

E 1689

[R]

KAT

ARHITEKTURA RPR

1

1956

ARHITECTURA R P R

ORGAN AL UNIUNII ARHITECȚILOR DIN R.P.R. ȘI AL COMITETULUI DE STAT
PENTRU ARHITECTURĂ ȘI CONSTRUCȚII AL CONSILIULUI DE MINIȘTRI

1
1956

S U M A R

Congresul al II-lea
al Partidului Muncitoresc Român
pag. 3

Arh. A. Moiescu
Cvartal de locuințe în regiunea Constanța
pag. 13

Arh. A. Ghelber
Studii pentru proiecte tip de spitale
pag. 18

Prof. arh. N. Lupu
Palatul domnesc de la mănăstirea
Frumoasa-Iași
pag. 28

Arh. M. Urzică
Despre unele exagerări în proiectarea
arhitecturală
pag. 32

DISCUȚII

Conf. ing. I. Vladimirescu
Colab. ing. Gh. Vladimirescu

Studiu pentru amenajarea riului
Dimbovița în București
pag. 34

CRONICA

Din activitatea Uniunii Arhitecților
din R.P.R.
pag. 37

DE PESTE HOTARE

Arh. A. Majorek
Arhitectura poloneză contemporană
pag. 38

DOCUMENTE

Scrisoarea adresată C.C. al P.C.U.S. și
Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. de către
cel de al II-lea Congres Unional al Arhi-
tecților Sovietici
pag. 48

★

Rezoluția celui de al IV-lea Congres
al Uniunii Internaționale a Arhitecților
în problema locuinței
pag. 49

CONGRESUL AL II-lea AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN

EXTRASE DIN RAPORTUL DE ACTIVITATE AL COMITETULUI CENTRAL AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN, PREZENTAT DE TOVARĂȘUL GH. GHEORGHIU-DEJ, PRIM-SECRETAR AL C.C. AL P.M.R.

Pentru a obține creșterea însemnată a ramurilor economiei naționale, statul democrat-popular a făcut investiții considerabile. Repartizarea pe ramurile economiei naționale a investițiilor efectuate în perioada primului cincinal este exprimată în următorul tabel:

Ramura	Prevăzut în planul cincinal 1951—1955 %	Realizat în %
Total R.P.R.	100,0	100,0
din care:		
1. Industria	51,4	58,0
din care:		
— Industria A	42,1	50,6
— Industria B	9,3	7,4
2. Industria construcțiilor	2,0	4,6
3. Agricultură și silvicultură	10,0	10,4
4. Transporturi și telecomunicații	16,2	11,2
5. Circulația mărfurilor	2,2	2,5
6. Locuințe	3,2	3,8

Analiza îndeplinirii investițiilor în primul cincinal arată că întreaga industrie (inclusiv industria de construcții) a realizat 62,6% din totalul investițiilor față de 53,4% cit fusese prevăzut în plan; în cadrul industriei, grupa A a folosit 50,6% față de 42,1% prevăzute, industria construcțiilor 4,6% față de 2% prevăzute.

Valoarea utilajelor cu care a fost înzestrată economia națională în cursul primului cincinal reprezintă peste 25 de miliarde de lei, din care industria constructoare de mașini a asigurat peste 60%.

O serioasă rămânere în urmă în realizarea investițiilor stabilite în planul cincinal se manifestă în industria bunurilor de consum.

Aceasta se datorește faptului că în primii ani ai planului cincinal nu s-a acordat atenția cuvenită dezvoltării industriei ușoare și alimentare. În ultimii ani au fost sporite considerabil fondurile de investiții alocate industriei bunurilor de consum, au crescut realizările în acest domeniu; totuși, datorită risipirii pe un număr prea mare de obiecte și deficiențelor organizatorice ale ministerelor, precum și ale organizațiilor de proiectare și construcții, fondurile alocate n-au fost întrebuințate în întregime.

Pe baza directivelor plenarei C.C. al P.M.R. din august 1953, agricultura a depășit proporția investițiilor prevăzute în planul cincinal: 10,4% față de 10%.

În sectorul de stat al agriculturii s-au realizat numeroase construcții noi, stațiuni de mașini și tractoare, centre mecanice, adăposturi pentru utilaje și pentru animale, depozite de produse agricole și lucrări de îmbunătățiri funciare. Gospodăriile agricole colective au înfăptuit de asemenea investiții productive însemnate din fonduri proprii și din credite acordate de stat.

Repartizarea investițiilor realizate pe ramurile industriei se prezintă astfel:

În cinci ramuri principale ale industriei, și anume: industria petrolieră, energia electrică, siderurgia, industria construcțiilor de mașini și industria chimică, s-au concentrat cca. 67% adică 2/3 din totalul investițiilor din industrie, ceea ce arată direcția principală a investițiilor fondurilor. Caracteristic pentru atenția pe care partidul și guvernul au acordat-o descoperirii și dezvoltării bazei de materii prime minerale din R.P.R. este faptul că cca. 34% din totalul investițiilor industriale s-au realizat în industria extractivă.

În perioada 1948—1955 s-au construit peste 100 de noi fabrici, uzine și alte întreprinderi însemnate, precum și numeroase întreprinderi de interes local; în același timp s-au reconstruit, dezvoltat și dotat cu utilaj modern alte 200 de întreprinderi.

Baza materială a culturii s-a lărgit considerabil, creându-se două ramuri noi: industria cinematografică (Centrul de producție cinematografică București, Grupul de producție Floreasca, precum și alte 3 unități de producție cinematografică), stațiunea experimentală de televiziune, și s-au dezvoltat simțitor ramurile existente; Casa radiofoniei și 3 studiouri de radio regionale, Combinatul poligrafic Casa Științei «I. V. Stalin» și altele.

În perioada care s-a scurs au fost alocate investiții importante pentru cercetări tehnice-științifice, creându-se 55 de institute de cercetări și proiectări ale Academiei R.P.R. și ale ministerelor, în care lucrează 13.000 de cercetători și proiectanți.

Succesele obținute în toate ramurile economiei naționale au avut drept urmare o importantă sporire a venitului național și o îmbunătățire a nivelului de trai material și cultural al oamenilor muncii de la orașe și sate.

Astăzi, spre deosebire de trecut, venitul național creat de poporul muncitor servește la dezvoltarea economiei și culturii socialiste.

Venitul național al Republicii Populare Române a crescut în 1955 de peste două ori și jumătate față de 1948 și aproximativ de două ori mai mult decât în 1938.

În 1955 venitul național a fost creat în cea mai mare parte de către sectorul socialist — cca. 71% — ceea ce arată că astăzi formațiunea socialistă în economia noastră este predominantă.

În 1938, datorită înapoierii industriale a României, partea de venit național creată în agricultură era mai mare decât aceea produsă în industrie, pe cînd astăzi, ca urmare a triplării producției industriale, aproape jumătate din venitul național este realizat în industrie, iar partea provenită din agricultură este doar cu puțin peste un sfert, deși volumul absolut al venitului național produs în agricultură a crescut față de 1938. Agricultură are rezerve mari încă neutilizate și trebuie să asigure, alături de industrie, o creștere și mai mare a venitului național, prin obținerea unor randamente ridicate la hectar.

Balanța folosirii venitului național, pe clase sociale, prezintă deosebiri fundamentale față de trecut.

În perioada dintre cele două războaie mondiale, din punct de vedere al venitului național, raportat la numărul locuitorilor, România era una din cele mai sărace țări din lume, situîndu-se puțin deasupra nivelului țărilor coloniale. Datorită crizei economice din 1929—1932,

	Realizat 1951—1955 %
Total industrie	100,0
1. Industria petrolului și gazelor	28,3
2. Energia electrică	13,1
3. Industria extractivă a minereurilor feroase și industria siderurgică	10,0
4. Industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor	8,6
5. Industria chimică, celuloză-hîrtie	7,7
6. Industria cărbunelui	7,3
7. Industria extractivă a minereurilor neferoase și industria metalurgiei neferoase și nemetalifere	6,0
8. Industria alimentară	5,1
9. Industria materialelor de construcții	5,2
10. Industria forestieră și industria de prelucrare a lemnului	3,9
11. Industria textilă, confecții și pielărie	2,5
12. Alte ramuri	2,3

venitul național al României a scăzut de la 293 de miliarde de lei în 1928 la 171 de miliarde de lei în 1932¹, ceea ce a adus o pauperizare și mai mare a maselor largi ale populației muncitoare. Astfel, clasele exploatatoare, căutând ieșirea din criză, aruncau efectele ei îngrozitoare pe spinarea oamenilor muncii.

În România burghezo-moșierească, an de an, o parte tot mai mare a venitului național — produs prin truda muncitorilor și țăranilor muncitori — era folosită pentru îmbogățirea clasei capitaliștilor și moșierilor și a altor pături parazitare, iar partea din venitul național care reverea clasei muncitoare și țăranimii muncitoare se micșora de la un an la altul pe calea reducerii salariilor, a scăderii veniturilor țăranimii, a fiscalității excesive, a creșterii șomajului și a sărăcirii continue a celor ce muncesc de la orașe și sate.

După datele oficiale, în 1938² un număr de 3.767 de întreprinderi industriale capitaliste — din toate ramurile — au plătit un fond de salarii de 8,3 miliarde (în lei din 1938) unui număr de 289.100 de salariați și au încasat beneficii în același an în valoare de 18 miliarde (în lei din 1938). În timp ce profiturile fabricanților creșteau vertiginos, șomajul — boala cronică de nelecuit a capitalismului — făcea ravagii, îngroșând în fiecare an, cu zeci de mii, rândurile oamenilor lipsiți de dreptul elementar la muncă și la viață.

Din 1933 până în 1938, nivelul prețurilor în principalele orașe ale țării a crescut între 24 și 34%, în timp ce salariile muncitorilor și funcționarilor au crescut numai cu 5—6%, ceea ce arată scăderea salariului real al muncitorilor. Iată o parte a tabloului mizeriei și privațiunilor oamenilor muncii din timpul exploatarei capitaliștilor și moșierilor.

Cu totul altfel se prezintă astăzi situația.

În primul plan cincinal, aproximativ trei sferturi din venitul național a fost repartizat ca fond de consum pentru folosința oamenilor muncii de la orașe și sate, pentru satisfacerea nevoilor materiale și culturale, iar restul de un sfert a fost destinat pentru fondul de acumulare, care a asigurat în această perioadă dezvoltarea producției industriale și agricole, a transporturilor și circulației mărfurilor, precum și dezvoltarea culturii în folosul poporului muncitor.

Dezvoltarea continuă a economiei și culturii, creșterea venitului național, atragerea în cimpul muncii a unui număr tot mai mare de muncitori, precum și creșterea importantă a cheltuielilor social-culturale făcute de către stat au asigurat sporirea veniturilor reale ale oamenilor muncii.

Regimul democrat-popular a asigurat pe deplin dreptul la muncă, prin crearea de noi fabrici și uzine, șantiere, stațiuni de mașini și tractoare, gospodării agricole de stat, instituții de învățământ și de cercetări științifice, de sănătate și de cultură.

În anii 1951—1955, economia, cultura și sănătatea publică au primit cea 97.000 de cadre medii tehnice și aproape 50.000 de cadre cu pregătire superioară. Imensa majoritate a muncitorilor cărora li s-a încredințat de către partid conducerea întreprinderilor naționalizate și-au însușit cunoștințele tehnice și economice necesare; mulți dintre ei au urmat cursuri de specialitate și au devenit ingineri, fiind la înălțimea încrederii acordate.

O mare însemnătate în îmbunătățirea pregătirii profesionale a muncitorilor calificați și a maistrilor a avut-o hotărârea din anul acesta a partidului și guvernului, hotărâre prin care învățământul profesional a fost legat de producție, de întreprindere.

Una din cele mai importante realizări ale regimului democrat-popular este participarea femeii, cu drepturi egale cu ale bărbaților, la activitatea de stat, economică și culturală. În cursul primului plan cincinal, peste 300.000 de femei au intrat în producție. Ele îndeplinesc astăzi un rol important în construcția economică și culturală, ca muncitoare, maiștri, ingineri, medici, învățătoare, profesoare și creatoare talentate în domeniul cercetării științifice, al artelor și literaturii. În 1938 — după datele Ministerului Muncii din acea vreme — salariile femeilor erau cu 50% mai reduse decât ale bărbaților. Astăzi, femeile primesc salarii egale la muncă egală cu bărbații și contribuie la creșterea veniturilor bănești ale familiei.

Salariul real al muncitorilor a crescut în 1955 cu 28% față de 1950, pe calea creșterii salariului mediu și pe calea reducerii prețurilor bunurilor de larg consum.

Consumul efectiv al populației servește drept cel mai direct și mai concludent indicator al nivelului de trai al poporului muncitor; consumul familiilor de muncitori la alimentele de bază a crescut în 1955 față de 1948 la piine cu 52%, la grăsimi cu 203%, la carne cu 85%, la zahăr cu 138% și la lapte cu 25%.

În 1938 chiria reprezenta 1/3 din salariul mediu al unui muncitor sau funcționar, iar cheltuielile pentru serviciile comunale și de deservire a populației se ridicau la 14% din salariu. Acum chiriile reprezintă cel mult 5% din salariul mediu, iar cheltuielile pentru serviciile comunale și de deservire — energie electrică, apă, salubritate și transport în comun — sînt de numai 6—7% din salariul mediu al unui muncitor sau funcționar. Se dau an de an în folosință oamenilor muncii mii de apartamente construite de stat, precum și credite pentru construirea de case individuale.

În timpul exploatarei capitaliste nu se asigura dreptul la odihnă oamenilor muncii. După o istovitoare trudă de ani de zile, muncitorul, de multe ori, în loc de concediu pentru odihnă, era concediat, adică era trimis la «odihnă» de luni de zile, fără salariu, fără posibilitate de a-și asigura hrana zilnică.

Îngrijirea medicală, protecția muncii și pensia erau o bătaie de joc, iar miliardele de lei luate din sudoarea muncitorilor drept cote

pentru asigurări sociale se plăteau ca salarii și diurne imensului aparat birocratic pus să administreze aceste fonduri bănești.

Astăzi clasa muncitoare beneficiază de concedii plătite, de case de odihnă, asigurări sociale, îngrijire medicală și de un vast sistem de protecție a muncii. În 1951—1955 peste 2.000.000 de persoane — 1.500.000 de adulți și peste o jumătate de milion de copii — au fost trimiși, prin sindicate, la odihnă și cură în stațiunile balneo-climaterice, cheltuiindu-se în acest scop 900.000.000 de lei. Pentru pensii s-au acordat în această perioadă peste 3,6 miliarde de lei; pentru ajutorul familial de stat — 374.000.000; în total, pentru asigurări sociale, s-au cheltuit aproape 6,5 miliarde de lei.

În anii puterii populare s-a schimbat mult în bine și viața satelor noastre. Țărănimea muncitoare își amintește cu minie de anii de cruntă exploatare cînd muncea, din zori și pînă în noapte, pe pămîntul moșierilor și chiaburilor, lipsită de cele mai elementare condiții de viață omenească.

Izbucnirea crizei generale din 1929, care s-a împletit cu criza agrară, a agravat și mai mult situația țăranimii, accentuînd procesul de sărăcire și de diferențiere de clasă la țară și sporind nemulțumirile adînci ale țăranimii împotriva exploatarei moșierești și chiaburești, a apăsării fiscale și cămătărești.

Uriasele datorii făcute de țărani la bănci și cămătari, pentru plata ratelor la așa-zisa împrumutări, ori pentru cumpărare de vite și unelte de muncă, povara grea a impozitelor și dobinzilor, condamnaseră la foamă cronică marea majoritate a țăranilor muncitori.

După datele economiștilor burghezi³, 64% din totalul gospodăriilor micilor proprietari agricoli (2.474.738) aveau în 1929 datorii de 37,4 miliarde de lei, ceea ce însemna 15.102 lei datorie de fiecare gospodărie, sau 6.585 lei datorie pe fiecare hectar de pămînt, deși țăranii plătiseră, prin camătă, de 2 și de 3 ori sumele inițial împrumutate.

Pentru a potoli indignarea și revolta ce clocoteau în rândurile țăranimii muncitoare, regimul burghezo-moșieresc, căutînd ieșirea din criză și pe spatele țăranimii muncitoare, a recurs la șiretlicul perfid al conversiunii, care de fapt a agravat situația disperată a țăranimii.

Scăderea catastrofală a prețurilor produselor agricole a pus țăranimea în imposibilitate de a-și mai plăti datoriile, chiar dacă și-ar fi vîndut pămîntul la prețul de 10.000—20.000 lei hectarul, cît era în 1929.

Urmările acestei grave situații, de ruinare a țăranimii, se oglindesc în rezultatele recensămîntului general din 1930, care arată că existau 700.000 de țărani fără nici un petec de pămînt, alți 610.000 de țărani aveau în total numai 320.000 ha, adică în medie 1/2 ha de gospodărie, iar aproape 50% din țărani, cu 1—3 ha, nu aveau vite de muncă.

În 1930 procesul de concentrare a pămîntului în minile moșierilor și chiaburilor întărise baza economică a chiaburimii și adusese țăranimea săracă și mijlocasă la sapă de lemn; 12.200 de moșieri dețineau tot atîta pămînt cît 2.460.000 de gospodării țărănești.

La situația jalnică, de mizerie neagră a țăranimii, se adăugau neștiința de carte și bolile care îi măcinau rîndurile; 30% din copii nu mergeau la școală, iar majoritatea femeilor nu știau carte. Asistența medicală era aproape inexistentă, pelagra și bolile sociale cuprinseseră milioane de țărani, iar mortalitatea generală și infantilă dețineau primul loc în Europa.

Astăzi, țăranul muncitor — descătușat din oprimarea de veacuri — este liber și stăpîn pe pămîntul său.

Revoluția populară a lichidat clasa moșierilor, îngrădește exploatarea chiaburească și duce la lichidarea acestei exploatare.

Regimul democrat-popular nu numai că a scăpat țăranimea muncitoare de datoriile înrobitoare către moșieri și cămătari și de pericolul de a-și pierde pămîntul, rîvnit de moșieri și chiaburi, dar a expropriat pe moșieri și a împrumutat pe țăranii fără pămînt sau cu pămînt puțin. Astăzi țăranimea muncitoare primește din partea statului ajutor tehnic prin S.M.T., asistență agrotehnică, semințe selecționate și credite pentru mărirea producției și valorificarea produselor sale, obținînd an de an recolte și venituri tot mai mari și realizînd un consum propriu tot mai ridicat.

Ridicarea nivelului de viață al țăranimii noastre muncitoare se poate vedea și din faptul că în primul plan cincinal s-au construit la sate cca 200.000 de case noi.

Populația de la sate primește astăzi, din partea statului, învățămînt gratuit, îngrijire medicală, ajutoare pentru mamele cu mulți copii. În satele noastre au pătruns lumina electrică, radioul. Caravanele cinematografice, căminele culturale și bibliotecile satești duc o muncă intensă pentru ridicarea nivelului cultural al țăranimii.

În perioada 1951—1955 s-au cheltuit 12,5 miliarde pentru cultură și învățămînt și 5,5 miliarde pentru sănătatea oamenilor muncii de la orașe și sate.

Iată foloasele mari ale alianței dintre clasa muncitoare și țăranimea muncitoare, iată motivele pentru care țăranimea muncitoare urmează cu încredere pe aliatul său de nădejde pe drumul socialismului, îndeplinindu-și cu cîinste îndatoririle patriotice față de statul democrat-popular. (Aplauze puternice). Mergînd cu încredere și fermitate, alături și sub conducerea clasei muncitoare, pe calea făuririi socialismului la sate, ea va scăpa definitiv de orice formă de exploatare a omului de către om.

În 1955 statul a cheltuit pentru acțiunile social-culturale de cîteva ori mai mult decît în 1938, iar în perioada 1948—1955 s-au cheltuit

¹ „Enciclopedia României”, vol. IV, pag. 964.

² „Anuarul statistic al României, 1939—1940”, pag. 478.

³ Contribuții la problema reorganizării creditului în România vol. I, pag. 27—29, București, 1938.

32,6 miliarde de lei pentru învățământ și burse, asistență medicală, pentru odihna oamenilor muncii și a copiilor lor, pentru înflorirea artei și literaturii.

În afară de această sumă, pentru asigurarea dezvoltării bazei materiale a culturii, învățământului, sănătății și sportului, în cursul primului nostru plan cincinal s-au investit peste 3,5 miliarde de lei. S-au construit școli, institute pentru pregătirea cadrelor superioare și pentru cercetări științifice, teatre, cinematografe, muzee, cămine culturale, spitale, dispensare și terenuri sportive.

Învățământul a luat o mare dezvoltare, transformându-se fundamental, atât în ce privește organizarea, cât și conținutul.

Numărul școlilor elementare și medii a crescut, îndeosebi al școlilor de 7 ani în centre muncitorești și la sate. Mase importante de elevi au fost cuprinse în școli. A crescut numărul facultăților și al institutelor și s-a mărit numărul studenților. Conținutul învățământului a fost simțitor îmbunătățit; au fost perfecționate metodele de predare; s-a îmbunătățit compoziția socială a elevilor și s-a creat o nouă atitudine față de studiu. S-a intensificat munca de perfecționare a cadrelor didactice.

Au fost create condiții de studiu și pentru oamenii muncii aflați în producție. S-au înființat școli pentru tineretul muncitoresc și sătesc și a luat avânt învățământul fără frecvență, care permite oamenilor muncii să facă studii medii și superioare fără să părăsească producția.

Astăzi, în Republica Populară Română sînt asigurate cele mai largi condiții dezvoltării învățământului minorităților naționale în limba maternă.

În învățământul superior a fost organizată cercetarea științifică, care în ultimii ani se dezvoltă cu avînt.

Tovarăși,

În această perioadă am realizat importante succese în creșterea nivelului de trai material și cultural, dar trebuie să arătăm că nu am atins în întregime nivelul de trai prevăzut pentru 1955. Noi sîntem comuniști și nu ne este teamă să arătăm deschis că în această privință am avut și serioase lipsuri. Nivelul de trai ar fi putut crește mai mult dacă în acești ani toate ramurile producției industriale ar fi sporit productivitatea muncii și ar fi redus prețul de cost la nivelul stabilit prin planul cincinal. Trebuie să fie clar tuturor că și pe viitor ridicarea nivelului de trai depinde în măsură hotărîtoare de mărirea continuă și însemnată a productivității muncii, de reducerea cheltuielilor de producție și circulație și de asigurarea rentabilității întreprinderilor în toate ramurile economiei naționale.

Situația realizărilor din ultimii 7 ani, de cînd am trecut la economia planificată, arată că am construit o puternică bază industrială necesară dezvoltării întregii economii și am sporit puternic forțele productive în toate regiunile țării.

Succesele obținute în acești ani constituie o cheazășie că sarcinile mărețe pe care ni le propunem în al doilea plan cincinal vor fi îndeplinite, contribuind la o și mai mare înflorire a Patriei noastre. (*Aplauze prelungite*).

În acești ani de muncă pașnică, constructivă, poporul nostru a avut tot timpul sprijinul frățesc al marelui său prieten — poporul sovietic. În același timp s-au dezvoltat continuu relațiile prietenești și de într-ajutorare cu țările de democrație populară, contribuind astfel la întărirea economică a lagărului socialist. (*Aplauze puternice*).

Sarcina fundamentală a celui de-al doilea plan cincinal este făurirea economiei socialiste unitare, în care, pe baza dezvoltării continue a industriei socialiste, să se asigure transformarea socialistă a agriculturii, astfel că în 1960 sectorul socialist în agricultură să fie preponderent, atât ca suprafață, cât și ca producție-marfă.

Obiectivele politice-economice ale celui de-al doilea plan cincinal sînt următoarele:

a) Dezvoltarea economiei naționale a Republicii Populare Romîne în scopul ridicării necontenite a nivelului de trai și de cultură al oamenilor muncii de la orașe și sate;

b) Dezvoltarea cu prioritate a industriei mijloacelor de producție și îndeosebi a acelor ramuri ale industriei grele care au asigurată baza de materii prime în țară: industria petrolului, chimică, energetică, siderurgică, metalelor colorate, cărbunului.

În industria constructoare de mașini se va pune un accent deosebit pe dezvoltarea producției de serie, prin cooperarea și specializarea întreprinderilor;

c) Ridicarea nivelului tehnic în toate ramurile economiei naționale și obținerea unei creșteri considerabile a productivității muncii în industrie, transporturi, prin:

— Folosirea mai completă a capacităților de producție existente și perfecționarea utilajelor, mașinilor și agregatelor în funcțiune.

— Introducerea treptată a tehnicii noi și a procedurilor tehnologice superioare începînd cu întreprinderile care au un rol determinant în ramura de producție respectivă. În acest scop: se vor generaliza metodele avansate de muncă folosite de fruntași în producție; în domeniul perfecționării tehnologiei se vor introduce cu perseverență mecanizarea complexă și automatizarea proceselor de producție în principalele întreprinderi; o atenție deosebită se va da creșterii accentuate a indicilor de folosire a utilajelor.

— Dezvoltarea producției în serie, prin specializarea și cooperarea întreprinderilor, îndeosebi în industria constructoare de mașini și industria electrotehnică, pirghiile principale de utilare a economiei naționale cu mașini, utilaj, agregate și aparate perfecționate.

Rezultatul acestor măsuri trebuie să fie o reducere simțitoare a cheltuielilor de producție și de circulație în economie.

d) Sectorul socialist în agricultură să reprezinte aproximativ 60—70% din producția-marfă agricolă vegetală și animală; sporirea producției agricole vegetale și animale, atât în sectorul socialist, cât și în sectorul miciei producții de mărfuri, prin mecanizare și folosirea îngrășămintelor chimice, prin creșterea randamentelor la hectar, prin dezvoltarea irigațiilor și prin sporirea suprafeței arabile și agricole; mărirea productivității muncii în agricultură, micșorîndu-se cantitatea de muncă cheltuită pe unitate de produs agricol;

e) Dezvoltarea industriei bunurilor de consum (republicane și locale), pe baza materiilor prime, precum și prin folosirea din ce în ce mai largă a fibrelor sintetice și a maselor plastice fabricate în țară; îmbunătățirea simțitoare a calității și sortimentelor mărfurilor;

f) Dezvoltarea comerțului de stat și cooperatist, intensificarea schimburilor de mărfuri între orașe și sate, între sectorul socialist de stat și sectorul miciei producții de mărfuri;

g) Intensificarea mișcării cooperatiste a micilor producători de mărfuri din sate și din orașe, atât prin cooperația de consum, cât și prin cooperația de producție meșteșugărească;

h) Lărgirea și consolidarea bazei materiale a culturii, învățământului, sănătății, educației științifice, culturii fizice și sportului.

Acestea sînt principiile directoare, pe baza cărora se va desfășura în al doilea plan cincinal activitatea oamenilor muncii sub conducerea partidului, în vederea

continuei dezvoltări a economiei și culturii, a construirii socialismului în Patria noastră. (*Aplauze puternice*).

Ca forță activă a lagărului socialist, R.P.R. își va dezvolta economia sa pe drumul socialismului, bazîndu-se pe bogatele sale resurse și pe puterea creatoare a poporului nostru muncitor, în cadrul colaborării economice și al într-ajutorării cu țările prietene, folosind experiența și sprijinul Uniunii Sovietice, forța conducătoare a lagărului socialist.

Sistemul economic socialist are posibilități nemăsurate de dezvoltare economică și culturală; are tot ceea ce este necesar pentru a obține un avînt general economic și cultural pentru a ridica necontenit nivelul material și cultural al oamenilor muncii.

Ceea ce e specific țărilor care fac parte din sistemul economic socialist este ritmul vertiginos de creștere a forțelor productive ca urmare a transformărilor revoluționare ce au avut loc în economia acestor țări, a stabilirii noilor relații de producție socialiste.

În zilele noastre se desfășoară întrecerea economică între cele două sisteme — socialist și capitalist.

Rezultatele obținute în construcția socialismului în țările lagărului socialist confirmă în mod strălucit învățătura marxist-leninistă despre superioritatea orînduirii socialiste asupra orînduirii capitaliste.

Între sistemul socialist și sistemul capitalist există însă relații economice; noi nu ne izolăm de țările capitaliste, ci dorim dezvoltarea acestor relații; sîntem pentru lichidarea discriminărilor pe care le fac unele state în ce privește comerțul exterior și schimburile culturale.

În cadrul lagărului socialist, formele de colaborare economică se dezvoltă din ce în ce mai mult. În stabilirea planurilor de dezvoltare, aceste țări țin seamă nu numai de asigurarea nevoilor proprii, dar și de nevoile celorlalte țări ale lagărului socialist. Coordonarea acestor planuri, precum și ajutorul reciproc între țările de democrație populară în dezvoltarea rapidă și la un nivel tehnic din ce în ce mai înalt a ramurilor principale ale economiei merg pe linia unei diviziuni raționale internaționale a muncii, potrivit cu interesele fiecărei țări în parte și cu acelea ale întregului lagăr socialist.

Dezvoltarea economică a țărilor de democrație populară pe drumul socialismului are loc potrivit condițiilor specifice ale fiecărei țări, potrivit stării de dezvoltare, potrivit posibilităților și resurselor fiecăreia.

PLANUL LUCRĂRILOR CAPITALE

Creșterea neîncetată a industriei și transporturilor, întărirea și lărgirea sectorului socialist în agricultură, crearea condițiilor pentru ridicarea continuă a nivelului material și cultural al poporului pot fi obținute prin folosirea mai completă a mijloacelor de producție existente și prin executarea unui volum important de lucrări capitale.

În perioada celui de-al doilea cincinal se prevede executarea unui volum de lucrări capitale de cca. 105—110 miliarde de lei față de cca. 63 miliarde de lei în prețuri comparabile în perioada 1951—1955, deci cu cca. 67—75% mai mare decât în primul plan cincinal. Prin executarea acestor lucrări, valoarea fondurilor fixe în funcțiune în sectorul de stat trebuie să fie în 1960 cu cca. 65% mai mare decât în 1955, sau de aproape 3 ori mai mare decât în 1950.

Proporția lucrărilor capitale economice și social-culturale pe ramurile economiei naționale rezultă din următorul tabel:

Ramura	%
Total R.P.R.	100,0
din care:	
— Industria	cca. 56,0
din care:	
— Industria A (producătoare de mijloace de producție)	» 50,0
— Industria B (producătoare de bunuri de consum)	» 6,0
— Industria construcțiilor	» 2,5
— Agricultură și silvicultură	» 12,5
— Transporturi și telecomunicații	» 11,5
— Comerț și alimentație, colectări și aprovizionare	» 2,5
— Gospodăria comună	» 3,0
— Locuințe	» 5,5
— Învățământ — cultură	» 2,5
— Instituții științifice	» 1,5
— Alte ramuri	» 2,5

În aceste proporții este exprimată orientarea partidului și guvernului spre dezvoltarea neconținută a producției industriale a țării, îndeosebi a industriei mijloacelor de producție, asigurând în același timp dezvoltarea proporțională a agriculturii și a industriei bunurilor de consum.

Proporția principală în privința repartitiei investițiilor pe ramuri constă în prioritatea dezvoltării industriei față de celelalte ramuri ale economiei naționale, iar în cadrul industriei, a industriei grele față de industria bunurilor de consum.

Aproape 16 miliarde de lei, reprezentând 15% din totalul investițiilor, sînt destinate pentru asigurarea creșterii nivelului cultural și sanitar al populației, îmbunătățirii deservirii populației cu produse alimentare și industriale prin dezvoltarea rețelei comerțului de stat. În domeniul construcției de locuințe, gospodăriei comunale și ocrotirii sănătății, lucrările capitale vor crește în al doilea plan cincinal la un volum de cca. 3 ori mai mare decât în primul cincinal.

Lucrările capitale destinate industriei, atît pentru investiții productive, cît și pentru investițiile neproductive din industrie (locuințe, lucrări social-culturale etc.), vor fi repartizate pe ramurile industriale în proporțiile următoare:

Ramura	%
Total industrie	100,0
— Industria petroliferă	20,5
— Industria chimică, hîrtie și celuloză	13,0
— Industria siderurgică	12,0
— Industria energetică	11,0
— Industria cărbunelui	8,0
— Industria metalurgiei neferoase	6,5
— Industria gazelor naturale	5,0
— Industria ușoară (textilă, încălțăminte, mobilă)	5,0
— Industria alimentară	4,5
— Industria materialelor de construcții	4,5
— Industria constructoare de mașini și electro-tehnică	4,5
— Industria lemnului	4,0
— Alte ramuri	1,5

În al doilea plan cincinal majoritatea fondurilor de investiții industriale vor fi îndreptate spre industria petrolului și a gazelor, industria chimică, siderurgică, a energiei electrice, a cărbunelui și a minereurilor neferoase. Aceste ramuri principale vor primi cca. 75% din totalul investițiilor industriale.

Importante sume vor fi alocate pentru tehnică și știință, pentru introducerea tehnicii noi în industrie, agricultură, transporturi, co-

merț, gospodărie comună; de asemenea, pentru cercetări în domeniul aplicării energiei nucleare în scopuri pașnice.

Proporția volumului total al lucrărilor capitale în venitul național pe perioada 1956—1960 va fi de aproximativ 23%.

Ținînd seama de experiența cîștigată și de sarcinile ce stau în fața noastră în al doilea cincinal, este necesar să se îmbunătățească munca de planificare și executare a lucrărilor capitale în direcția:

a) terminării în primul rînd a lucrărilor începute în primul cincinal, pentru a fi date cît mai grabnic în funcțiune;

b) analizării temeinice a posibilității creșterii producției pe seama unei mai bune folosiri a spațiilor industriale existente și a eliminării locurilor înguste. Pe bază de studii amănunțite, să se treacă la lărgirea și reconstruirea întreprinderilor în funcțiune, la introducerea tehnicii moderne, acțiuni pentru care se vor destina cca. 70% din totalul fondurilor de lucrări capitale din industrie;

c) în proiectele noi să se țină seamă de ultimele cuceriri ale tehnicii mondiale, atît în privința construcțiilor, cît și în stabilirea proceselor tehnologice de producție.

Lucrările de investiții vor continua să îmbunătățească repartizarea forțelor producției pe teritoriul Republicii Populare Romîne, în scopul dezvoltării complexe a tuturor regiunilor economice ale țării.

În industria materialelor de construcții se vor pune în funcțiune noi capacități pentru producția de ciment, blocuri și cărămizi silico-calcare, blocuri de zgură, de beton celular, țigle de ciment, var etc., pentru asigurarea volumului important de lucrări de construcție.

În fața industriei construcțiilor stau sarcini mari în cel de-al doilea plan cincinal. Volumul construcțiilor va crește cca. de 2 ori.

În cursul primului cincinal, industria construcțiilor a făcut progrese însemnate. Constructorii noștri au înălțat în toate regiunile țării numeroase fabrici și uzine, instituții de cultură, de învățămînt și de sănătate. Nivelul tehnic al acestor importante ramuri economice a crescut simțitor. Cu toate succesele obținute, se manifestă o preocupare insuficientă față de producția și folosirea prefabricatelor de beton, ceea ce duce la un consum exagerat de material lemnos și la încetinirea procesului de industrializare a construcțiilor.

Lipsuri însemnate persistă încă în organizarea șantierelor, în folosirea judicioasă a materialelor. Utilizarea slabă a parcului de utilaj de construcții cu care au fost înzestrate întreprinderile aduce după sine o sporire nejustificată a cererilor de forțe de muncă și contribuie la realizarea într-un ritm nesatisfăcător a lucrărilor și la menținerea unui preț de cost ridicat.

Unii proiectanți și arhitecți nu acordă atenția cuvenită soluțiilor celor mai ieftine, mai durabile și confortabile.

Conducerile unor institute de proiectare manifestă o atitudine nejustă față de proiectele tip, care economisesc munca de proiectare, duc la ieftinirea lucrărilor și asigură la timp documentația necesară șantierelor.

Pentru a corespunde noilor sarcini pe care partidul și guvernul le pun în fața acestor ramuri importante ale industriei, întreprinderile de construcții vor trebui să fie reorganizate pe principiul teritorial, ceea ce va asigura stabilitatea cadrelor și a forțelor de muncă, precum și posibilitatea de a cuprinde mai bine lucrările din regiuni, raioane și orașe.

Condiția principală a realizării planului de investiții pentru cel de-al doilea plan cincinal este ridicarea productivității muncii pe șantiere prin industrializarea construcțiilor și îmbunătățirea planificării și organizării lucrărilor.

SARCINILE CELUI DE-AL DOILEA CINCINAL ÎN DOMENIUL CREȘTERII VENITULUI NAȚIONAL ȘI A NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI CULTURAL

În 1960 venitul național va fi cu cca. 50% mai mare decât în 1955 și va fi produs în proporție de cca. 85% în sectorul socialist al economiei, ca urmare a creșterii rapide a industriei și transformării socialiste a agriculturii.

Din venitul național, aproximativ trei sferturi se vor destina pe întreaga perioadă 1956—1960 pentru fondul de consum, mai ales pentru consumul oamenilor muncii de la orașe și sate, iar un sfert pentru fondul de acumulare (creșterea fondurilor fixe, productive și neproductive, a fondurilor circulante din economia națională și creșterea rezervelor statului).

Salariul mediu și veniturile bănești ale muncitorilor, tehnicienilor și funcționarilor vor continua să crească, iar prețurile la bunurile de larg consum se vor reduce treptat, ca urmare a creșterii productivității muncii și reducerii prețului de cost. Salariul real al muncitorilor, tehnicienilor și funcționarilor urmează să crească pînă în 1960 cu cca. 30% față de 1955. Veniturile reale ale țărănimii muncitoare vor crește atît ca urmare a sporirii producției și productivității muncii în agricultură, cît și prin economiile ce le va realiza de pe urma reducerii prețurilor cu amănuntul.

Partidul și guvernul vor acorda o grijă deosebită pentru continua dezvoltare și înflorire a culturii, pentru dezvoltarea învățămîntului, ocrotirii sănătății și odihnei oamenilor muncii de la orașe și sate. Cheltuielile social-culturale ale statului vor asigura satisfacerea din ce în ce mai deplină a cerințelor culturale, de învățămînt, sanitare și a altor cerințe ale poporului nostru.

În domeniul culturii, pe lângă realizarea unor obiective centrale, printre care Teatrul Național din București, o atenție deosebită se va da dezvoltării culturii în cadrul regiunilor și raioanelor, mărindu-se în acest scop sumele alocate Sfatului popular pentru construirea și terminarea de cămine culturale, teatre, cinematografe și muzee.

În domeniul învățământului se vor construi școli noi și clase, pentru ca până la sfârșitul cincinalului să cuprindem cea mai mare parte a școlarilor la cursurile de 7 ani, astfel ca la începutul celui de-al treilea cincinal toți copiii Patriei noastre să urmeze școala de 7 ani. (*Vii aplauze*). Pentru ridicarea nivelului cultural și științific al tineretului nostru și îmbunătățirea formării de cadre noi necesare dezvoltării economiei și culturii, se va perfecționa conținutul învățământului mediu și superior.

În domeniul ocrotirii sănătății oamenilor muncii și a copiilor se va lărgi rețeaua sanitară, care va primi 6.000 de medici și 12.000 de cadre tehnice noi. Față de 1955, cheltuielile pentru sănătate, odihnă și pensii vor fi cu 40—50% mai mari în 1960.

În domeniul educației fizice și al sportului se vor crea noi baze sportive, în special în regiuni și raioane.

Se vor îmbunătăți serviciile comunale și de deservire a populației. Având în vedere rămânerea în urmă din primul cincinal, în perioada 1956—1960 se vor construi cel puțin 2.500.000 m² suprafață locuibilă pentru oamenii muncii.

În cel de-al doilea plan cincinal trebuie să înfăptuim o creștere calitativă a întregii activități economice, ridicând productivitatea muncii, obținând o reducere simțitoare a cheltuielilor de producție și circulație. Trebuie să mărim rentabilitatea întreprinderilor de stat, industriale, de transport și agricole, precum și a unităților cooperatiste, pentru a folosi din plin resursele economiei noastre și a realiza o viață tot mai îmbelsugată poporului nostru muncitor.

Sintem convinși că, în anii ce vor urma, Patria noastră, Republica Populară Română, va fi tot mai puternică și înfloritoare, iar poporul nostru muncitor va lupta cu și mai multă hotărâre, cu și mai mult entuziasm și patriotism pentru îndeplinirea celui de-al doilea plan cincinal. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Datorită slăbiciunilor în conducerea și îndrumarea Sfatului popular de către organele de partid, multe comitete executive ale Sfatului popular nu înțeleg în suficientă măsură că acestea nu sînt simple organe administrative, de felul vechilor primării. Sfatul popular trebuie să stimuleze și să folosească cit mai larg inițiativa oamenilor muncii, atrăgându-i sub forme variate la o participare activă în conducerea treburilor obștești. În aceasta constă, înainte de toate, sursa tăriei și a posibilităților nesecate ale Sfatului nostru popular!

Unele comitete de partid se substituie Sfatului popular, în loc să le ajute cu cadre pricepute, să le îndrume îndeaproape, să le controleze, să pună în fața organizațiilor de partid sarcina de a sprijini acțiunile lor, să tragă la răspundere pe comuniștii din aceste organe atunci cînd nu-și îndeplinesc sarcinile. Această metodă greșită răpește inițiativa acestor organe, le slăbește răspunderea și împiedică întărirea rolului lor ca organe de conducere administrativă.

Îndrumînd și controlînd sistematic activitatea Sfatului popular, organele de partid trebuie să lichideze cu cea mai mare hotărâre orice tendință de a se substitui acestora. Dimpotrivă, organizațiile de partid și membrii de partid care lucrează în Sfatul popular trebuie să întărească simțul răspunderii la comitetele executive ale Sfatului popular pentru mersul treburilor în regiune, raion sau oraș, să le ajute să descopere și să valorifice resursele locale, fără a aștepta ca totul să se rezolve « de la centru », și să lucreze cu spirit de inițiativă pentru rezolvarea problemelor economice și culturale.

MUNCA IDEOLOGICĂ

Tovarăși,

Una din condițiile esențiale ale victoriei în lupta pentru construirea socialismului este educația marxist-leninistă a membrilor partidului, înarmarea lor cu o cunoaștere profundă a teoriei marxist-leniniste, a legilor și forțelor motrice ale dezvoltării societății, a concluziilor pe care le trage partidul nostru din tezele învățăturii marxist-leniniste pentru practica sa revoluționară. În țara noastră, ideologia marxist-leninistă stă la temelia vieții de stat și exercită o înrîurire tot mai puternică asupra vieții sociale.

Cu toate succesele însemnate obținute de partid în munca de educație marxist-leninistă, ea continuă să rămînă încă în urma cerințelor vieții și a necesităților activității practice a partidului.

Congresul nostru trebuie să constituie un punct de plecare pentru lichidarea hotărîră a oricărei subaprecieri a muncii ideologice și, înainte de toate, pentru un mare avînt al studiului individual al teoriei marxist-leniniste. Fiecare membru și candidat de partid trebuie să învețe pentru a-și putea îndeplini cit mai bine sarcinile spre folosul partidului clasei muncitoare, al Patriei.

De aceea, mai mult ca oricînd este necesar să lichidăm caracterul școlăresc pe care-l are de multe ori propaganda noastră de partid. Propaganda de partid trebuie să fie indisolubil legată de practica construcției socialiste și, îndeosebi, de problemele concrete ale economiei, ajutînd organizațiile de partid și masele muncitoare să rezolve sarcinile de fiecare zi care le stau în față.

Lipsa principală care se manifestă în conținutul propagandei de partid și al muncii ideologice în genere, este dogmatismul, însușirea bucherească, necreatoare a învățăturii marxist-leniniste.

Necunoașterea de către unii propagandiști a stărilor de lucruri de pe teren și a problemelor concrete pe care le pune viața în fața partidului nostru îi duce pe drumul tratării mecanice a tezelor marxism-leninismului, fără studierea condițiilor istorice concrete în care au fost formulate.

Din cauza ruperii de viață, unii propagandiști cad în confuzii politice, manifestă tendința de a trece cu ușurință peste probleme încă nerezolvate ale construirii bazei economice a socialismului în R.P.R., prezintă în mod abstract acțiunea legilor reproducției socialiste lărgite și a legii dezvoltării planice proporționale a economiei naționale.

Îndatorirea noastră este de a generaliza experiența practică revoluționară a partidului și poporului nostru muncitor și de a trage concluziile corespunzătoare din această experiență, călăuzindu-ne după învățătura marxist-leninistă, așa cum face partidul nostru în elaborarea hotărîrilor și a altor documente ale sale. Este necesar să intensificăm activitatea teoretică în diferite sectoare ale frontului nostru ideologic. Cadrele noastre ideologice trebuie să întocmească lucrări în care să analizeze bazele teoretice ale politicii partidului și guvernului, să studieze fenomenele noi în viața noastră socială, problemele dezvoltării forțelor productive și ale noilor relații de producție în economia noastră națională, probleme privind procesul de trecere de la mica producție de mărfuri la agricultura socialistă și aspectele concrete ale luptei de clasă legate de acest proces.

Tovarăși,

În actuala etapă a trecerii de la capitalism la socialism, dușmanul de clasă, zdrobit în sectoarele hotărîtoare ale economiei, își îndreaptă tot mai mult eforturile pe tărîmul ideologiei. Partidul nostru privește lupta împotriva influențelor ideologiei burgheze drept una din cele mai importante sarcini ale sale.

Lupta ideologiei socialiste împotriva ideologiei burgheze este parte integrantă a luptei pe care partidul nostru o duce cu neabătută fermitate pentru construirea socialismului.

Lupta ideologică reflectă lupta între clase, care este un fenomen obiectiv al societății noastre actuale.

Existența în țara noastră a rămășițelor exploatarei omului de către om, ca și existența lumii capitaliste, constituie o sursă permanentă de propagare a concepțiilor ideologice burgheze. De aceea propaganda noastră de partid trebuie să fie pătrunsă de spirit ofensiv și de intranșigenta față de orice denaturare a teoriei marxist-leniniste, să ducă o luptă persistentă pentru deznădăcinarea influențelor ideologice burgheze. Nici vorbă nu poate fi de o cit de mică slăbire a luptei duse de partidul nostru împotriva ideologiei dușmane (*Vii aplauze*), necum despre o pretinsă « pauză » în lupta ideologică.

Sarcina activiștilor noștri pe tărîmul muncii ideologice este să combată toate formele de influență a ideologiei burgheze reacționare, și îndeosebi strecurarea în ideologie a concepțiilor naționaliste, șovine; să demaște pe apologetii contemporani ai capitalismului; să dezvăluie caracterul antiștiințific, retrograd al teoriilor elaborate în trecut de ideologii claselor exploatare, în domeniul sociologiei, economiei politice, istoriei, teoriei literaturii și artei.

Marxism-leninismul se opune cu hotărâre obiectivismului burghez în problemele culturii — ale științei, literaturii și artei. Partidul nostru a întreprins, îndeosebi după 23 august 1944, o vastă activitate de valorificare critică, de pe pozițiile marxism-leninismului, a moștenirii noastre culturale. Dînd o înaltă prețuire bogatei moșteniri culturale progresiste, democratice, a poporului nostru, partidul combate tot ce a fost reacționar, retrograd, antipopular în operele științifice sau literare ale trecutului.

Cu aceeași fermitate trebuie criticate și manifestările de obiectivism burghez în atitudinea unora dintre intelectuali față de cultura țărilor capitaliste. Noi apreciem tot ce a creat mai de preț fiecare popor, tot ce are înaintat cultura lui. Dar sintem împotriva atitudinii necritice, a tratării pe același plan a elementelor democratice și a celor reacționare în cultura unui popor, a ploconirii servile în fața culturii burgheze.

Propaganda verbală și scrisă trebuie să dea dovadă de mai multă fermitate și claritate în combaterea influențelor ideologice burgheze și a confuziilor teoretice care se manifestă în unele articole din ziare și publicații periodice, în cărți și broșuri, în unele cursuri universitare și conferințe publice.

Urișă forță educativă a propagandei și agitației de partid trebuie îndreptată în direcția combaterii influențelor capitaliste în conștiința oamenilor, împotriva vederilor mistice, prejudecăților și superstițiilor, împotriva concepțiilor burgheze și mic-burgheze în problemele morale, atitudinii față de muncă, față de avutul obștesc, față de îndatoririle către stat.

O deosebită atenție trebuie s-o dea propaganda de partid educării oamenilor muncii în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar.

Comuniștii cultivă la oamenii muncii dragostea fierbinte pentru Patrie, voința fermă de a munci pentru înflorirea ei, pentru construirea socialismului, pentru apărarea păcii, securității și independenței Patriei. Ei cultivă mîndria națională a maselor muncitoare pentru eroica luptă revoluționară dusă în trecut de muncitori, țărani, de cărturarii înaintați pentru eliberarea socială și națională a României. În strînsă îmbinare cu educația în spiritul patriotismului socialist, partidul nostru cultivă în masele poporului nostru internaționalismul proletar consecvent, dragostea frățească și recunoștința pentru patria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și eliberatoarea noastră — marea Uniune Sovietică, dragostea frățească pentru toate popoarele țărilor de democrație populară. (*Aplauze*).

Partidul cultivă la oamenii muncii conștiința unității indisolubile a intereselor întregului lagăr al socialismului, hotărârea de a contribui activ la continuarea lui întărire. Partidul educă pe cei ce muncesc în spiritul solidarității internaționale cu oamenii muncii din toate țările, în spiritul sprijinirii luptei popoarelor pentru pace, democrație și socialism.

În lupta pentru ceea ce este nou, avansat, împotriva a tot ce este învechit și retrograd în domeniul ideologiei și culturii, iau parte, alături de membrii partidului, cercuri largi ale intelectualității fără partid. Sarcina organizațiilor de partid este de a ajuta și îndruma intelectualitatea avansată în această luptă, a o stimula și sprijini.

Viața a arătat că însușirea concepției marxist-leniniste fructifică gândirea științifică și creația artistică, ajută pe oamenii de știință, în orice domeniu ar lucra ei, la aprofundarea și generalizarea științifică a rezultatelor cercetărilor lor, la înlăturarea din știință a tot ce este perimat, antiștiințific.

Partidul nostru consideră intelectualitatea avansată drept o mândrie a poporului nostru. El educă oamenii muncii în spiritul dragostei și al respectului pentru oamenii de cultură care și-au pus talentul, cunoștințele și puterea de muncă în slujba poporului. Îndrumarea de către partid a activității creatoare în domeniul științei, tehnicii, învățămîntului, literaturii, artei, a dat, și nu ne îndoiim că va da și pe viitor, roade tot mai bogate, asigurând avîntul și dezvoltarea culturii noastre naționale în formă, socialiste în conținut.

Ne bucură pe toți succesele mari dobîndite în anii regimului democrat-popular în diferite ramuri ale științei. Noi dorim însă științei noastre succese și mai mari, și mai multe, succese care să sporească contribuția științei la dezvoltarea economiei naționale și a culturii și să ridice prestigiul ei internațional. Pentru aceasta, oamenii de știință, ridicînd continuu nivelul teoretic al activității științifice, trebuie să combată totodată tendințele de rupere a ei de preocupările practice.

Pentru avîntul activității științifice în toate domeniile este neapărată nevoie de dezbateri asupra problemelor celor mai actuale ale științei, dezbateri care să îmbogățească gândirea științifică, să dea un fundament teoretic rezultatelor acumulate de cercetători și să ducă la dezvoltarea și combaterea concepțiilor idealiste, neștiințifice. Activa participare la astfel de dezbateri și luarea de atitudine împotriva concepțiilor retrograde este o îndatorire de onoare a fiecărui om de cultură înaintat.

Pentru a asigura dezvoltarea activității științifice, comuniștii care lucrează în domeniul științei și al tehnicii trebuie să știe să coordoneze și să îndrume cu modestie munca oamenilor de știință, pătrunzînd în esența lucrurilor și studiîndu-le în mod detaliat. Ei trebuie să unească preocuparea permanentă pentru formarea de cadre tinere de specialiști cu o atitudine atentă față de specialiștii vechi, ajutîndu-i pe aceștia în justa orientare a activității lor, corespunzător cu necesitățile construcției socialiste.

Trebuie să se ia măsurile necesare pentru a întări institutele de științe sociale, în special Institutul de filozofie și Institutul de economie al Academiei R.P.R., cu cadre calificate, legate de activitatea practică a partidului, trebuie îmbunătățită îndrumarea de către partid a activității acestor institute, trebuie create posibilitățile practice pentru lărgirea activității lor, stimulate discuțiile creatoare asupra problemelor teoretice actuale.

În ce privește catedrele de științe sociale de la institutele de învățămînt superior, ele au misiunea de a influența și ajuta catedrele de specialitate în vederea asigurării unei juste orientări ideologice în toate sectoarele învățămîntului superior, ale științei și ale culturii în genere.

O sarcină de mare răspundere stă în fața istoricilor noștri, aceea de a elabora, cu forțele unui larg colectiv de cercetători științifici, o istorie a Romîniei care să sintetizeze, de pe pozițiile învățăturii marxist-leniniste, tot ce s-a realizat la noi pe tărîmul științei istorice și să însemne un pas înainte în dezvoltarea acestei științe, îndeosebi în soluționarea unor probleme de bază ale istoriei noastre — probleme ale procesului de formare a poporului romîn, ale istoriei contemporane, ale periodizării istoriei. În ce privește istoria partidului, Comitetul Central a hotărît elaborarea de către Institutul de istorie a partidului a unui manual care va fi redactat de o comisie a Comitetului Central și care trebuie să înarmeze pe membrii de partid și pe oamenii muncii fără partid cu cunoașterea învățămîntelor istorice ale drumului de luptă parcurs de partid.

Succese însemnate au fost raportate în domeniul literaturii și artei. Deosebit de îmbucurător este faptul că în literatura și arta noastră își dau mîna scriitori și oameni de artă din diferite generații.

Tot ce are mai talentat literatura și arta romînească participă astăzi la opera de dezvoltare a culturii puse în slujba poporului. Furia pe care acest fenomen o stîrnește oficinilor propagandei imperialiste este, în felul ei, o recunoaștere a succesorilor dobîndite de partid în opera de dezvoltare a culturii în R.P.R.

Scriitorii și artiștii noștri continuă tradițiile literaturii și artei înaintate a trecutului, tradițiile clasicilor literaturii și artei noastre. Ei se străduiesc, în marea lor majoritate, să reflecte în operele lor realitatea noastră și să contribuie activ la opera de educare a oamenilor muncii în spiritul socialismului. Ei urmează îndemnul și pilda lui Mihail Sadoveanu, care a scris cu atîta dreptate: «Literatura nu poate fi izolată de interesul permanent al obștei muncitoare. Țara nouă n-are ce face cu literații «care nu fac politică» și cu cei care pretind că dormitează în turn de fildeș. Țara nouă are nevoie de scriitori militanți în vederea progresului ei neconținut». (Aplauze).

Oamenii de litere și de artă au izbutit să creeze în ultimii ani opere care și-au cîștigat pe merit dragostea poporului. Dar succesele obținute nu trebuie să ducă la crearea unei atmosfere festive, de automulțumire. Multe dintre temele mari și dintre aspectele fundamentale ale luptei eroice a poporului muncitor pentru construirea socialismului, ca și din istoria ultimelor decenii, nu și-au găsit oglindirea în literatură și artă decît în slabă măsură. Unele opere suferă de tendința de a simplifica realitatea, de a o prezenta în chip schematic, ceea ce se manifestă îndeosebi în prezentarea slabă din punct de vedere artistic a superiorității noului, a procesului de înfrîngere și de lichidare a ceea ce este vechi. Lipsite de viață sînt în unele opere literare figurile făuritorilor noii societăți.

Realismul socialist exclude deopotrivă tendința de a prezenta viața în culori trandafirii, de a ignora conflictele ei, ca și tendința de pescuire bolnavicioasă a tot ce este putred, morbid, de prezentare în culori întunecate a realității noastre și a eroilor vieții noi. Poporul cere scriitorilor și artiștilor opere care să înfățișeze esența fenomenelor social-istorice descrise, să prezinte realitatea noastră nouă în continuă dezvoltare, să redea toată bogăția ei inepuizabilă, toată multilateralitatea ei și, înainte de toate, să înfățișeze uriașa muncă creatoare prin care poporul construiește noua orînduire și se transformă el însuși.

În condițiile regimului democrat-popular, operele de literatură și artă sînt cunoscute și prețuite de milioane de oameni. Acest public nou, setos de frumos, cere creatorilor ca operele lor să fie făurite la un înalt nivel de măiestrie, așa cum merită temele mărețe cărora le sînt consacrate. Artei veritabile îi este străin tot ce este searbăd, cenușiu, simplist, îi sînt străine trivialitatea și naturalismul.

Dușman al oricărei nivelări sau egalizări mecanice în materie de creație, realismul socialist oferă creatorului cele mai largi posibilități de manifestare a personalității sale artistice, dînd frîu liber unei mari varietăți de stiluri și gusturi artistice.

Pentru ca literatura și arta noastră să înflorească și să se dezvolte, trebuie înlăturat din cale tot ce le împiedică în mersul lor înainte. Organizațiile noastre de partid au sarcina de a combate cu hotărîre tîmărirea reciprocă, spiritul de grup, tendința de a prefera o atmosferă stătută unei discuții curajoase, adînc principiale, pătrunsă de spirit de partid.

Trebuie dusă o luptă neîncetată împotriva influențelor ideologice străine în domeniul creației artistice, împotriva feluritelor resturi ale influențelor literaturii și artei burgheze din Occident, de genul formalismului și subiectivismului.

Sîntem convinși că scriitorii și artiștii noștri vor dărui poporului opere demne, prin conținutul lor de idei și prin forța lor artistică, de epoca furtunoasă a transformărilor revoluționare pe care le trăiește Patria noastră. (Aplauze).

Tovarăși,

În fața noastră stau sarcini mari în anii ce urmează. Trebuie să înfăptuim cu succes al doilea plan cincinal, să dezvoltăm neconținut sectorul socialist al economiei naționale, să ridicăm nivelul de trai material și cultural al poporului, să întărim statul democrat-popular, să sporim contribuția noastră la întărirea lagărului socialismului și al păcii. Aceasta cere continuă îmbunătățire a muncii noastre pentru ca toate organizațiile de partid și toți membrii de partid să fie la înălțimea misiunii partidului.

Rezumînd cele de pînă acum, sarcinile noastre principale în domeniul muncii de partid sînt:

1. Neconținută întărire a rîndurilor partidului, a coeziunii sale interioare, a disciplinei de partid, a unității de fier a rîndurilor sale, a compoziției sale sociale.
2. Întărirea rolului partidului ca forță conducătoare și călăuzitoare a poporului; consolidarea și lărgirea legăturilor partidului cu cele mai largi mase ale poporului; îmbunătățirea muncii politice-organizatorice a partidului în vederea realizării sarcinilor celui de-al doilea plan cincinal, a dezvoltării sectorului socialist al economiei, a întăririi statului democrat-popular și a ridicării nivelului de trai al poporului.
3. Aplicarea neabătută a normelor muncii de partid elaborate de marele Lenin, întărirea democrației interne de partid pe toate treptele muncii de partid.
4. Îmbunătățirea muncii de selecționare și repartizare a cadrelor și a controlului îndeplinirii hotărîrilor.
5. Asigurarea unui înalt nivel în munca ideologică a partidului, sporirea combativității ei în lupta împotriva ideologiei burgheze; legarea strînsă a activității ideologice cu sarcinile practice ale partidului.

Tovarăși și tovarăse,

Se împlinesc curînd 35 de ani de cînd a fost înființat eroicul Partid Comunist din Romînia, plămădit în focul marilor lupte de clasă din țara noastră, în focul avîntului revoluționar generat de Marea Revoluție Socialistă din Octombrie.

Istoria partidului nu poate fi despărțită de întreaga istorie a luptei pentru scuturarea jugului capitalist-moșieresc, pentru libertate, pace, socialism, dusă de clasa muncitoare, de poporul muncitor din Patria noastră. Sub steagul marxism-leninismului, sub conducerea partidului, clasa muncitoare, aliată cu țărînimea muncitoare, a cucerit istorica sa victorie în lupta pentru răsturnarea regimului capitalist-moșieresc și pentru instaurarea puterii democrat-populare, pășind pe drumul construirii socialismului în Patria noastră. Cauza pentru care s-au jertfit mîile de luptători revoluționari, fii credincioși ai poporului nostru, a triumfat. (Aplauze puternice, prelungite).

Sarcina noastră este de a munci neobosit pentru a consolida cuceririle revoluționare ale poporului și a asigura victoria deplină a socialismului în Republica Populară Română.

Partidul Muncitoresc Român nu-și va cruța forțele pentru a duce la bun sfârșit această operă măreață. (*Aplauze prelungite*).

Puternic prin dragostea, încrederea și atașamentul maselor populare, luminându-și drumul cu nemuritoare învățătură a lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, partidul va conduce cu mână sigură poporul român pe calea construirii orânduirii socialiste. (*Aplauze furtunoase*).

În vremea noastră, forța uriașă a mișcării de eliberare socială și națională a popoarelor în lupta împotriva forțelor reacțiunii și războiului preface în realitate nădejile și năzuințele celor mai luminate minți ale omenirii. Epoca noastră este epoca socialismului și comunismului, epoca triumfului marxism-leninismului. (*Aplauze puternice, prelungite*).

Trăiască Partidul Muncitoresc Român, forța conducătoare a poporului, organizatorul victoriilor noastre! (*Aplauze puternice, îndelungate*).

EXTRASE DIN CUVÎNTAREA TOV. MIRON CONSTANTINESCU

Ansamblul creațiilor spirituale literare, artistice, științifice, însușite de ideile marxism-leninismului, formează cultura nouă socialistă a țării noastre, iar cultura aceasta are un rol activ și însemnat în construirea bazei economice a socialismului. Ca element important al suprastructurii, rolul culturii socialiste din țara noastră este de a participa activ la construirea bazei economice care o creează și care pentru aceasta o creează. A subaprecia rolul activ al suprastructurii și, în cadrul ei, al culturii asupra bazei economice, ar fi o vulgarizare a marxismului; o concepție greșită, care nu corespunde realității obiective și poate servi drept temei celor ce propagă așa-zisa «teorie» a integrării pașnice a capitalismului în socialism fără luptă de clasă, fără dictatura proletariatului și fără întărirea statului democrat popular.

Lupta de clasă, lupta între vechi și nou este cu atât mai înverșunată cu cât epavele vechiului se simt sprijinite din afară de unele cercuri ultrareacționare din țările imperialiste.

Lupta în domeniul ideologiei, între ideologia socialistă și rămășițele ideologiei burghize, nu numai că nu se atenuază în perioada construirii socialismului, în perioada trecerii de la capitalism la socialism, ci se intensifică, se dezvoltă, îmbracă noi și noi forme, pentru că tocmai în această perioadă se ascute în mod obiectiv lupta de clasă, se exercită cele mai contradictorii influențe asupra conștiinței sociale. În această perioadă, mai mult ca oricând, este necesară o înaltă vigilență ideologică, este necesară însușirea profundă, multilaterală a ideologiei marxist-leniniste de către fiecare comunist, de fiecare om al muncii. Trebuie dusă o luptă necruțătoare împotriva ideilor retrograde, a superstițiilor, împotriva misticismului și a diferitelor forme ale idealismului filozofic, care încearcă să împiedice mersul poporului nostru înainte spre socialism, spre bună stare și înaltă cultură socialistă.

Marile transformări revoluționare care au avut loc în țara noastră în perioada 1948—1955, în etapa revoluției socialiste, n-au transformat numai relațiile de producție, relațiile sociale, ci au revoluționat și cultura țării noastre.

Revoluția culturală este o parte componentă a etapei revoluției socialiste din țara noastră, este o întreagă fază nouă de dezvoltare culturală a poporului nostru.

În continuare vorbitorul analizează baza revoluției culturale în România, felul cum aceasta s-a produs, particularitățile și sarcinile acestei revoluții culturale.

Revoluția culturală în țara noastră constă în aceea că ea este înainte de toate o mișcare a maselor conduse de partid pentru lichidarea analfabetismului, creșterea nivelului cultural și tehnic al oamenilor muncii, crearea unei intelectualități proprii, socialiste, eliberarea femeii, desfășurarea inițiativei creatoare a maselor, înlăturarea birocratismului din aparatul de stat. Revoluția culturală înseamnă totodată schimbări radicale în viața socială, o luptă hotărâtă împotriva psihologiei și moralei de proprietar particular, împotriva naționalismului burghez, pentru internaționalismul proletar, înseamnă educarea oamenilor în spirit comunist.

Apoi, tovarășul Miron Constantinescu arată succesele dobândite de învățământul României democrat-populare întemeiat pe principiul realist științific.

Nivelul învățământului s-a ridicat în acești ani, a crescut considerabil calitatea predării cunoștințelor, precum și munca de educare, ceea ce se datorește în mare măsură cadrelor învățământului — învățători și învățătoare, profesori și profesoare, care au desfășurat o muncă stăruitoare pentru ridicarea calificării lor. Neștiința de carte este lichidată aproape în întregime în țara noastră.

Clasa muncitoare și țărănimea muncitoare au promovat din rândurile lor organizatori talentați ai economiei, militanți în domeniul culturii, oameni de știință care fac față cu tot mai mult succes celor mai importante sarcini ale construirii bazei economice a socialismului, ale revoluției culturale, ale apărării țării.

Învățământul nostru suferă încă de importante lipsuri. Nivelul de cunoștințe cu care mulți tineri ies din școli și facultăți este încă scăzut. Îndeosebi slaba pregătire a tineretului în domeniul științelor matematice, al științelor fizico-chimice, al științelor naturale, care au o deosebită importanță în construirea socialismului, reprezintă un neajuns însemnat care trebuie remediat începând din anul 1956.

Trăiască eroica noastră clasă muncitoare, aliatul său de nădejde — țărănimea muncitoare și intelectualitatea legată de popor! (*Aplauze prelungite*).

Trăiască Patria scumpă a celor ce muncesc — Republica Populară Română! (*Aplauze furtunoase, prelungite*).

Trăiască marea cucerire istorică a popoarelor — lagărul socialismului, în frunte cu Uniunea Sovietică! (*Aplauze puternice, furtunoase, prelungite*).

Trăiască solidaritatea internațională a oamenilor muncii din întreaga lume în lupta pentru pace, democrație și socialism! (*Aplauze puternice, prelungite*).

Trăiască pacea între popoare! (*Aplauze furtunoase*).

Înainte spre noi victorii în lupta pentru socialism, pace, bunăstare și fericirea poporului! (*Aplauze puternice, toată lumea în picioare ovaționează îndelung. În sală se strigă «Trăiască Partidul Muncitoresc Român!» «Ura!»*).

Destul de sumar și schematic se predau în multe școli științele sociale și istoria. Probabil că îmbunătățirile care vor fi necesare în aceste domenii vor atrage după sine necesitatea reexaminării duratei învățământului mediu de cultură generală. Îmbunătățirea acestuia va contribui la o mai temeinică desfășurare și a învățământului superior.

Cuprinderea întregului tineret în învățământul de 7 ani general și obligatoriu — sarcină stabilită pentru perioada ce urmează pînă la începutul celui de-al III-lea plan cincinal — va însemna un uriaș progres în ridicarea nivelului cultural al poporului nostru muncitor.

Apoi vorbitorul prezintă pe scurt sarcinile principale care revin Ministerului Învățământului și U.T.M. în privința ridicării nivelului calitativ și legăturii mai strînse a învățământului cu practica construirii socialismului în țara noastră.

În continuare vorbitorul arată cum s-a format, sub înrîurirea binefăcătoare a ideilor progresiste, o cultură democratică în țara noastră, care a atins puncte culminante în operele marilor scriitori, pictori, sculptori, compozitori, interpreți progresiști din trecut.

Cultura democratică formează pentru cultura socialistă de astăzi o tradiție progresistă care trebuie valorificată cu discernămint critic și făcută cunoscută larg oamenilor muncii din țara noastră. Cultura democratică din trecut este mesajul pe care marii creatori de cultură, legați de popor, l-au lăsat urmașilor, îndemnându-i să meargă înainte.

Ceea ce trebuie să caracterizeze noua cultură socialistă din țara noastră este înaltul ei spirit de partid, cultură care servește cauza generală a omenirii muncitoare, cultură care servește poporul muncitor român, cultură umanistă socialistă.

Principiul partinității în literatură și artă formulează ideea care rezultă din dezvoltarea obiectivă a societății noastre, că literatura și arta nu pot fi apolitice, că nu pot fi «artă pentru artă», că trebuie să aibă un rol în viața socială. Toată frumusețea literaturii și artelor nu poate și nu trebuie să fie o frumusețe sterilă, nefolositoare oamenilor și societății socialiste, ci trebuie să servească pe cei ce muncesc și societatea făurită de ei, să fie nu numai un tovarăș de drum, ci și un tovarăș la făurirea acestei mari opere.

În anii puterii populare s-a născut și a crescut o literatură și o artă nouă, socialistă în conținut și națională în formă, o literatură și o artă care aparține poporului și e iubită de popor, care a devenit un factor activ în lupta partidului pentru educarea omului nou, pentru făurirea unui viitor fericit al poporului român și al minorităților naționale.

Scriitorii și compozitorii, sculptorii, pictorii, graficienii și arhitecții, interpreții muzicii și ai dansului, autorii dramaticei și artiștii de teatru, scenariștii, regizorii și actorii de film din țara noastră au obținut în ultimii ani remarcabile succese, făurind opere cu înalt conținut de idei și într-o formă estetică superioară.

Calea pe care au urmat-o pentru realizarea unor opere de valoare este calea arătată de partid.

Partidul a însușit pe creatorii de cultură, arătându-le marile idealuri de luptă pentru fericirea poporului muncitor, pentru construirea socialismului și apărarea păcii, i-a înarmat cu cele mai avansate idei ale epocii noastre, cu ideile mărețe ale marxism-leninismului.

Partidul a arătat creatorilor drumul perfecționării nelimitate a creației artistice. Acest drum este cel al realismului socialist, metoda fundamentală a literaturii și artei noi, treaptă calitativ nouă în dezvoltarea literaturii și artei în România.

Totuși mai există încă lipsuri serioase în conținutul, tematica și în privința măiestriei artistice a diferitelor ramuri ale artei și în literatură.

Scriitorii n-au creat încă suficiente opere care să oglindească diferitele aspecte ale vieții de astăzi a poporului, preocupările, problemele sale arzătoare actuale. Viața, lupta eroică a clasei muncitoare, a muncitorilor din fabrici, șantiere, a țărânimii muncitoare nu și-au găsit încă în măsură necesară o oglindire în artă.

Artă adevărată oglindește ceea ce este tipic în viață, adică ceea ce exprimă în modul cel mai clar esența forței sociale respective. A înfățișa veridic realitatea înseamnă a o înfățișa în mișcare, în dezvoltarea sa revoluționară, a exprima principala tendință, adică direcția dezvoltării societății.

În literatura populară și cultă românească, ironia, satira este un gen care a cunoscut o înaltă dezvoltare, este chiar o trăsătură caracteristică a literaturii noastre, fiind o trăsătură și a firii poporului nostru; sînt cunoscute strigăturile usturătoare, cimiliturile hazlii, snoavele poznașe dar înțelepte, poeziile satirice populare. Nu întîmplător au apărut la noi « Povestea vorbeii » a lui Anton Pann, snoavele lui Creangă, « Satirele » geniale ale lui Eminescu, opera nemuritoare a lui I. L. Caragiale, poeziile ironice ale lui Topirceanu, pamfletele lui Anton Bacalbașa, N. D. Cocea și Tudor Arghezi.

Oare astăzi nu sînt încă clase vrăjmașe poporului a căror acțiune și mentalitate trebuie biciuită? Nu sînt apucături, lipsuri, defecte, care trebuie satirizate?

Cu pasiune și ură dreaptă trebuie biciuit vechiul, dușmanul de clasă, rămășițele mentalității vechi în conștiința oamenilor, carierismul, birocratismul, lingușirea, calomnia, nepăsarea față de bunurile obștești, necinstea. Este deci necesar să se dezvolte mai mult poezia satirică, proza satirică, teatrul de satiră, care toate trebuie să servească victoriei a ceea ce este drept, nou, socialist. (aplauze).

Oamenii muncii nu au nevoie din partea scriitorului, a artistului numai de o recunoaștere, de o aprobare verbală a liniei politice a partidului clasei muncitoare sau a concepției sale despre lume și istorie, ci de o poziție partinică în creație.

În ultima vreme se răspîndesc diferite « teorii » în lumea scriitorilor, oamenilor de artă, oamenilor de știință: despre o așa-zisă « suspendare » a luptei de clasă — ca și cum lupta de clasă ar fi un fenomen subiectiv și nu un fapt obiectiv, o necesitate obiectivă în societatea alcătuită din clase antagoniste; despre o așa-zisă « suspendare » a luptei ideologice și de înlocuire a ei cu un eclecticism general, ca și cum lupta ideologică n-ar reflecta lupta de clasă reală și lupta între sectoarele economice naționale. « Vrabia mălai visează », spune poporul despre cei care dau drept realități dorințele lor retrograde și ridicole. Trecutul nu se mai întoarce niciodată!

Și mai dăunătoare este însă apariția în unele lucrări ale unor scriitori atît romîni, cît și de alte naționalități, a unor manifestări naționaliste burgheze, străine spiritului de prietenie și tovarășie în luptă a clasei muncitoare și țărănimii muncitoare împotriva asuprii și exploatarei. Astfel de manifestări trebuie descifrate sub orice broadă s-ar camufla, demascate și înlăturate fără cruțare.

Altă « problemă » care incurcă pe mulți creatori în domeniul culturii este aceea a răstălmăcirii așa-zisei « libertăți de creație ».

Adoptarea spiritului de partid în literatură și artă înseamnă oare o limitare a libertății de creație? Dacă libertatea este înțeleasă în sensul « anarhismului boieresc » care se manifestă la unii artiști, atunci o astfel de răstălmăcire poate înșela. Dar dacă libertatea este înțeleasă în sensul conștiinței necesității de a acționa într-un anumit

fel, de a servi în mod deliberat o cauză justă, în sensul hotărîrii de a face ceea ce este necesar, folositor și plăcut oamenilor muncii, de a servi în felul acesta celor ce creează toate bunurile societății, atunci nu este nici o limitare a adevăratei libertăți, ci dimpotrivă este conștiința îndeplinirii în mod liber consimțit a unei mari și nobile misiuni sociale. În spatele pretenției teorii despre « libertatea creației » se ascunde tendința de a îndepărta pe creatori de la realitatea obiectivă, de la cunoașterea și oglindirea artistică a acestei realități, de a nega rolul determinant al conținutului de idei în artă, de a trata în bloc, necritic, întreaga moștenire literară și artistică, de a ocoli îndrumarea ideologică a creației de către partid. În această luptă uniunile de creație pot aduce o mare contribuție pentru lămurirea celor confuzi.

Partidul Muncitoresc Român consideră ca o datorie sfîntă a sa apărarea cu fermitate și consecvență a ideilor marxism-leninismului care sînt sufletul activității sale, aplicîndu-le în mod creator în condițiile concrete ale țării noastre.

Forța educativă, transformatoare a artei depinde nu numai de conținutul ei, ci și de forma ei. Trebuie combătută tendința de a subaprecia această latură a creației artistice, dar și tendința de a despărți forma de conținut, diminuînd rolul determinant al conținutului de idei al artei.

Trebuie stimulată și dezvoltată critica literară și artistică principială.

Este necesar să fie organizate dezbateri spre lămurirea celor mai importante probleme ale creației literare, muzicale, plastice, cinematografice, după care să urmeze rezoluții de orientare a activității în aceste domenii.

În domeniul arhitecturii și sistematizării orașelor s-au înregistrat o serie de realizări. Recent, potrivit Hotărîrii C.C. al P.M.R. și Consiliului de Miniștri din noiembrie 1952, după studii minuțioase, a fost supus examinării partidului și guvernului planul de sistematizare al Capitalei țării, elaborat de proiectanții și arhitecții noștri.

În continuare vorbitorul a analizat dezvoltarea activității culturale de masă, căreia Ministerul Culturii, sindicatele și sfaturile populare trebuie să-i acorde o atenție mult mai mare decît pînă acum.

Activitatea științifică din țara noastră se desfășoară sub îndrumarea Academiei R.P.R. despre care a referit aci eminentul om de știință tov. Traian Săvulescu.

Călăuză sigură în activitatea oamenilor de știință din R.P.R. este materialismul dialectic, singura concepție justă asupra lumii. În încheiere, tovarășul Miron Constantinescu și-a exprimat convingerea că sub steagul biruitor al lui Marx, Engels, Lenin, Stalin, pe baza hotărîrilor Congresului nostru, sub conducerea noului Comitet Central pe care-l va alege, Partidul Muncitoresc Român va ști să mobilizeze întregul popor muncitor pentru victoria deplină a socialismului în țara noastră.

EXTRASE DIN CUVÎNTAREA TOV. EMIL BODNĂRAȘ

Tovarăși,

În opera de făurire a societății socialiste în patria noastră, construcțiile ocupă un loc important.

În anul 1955, volumul lucrărilor de construcții a crescut de 3,3 ori față de cel realizat în 1949. Construcțiile primului cincinal depășesc cu mult tot ce a realizat regimul burghezo-moșieresc în acest domeniu în cei peste douăzeci de ani dintre cele două războaie mondiale.

Din 1950 pînă în 1955, valoarea parcului de utilaje de construcții a crescut de o sută de ori, iar volumul de elemente prefabricate din beton și beton armat — de 21 ori. Au luat ființă institute de proiectări, cît și primele unități de cercetări științifice în domeniul construcțiilor. A crescut cu 9600 numărul inginerilor și tehnicienilor constructori.

Producția principalelor materiale (ciment, cărămizi, geamuri) a crescut față de anul 1938 de 3 pînă la 4 ori. Productivitatea muncii a crescut în industria materialelor de construcții între 34 și 70 %.

Succesele dobîndite pe tărîmul construcțiilor se datoresc faptului că muncitorii, inginerii și tehnicienii constructori și-au însușit linia politică a partidului nostru și au luptat cu elan pentru traducerea ei în viață.

Succesele de netăgăduit ale constructorilor noștri nu ne pot face să trecem cu vederea lipsurile și neajunsurile existente încă în construcții.

Mai sînt organizații de construcții care nu dau în funcțiune construcțiile la termenele prevăzute de plan sau execută cu prioritate numai acele lucrări ce asigură o realizare mai comodă a planului valoric. Calitatea lucrărilor și în special a finisajelor este încă necorespunzătoare. Productivitatea muncii în construcții n-a atins nivelul pe care mijloacele puse la dispoziție și rezervele existente îl făceau posibil. Pe unele șantiere se lucrează cu metode meșteșugărești, iar utilajul de construcții este incomplet folosit, prefabricatele se realizează încă în serii mici, sînt scumpe și de calitate slabă.

Inițiativa creatoare a muncitorilor și tehnicienilor, care se manifestă activ printr-un număr mare de inovații și raționalizări, este adeseori înăbușită de birocratismul și lipsa de răspundere a unor lucrători din ministerele constructoare.

Introducerea proiectelor tip, care condiționează în mare măsură industrializarea construcțiilor, este abia la început. Mulți proiectanți subestimează proiectele tip și frînează întocmirea lor. Nu s-a introdus încă o linie unitară în proiectare, cercetare și execuție. Durata de avizare depășește uneori durata de întocmire a proiectelor, datorită numărului mare de organe — aproximativ 20 — al căror aviz este obligator.

Datorită planificării pe durate excesiv de lungi a executării construcțiilor, sume importante se blochează în lucrări neterminate.

Activitatea nesatisfăcătoare în construcții, inclusiv a Ministerului Construcțiilor și a Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții, se explică și prin modul defectuos în care unele organe și organizații de partid controlează și îndrumă munca în construcții. Nu toate organele locale de partid s-au străduit să cunoască problemele de construcții, să organizeze și să îndrumeze munca politică pe șantiere.

Dezvoltarea construcțiilor în al doilea cincinal cere luarea de măsuri hotărîte pentru înlăturarea lipsurilor existente. Astfel:

În domeniul planificării construcțiilor este necesar să se stabilească profilul de dezvoltare economică a regiunilor și orașelor și, în funcție de aceasta, să se întocmească planul de perspectivă al lucrărilor de construcții.

În domeniul proiectării și cercetării științifice se pune cerința reorganizării proiectării, spre a se obține o îmbinare judicioasă a proiectării tehnologice cu cea de construcții, urmărindu-se introducerea prin proiectare a tehnicii înaintate în domeniul construcțiilor, realizarea descentralizării proiectării și întărirea nucleelor de proiectare la regiuni și orașe. În anii viitori este necesară extinderea proiectelor tip.

În domeniul executării lucrărilor de construcții se impune o urgentă profilare a întreprinderilor de construcții pe principiul organizării teritoriale.

Pentru a se asigura creșterea continuă a productivității muncii, și prin aceasta a salariului real al lucrătorilor din construcții, este necesară introducerea pe scară tot mai largă a tehnicii noi; este necesară creșterea gradului de mecanizare și de industrializare a procesului de muncă.

Organizațiile sindicale din construcții, sub îndrumarea organelor de partid, au îndatorirea de a extinde cît mai larg întrecerea socialistă, ca pîrghie principală în creșterea productivității muncii, în mobilizarea cît mai deplină a inițiativei creatoare a muncitorilor, tehnicienilor și inginerilor constructori.

În industria materialelor de construcții va trebui să crească producția principalelor materiale de construcții și să se lărgască sortimentele, realizîndu-se materiale noi, de bună calitate și de mare rezistență.

Reducerea prețului de cost și asigurarea rentabilității întreprinderilor de construcții constituie indicele principal al calității muncii lor. Ele au mari posibilități să reducă consumul specific, să introducă

ordine în folosirea materialelor și forței de muncă pe șantiere, să lichideze stocurile supranormative și să elimine cheltuielile neproductive.

Organele de conducere din construcții trebuie să considere ca o sarcină principală îmbunătățirea organizării procesului de producție pe șantiere, încadrarea acestora cu ingineri și tehnicieni dintre cei mai

capabili, simplificarea aparatului administrativ prin trimiterea pe șantiere a inginerilor și tehnicienilor aflați în număr prea mare în birouri.

Ca în toate sectoarele de activitate, și în construcții chează îmbunătățirea muncii este întărirea conducerii și controlului de partid.

EXTRASE DIN DIRECTIVELE CONGRESULUI AL II-lea AL PARTIDULUI MUNCITORESC ROMÂN CU PRIVIRE LA CEL DE-AL DOILEA PLAN CINCINAL DE DEZVOLTARE A ECONOMIEI NAȚIONALE PE ANII 1956—1960

V. LUCRĂRI CAPITALE, INTRODUCEREA TEHNICII NOI

Pentru îndeplinirea sarcinilor celui de-al doilea plan cincinal este necesar:

a) Să se alocă cca. 105—110 miliarde lei pentru lucrările capitale, din care pentru lucrările de construcții montaje cca. 60—63 miliarde lei.

Repartizarea lucrărilor capitale pe ramurile economice și social-culturale ale economiei naționale se vor face după următoarele proporții:

Ramura	în % față de volumul total
— industria	circa 56
— din care:	
— industria mijloacelor de producție	50
— industria bunurilor de consum	6
— industria construcțiilor	2,5
— agricultura silvicultură	12,5
— transporturi comunicații	11,5
— acțiuni social-culturale și celelalte ramuri	17,5

În prima parte a cincinalului eforturile pentru investiții vor fi îndreptate îndeosebi spre terminarea și punerea în funcțiune a unităților aflate în construcție.

Creșterea capacităților de producție se va obține în primul rând pe seama întreprinderilor existente, prin lichidarea locurilor înguste, prin reutilizarea întreprinderilor principale la nivelul tehnicii celei mai noi, prin dezvoltarea și reconstruirea unor întreprinderi, iar construirea de unități noi va începe numai în măsura în care sporul de capacitate obținut pe aceste căi va fi insuficient.

Planificarea lucrărilor capitale se va face pe bază de studii tehnico-economice fundamentale, iar lucrările nu vor începe decât cu documentația tehnică aprobată.

La planificarea obiectelor noi se va urmări restrângerea numărului de șantieri în execuție simultană, pentru a permite reducerea duratei de construcție, a costului lucrărilor și a imobilizării fondurilor.

La amplasarea noilor unități ce se vor construi se va ține seamă de cerințele îmbunătățirii în continuare a repartizării teritoriale a forțelor de producție, îndeosebi în ramurile industriei materialelor de construcție, industriei chimice, industriei alimentare și ușoare.

Pentru dezvoltarea armonioasă a economiei noastre naționale, se vor întocmi studii de perspectivă mai îndelungată în ramurile principale ale economiei naționale, cum ar fi: industria chimică, industria energiei electrice, industria siderurgică, transportul feroviar și rutier și altele.

În acest scop vor fi întreprinse lucrări de studii, cercetări și calcule tehnico-economice cu participarea largă a specialiștilor și oamenilor de știință.

VII. CREȘTEREA NIVELULUI DE TRAI MATERIAL ȘI CULTURAL

1. — Venitul național al R.P.R., pe baza creșterii producției industriale, agricole, a construcțiilor și transporturilor, a reducerii cheltuielilor materiilor de producție, va crește în 1960 cu circa 50 % față de nivelul din anul 1955.

Pe baza creșterii venitului național și prin ridicarea productivității muncii și reducerea cheltuielilor de producție și circulație, care vor permite scăderea prețurilor de vânzare cu amănuntul, salariul real al lucrătorilor din economie va crește cu cca. 30 %. Veniturile reale ale țărănimii muncitoare vor crește în principal pe baza măririi producției agricole marfă, vândută către stat și populației orașenești precum și prin scăderea prețurilor produselor industriale cumpărate de țărani.

În cursul cincinalului vor spori alocațiile bugetare pentru acțiunile social-culturale.

2. — Se vor îmbunătăți condițiile de locuit ale oamenilor muncii prin construirea a cel puțin 2.500.000 mp. suprafață locuibilă.

Pentru muncitorii mineri se vor construi de către stat și prin credite cel puțin 25.000 apartamente și locuințe individuale.

În acest domeniu se va considera ca o sarcină principală a comitetelor executive ale sfaturilor populare întreținerea și repararea fondului existent de locuințe, asigurându-se an de an fondurile materiale și bănești necesare.

3. — Se va mări de 2 ori cantitatea de gaze distribuită populației, introducându-se alimentarea cu gaze în încă 8 orașe și dezvoltându-se rețeaua existentă.

Se va introduce în 20 orașe transportul în comun cu autobuse și troleibuse, mărindu-se parcul de mijloace existente cu cca. 1200 autobuse, cca. 500 tramvaie și remorci și cca. 200 troleibuse.

Se va îmbunătăți aprovizionarea cu apă potabilă a populației și se va extinde rețeaua de canalizare. În acest scop se vor executa lucrările de alimentare cu apă în 40 de noi localități și se vor construi cca. 800 km. rețea de canalizare.

În domeniul ocrotirii sănătății se vor prevedea următoarele:

— se vor extinde măsurile pentru ocrotirea sănătății și prevenirea îmbolnăvirilor, prin măsuri de igienă generală, protecția muncii și dezvoltarea unităților de asistență sanitară;

— se va lărgi continuu asistența medicală, dezvoltându-se unitățile sanitare pentru combaterea bolilor contagioase, tuberculoză, de copii, în care scop se va mări capacitatea în spitale și sanatorii T.B.C. cu circa 15.000 paturi;

— se va asigura sporirea numărului cadrelor sanitare cu 18.000, din care 6.000 medici;

— se vor pune la dispoziția oamenilor muncii cu 25 % mai multe locuri pentru tratament balneo-climatic și cu 35 % mai multe locuri de odihnă față de nivelul anului 1955, în care scop se vor dezvolta stațiunile balneo-climaterice și de odihnă prin permanentizări, construcții și consolidări edilitare;

— se va asigura înzestrarea unităților sanitare cu utilaj medical și medicamente de bună calitate, în care scop se va dezvolta producția de utilaj și instrumentar medical.

În domeniul prevederilor sociale se vor lărgi instituțiile de ocrotire a bătrânilor, copiilor, infirmilor și invalizilor cu cel puțin 1.000 locuri, înființându-se unități noi și școli profesionale.

În domeniul culturii fizice și sportului se va asigura o continuă dezvoltare, în care scop se vor construi cca. 100 baze sportive diferite pentru sportul de masă și 15 baze sportive de performanță.

*

Pentru ridicarea continuă a nivelului cultural al poporului se va lărgi învățământul de 7 ani, cuprinzându-se în acest învățământ circa 90 % din absolvenții școlilor elementare și se vor pregăti condițiile pentru trecerea în decursul cincinalului următor la învățământul de 7 ani general și obligatoriu.

Se va intensifica munca pentru ridicarea nivelului științific al învățământului, acordându-se o atenție deosebită studiului științelor fizico-matematice, legând procesul de învățământ de viață, de activitatea practică.

Se va ridica nivelul învățământului pentru pregătirea muncitorilor calificați și a personalului mediu tehnic, în special a maiștrilor, întărindu-se pregătirea practică a elevilor la locul de muncă — în întreprinderi industriale, agricole, instituții sanitare etc.

Pentru îmbunătățirea pregătirii cadrelor superioare științifice, tehnice și didactice, se va întări activitatea științifică în instituțiile de învățământ superior, legând-o mai strâns de producție, de cercetările științifice în toate domeniile.

O atenție deosebită se va da însușirii de către studenți a tehnicii celei mai avansate, a cunoștințelor practice, fundamentale privitoare la organizarea procesului de producție, la utilaje și la procesele tehnologice din întreprinderi, printr-o mai temeinică organizare a practicii în producție a studenților.

Se va continua îmbunătățirea profilului instituțiilor de învățământ superior, pregătindu-se cadrele superioare tehnice cu un orizont larg necesare dezvoltării economiei naționale.

În școli și institute de învățământ superior se vor cuprinde în anul școlar 1960—1961 peste 2.700.000 elevi și studenți, adică cu aproape 600.000 mai mult decât în anul școlar 1955—1956.

Pentru dezvoltarea bazei materiale a învățământului, se vor construi și se vor da în folosință peste 1.200 săli de clasă pentru învățământul elementar și de 7 ani, 3 institute de învățământ superior și cca. 6.000 locuri în căminele studențești.

*

Se va continua în al doilea cincinal dezvoltarea bazei materiale a culturii.

În acest scop se va introduce televiziunea în București și în alte orașe ale țării și se va extinde rețeaua de radiodifuziune cu 2 stații.

De asemenea se va extinde în măsură însemnată rețeaua de radio-ficare.

Se va termina construcția Centrului cinematografic București, se va construi Teatrul Național din București, se va organiza muzeul politehnic și se vor lua măsuri pentru dezvoltarea instituțiilor culturale în diferitele regiuni ale țării; se va pune accentul pe terminarea

căminelor culturale și a celorlalte construcții culturale începute; se vor înființa cel puțin 700 cămine culturale noi, precum și 80 de case de cultură raionale.

Se vor lua măsurile necesare care să asigure o largă răspîndire a cărții la sate.

Se vor construi cinematografe noi în centrele muncitorești, în cele balneo-climatice și în reședințele raionale lipsite încă de asemenea construcții.

În mediul rural, numărul instalațiilor cinematografice va crește în următorii 5 ani de cel puțin 2,5 ori.

Se va asigura producerea a circa 900 filme artistice, documentare și jurnale de actualități. Se va da o atenție deosebită filmelor documentare.

Producția de discuri de patefon va crește de aproape 6 ori. În acest scop se va utiliza cu mașini moderne fabrica de discuri

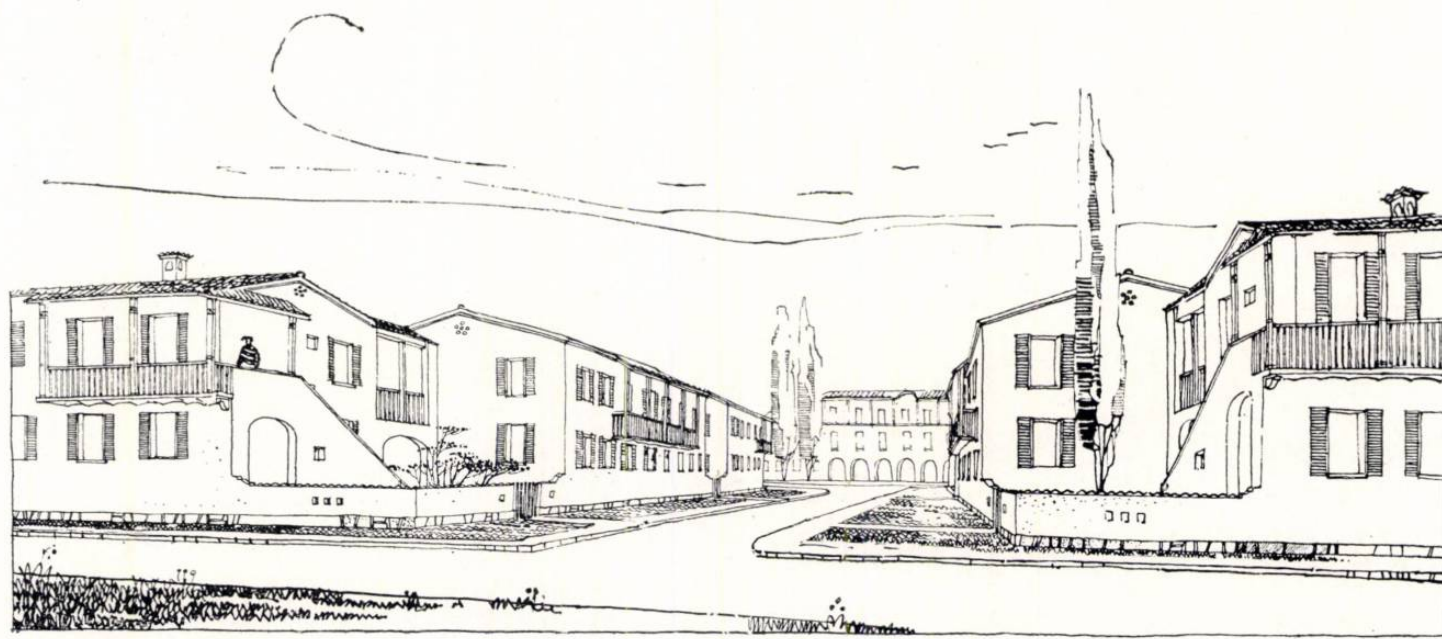
de patefon și i se vor asigura condiții corespunzătoare de funcționare.

Volumul tipăriturilor va crește astfel încît să asigure satisfacerea din ce în ce mai mare a cerințelor populației și nevoilor bibliotecilor, prevăzîndu-se măsuri în vederea reducerii prețului de cost și îmbunătățirii prezentării grafice.

★

Pentru îndeplinirea sarcinilor mărețe ale celui de-al doilea plan cincinal, Congresul Partidului Muncitoresc Român cheamă poporul muncitor ca, în frunte cu clasa muncitoare, să-și desfășoare larg uriașele forțe creatoare, să învingă toate piedicile și greutățile ce se ridică încă în construirea unei vieți fericite și îmbelșugate și să-și strîngă rindurile în jurul comuniștilor, luptători încercați și devotați ai cauzei socialismului și păcii.

CVARTAL DE LOCUINȚE ÎN REGIUNEA CONSTANȚA

Arh. A. MOISESCU

Locuința — temă foarte veche a arhitecturii — este totuși o problemă veșnic nouă și pune de fiecare dată pe arhitect în fața unor sarcini interesante ce trebuie rezolvate. Sint mulți arhitecți, mai ales printre cei tineri, care privesc proiectarea de locuințe fără interes, considerînd-o problemă banală, neînțelegînd că progresul în acest domeniu nu este posibil fără contribuția în timp a unui număr mai mare de arhitecți, fără o muncă creatoare inovatoare dusă de fiecare în parte. Experiența din ultimii ani a dovedit că folosirea inteligentă a «tronsoanelor tip» dă suficiente posibilități desfășurării fanteziei creatoare a arhitecților și proiectele de locuințe pot fi banale sau interesante în funcție de interesul acordat problemei de către colectivul de proiectare.

Proiectarea primei etape a cartierului de locuințe ce urmează să se ridice într-un oraș din regiunea Constanța a pus în fața proiectanților probleme deosebit de interesante de construcție, sistematizare și plastică.

Sarcina de proiectare avizată de C. S. A. C., întocmită în cadrul ISPROR în atelierul condus de arh. C. Lăzărescu, de colectivul format din arhitecții Gh. Gheorghiade și L. Popovici, fixa jaloanele principale ale rezolvării urbanistice a cartierului, traseele străzilor, regimul de construcție ($p + 1$) și formele cvartalelor, creînd o schemă de ansamblu interesantă, care oferea multe posibilități plastice.

Sarcina continuării studiului în fazele proiect tehnic și de execuție a revenit atelierului condus de arh. A. Moiescu, din I. P. C., colectivul de proiectare fiind

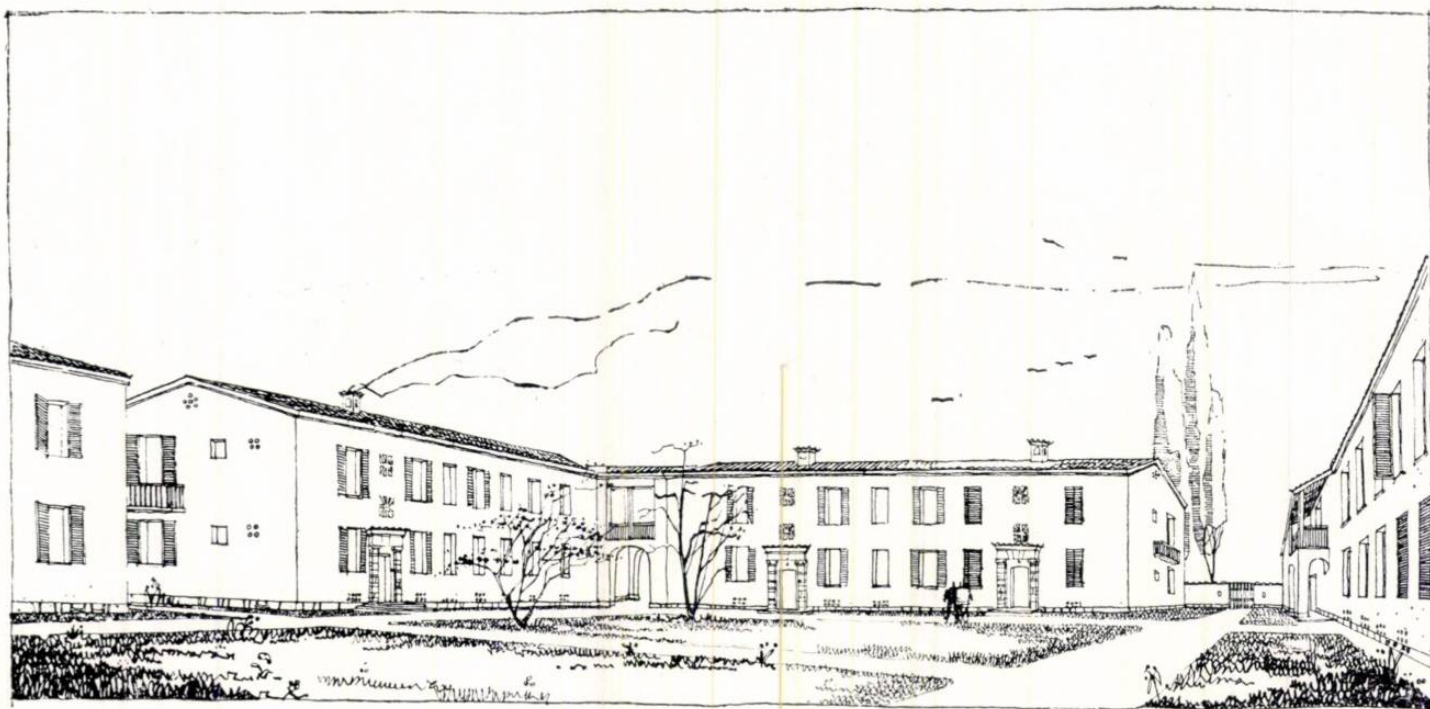
format de arhitecții S. Daniel, V. Stratu și D. Ștefănescu-Goangă și inginerii F. Boverman, D. Stoicovici și I. Insler.

Înainte de continuarea studiului în faza următoare, au fost precizate, împreună cu tehnicienii de specialitate, premisele constructive cele mai importante, de natură să determine soluțiile de arhitectură. S-au stabilit, astfel, sistemul de construcție pe ziduri purtătoare transversale din blocuri mici de beton, cu planșee formate din chesoane cu o greutate pînă la maximum 500 kg (sistem de ridicare cu macarale tip R.P.U.) și învelitoare de olane așezate pe chesoane sprijinite pe zidurile transversale. Pentru încălzire s-a ales soluția termoficării cu o centrală de cartier.

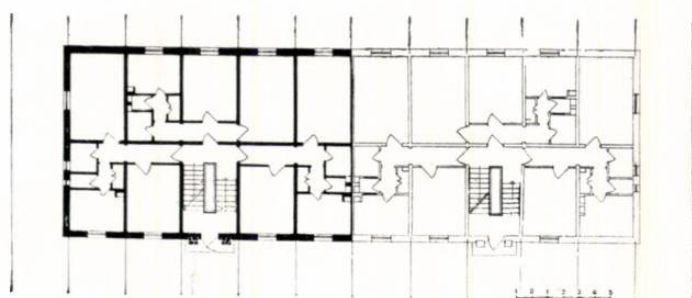
În consecință, a fost necesară adaptarea tronsoanelor tip pe aceste noi baze constructive.

Modificările principale constau în renunțarea la două dimensiuni de travee (3,20 și 3,80 m) și adoptarea unei travee unice de 3,60 m, pentru reducerea tipurilor de chesoane, cît și în micșorarea adîncimii încăperilor de la 6,00 la 5,40 m, pentru a se crea încăperi mai bine proporționate și suprafețe mai rezonabile decît în seria de secțiuni tip nr. 475.

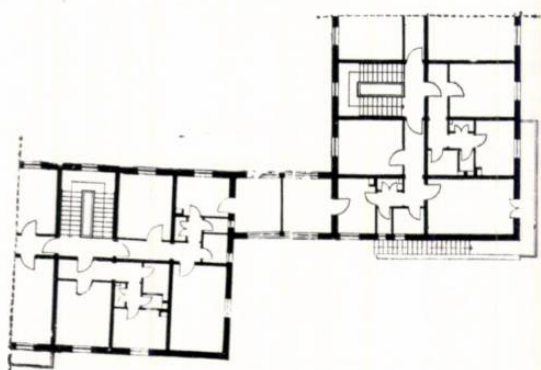
Blocurile fiind în general numai de două tronsoane, pentru a nu se ajunge la un raport defavorabil între numărul de apartamente cu una, două și trei camere s-a evitat folosirea tronsonului de cap (1, 2, 3,) adoptîndu-se numai tronsonul obișnuit (2, 2, 2) și un capăt lărgit (2, 2, 3). Capătul lărgit, proiectat special pentru a permite

Perspectivă

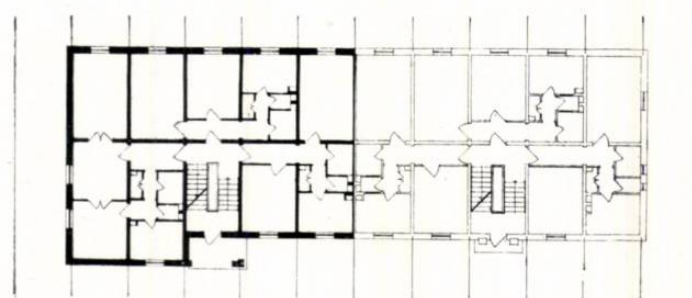

Secție tip liniară

Elementul de legătură între blocuri

Secție tip de colț

așezarea chesoanelor învelitorii pe zidurile transversale, are și avantajul rezolvării scării în lățimea obișnuită.

Deosebit de interesantă este contribuția adusă de colectivul de proiectare la rezolvarea învelitorii. Încercările anterioare nu izbuteau să evite șarpanta de lemn fără crearea a două planșee de beton sau introducerea plafonului de rabiț la tavanul încăperilor, ceea ce scumpea și îngreuna execuția. Soluția dată se bazează pe adoptarea sistemului de acoperire în două pante (pentru evitarea muchiilor și doliiilor), ceea ce permite ridicarea zidurilor portante transversale până la panta acoperișului. Pe aceste ziduri se sprijină chesoanele speciale de acoperiș pe care se așază — după întinderea unei șape subțiri de bitum — olanele, pe lut. Pentru a crea izolarea termică necesară și pentru a evita aspectul dezagreabil al unui plafon înclinat în încăperile de la etaj, tavanul va fi format din plăci de stufit prinse de un grătar subțire de beton prefabricat, care nu dă nici un fel de dificultăți de montaj. Sistemul de acoperire, simplu și foarte economic, oferă o învelitoare trainică și ieftină. Printr-un studiu atent s-a reușit, nu numai să se evite aspectul dezagreabil, de obicei, al acoperișurilor în două pante, ci să se obțină chiar soluții plastice care înviează aspectul ansamblului.

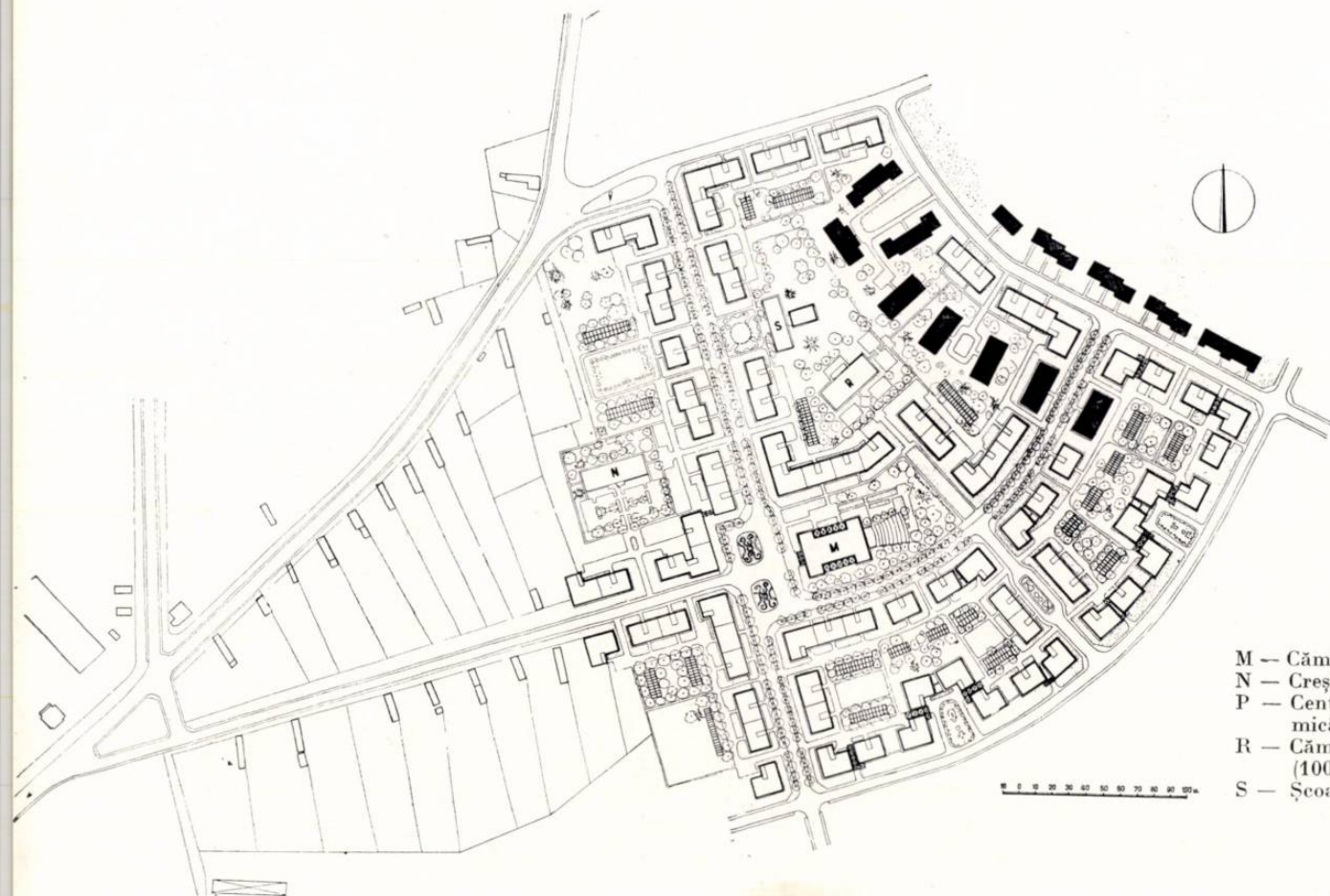
Studiul a dovedit că este posibilă crearea unei imagini de ajuns de variate a străzilor și colțurilor, prin îmbinarea variată a numai două tipuri de blocuri având caracteristicile constructive arătate.

După cum am mai spus, sarcina de proiectare a constituit o bază de pornire destul de bună pentru realizarea unor ansambluri stradale interesante. Trama de străzi variate ca traseu, profil și tratare a oferit posibilități multiple de a se crea imagini mereu noi. În aceasta stă calitatea principală a studiului sarcinii de proiectare. Continuarea studiului în faza proiect tehnic a permis dezvoltarea ideilor principale ale sarcinii și îmbunătățirea unor aspecte de detaliu, în special prin liniștirea frontului străzii A, B, C, care apărea cam agitat în sarcina de proiectare, și prin simplificarea formelor blocurilor, pentru a se evita dificultățile constructive. De asemenea, ținându-se seama de climatul specific al localității — însoțire intensă

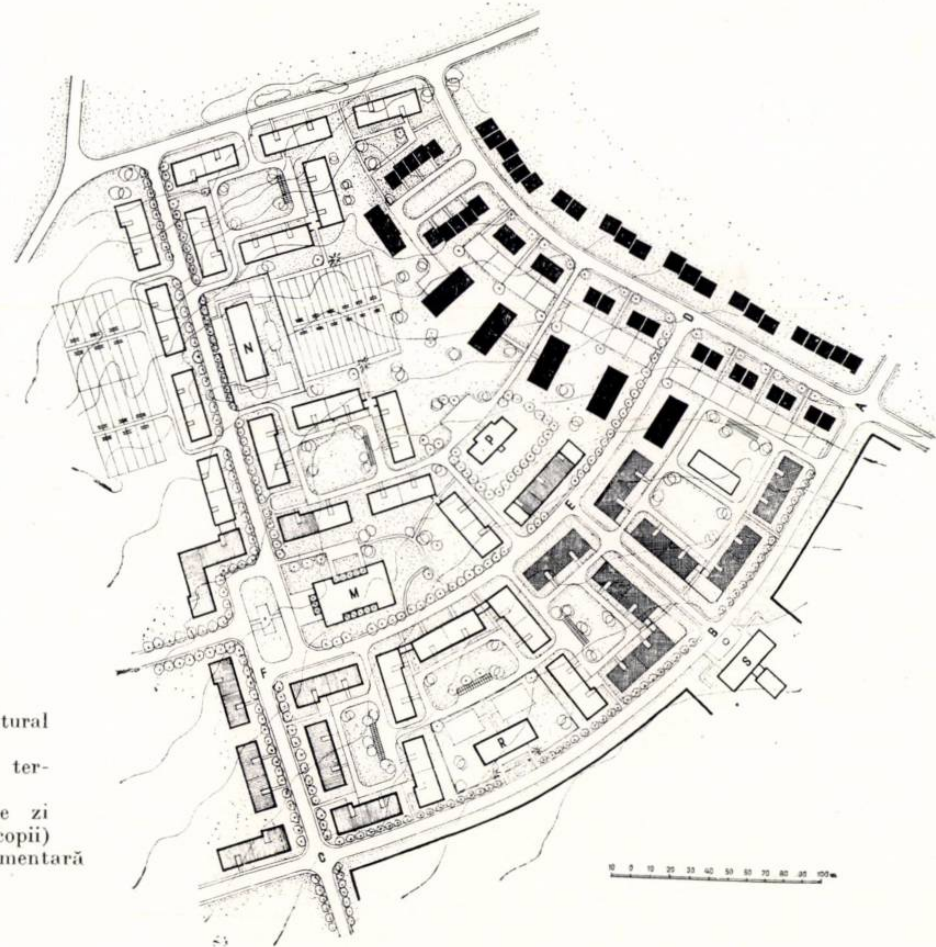
Desfășurarea străzii ABC

Plan de situație (faza sarcină de proiectare)
 Autori, arhitecți C. Lăzărescu (șef atelier), Gh. Gheorghiade, L. Popovici
 Blocurile hașurate = executate sau în curs de execuție

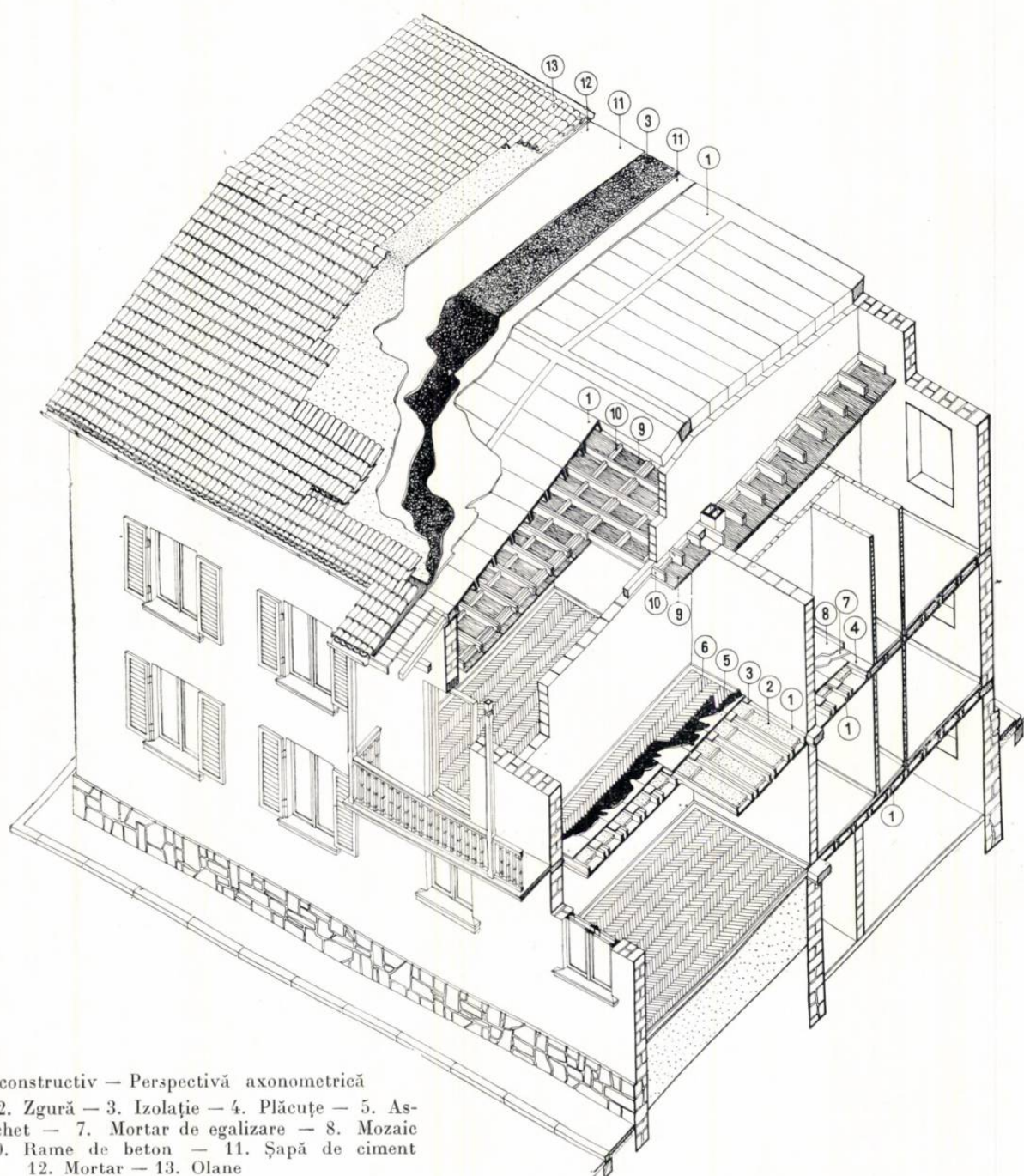

M — Cămin cultural
 N — Creșă
 P — Centrală termică
 R — Cămin de zi (100 de copii)
 S — Școală elementară

Plan de situație (faza proiect tehnic și de execuție)
 Șef de atelier, arh. A. Moisescu; colectiv, arhitecți S. Daniel, D. Ștefănescu-Goangă, V. Stratu
 Poșat = construcții executate sau în curs de execuție; hașurat dublu = construcții proiectate (etapa 1956); hașurat simplu = construcții proiectate cu parter + 2 etaje; nehașurat = construcții proiectate (etapă ulterioară).

Desfășurarea străzii DEF

Sistemul constructiv — Perspectivă axonometrică

1. Chesoane — 2. Zgură — 3. Izolație — 4. Plăcuțe — 5. Asfalt — 6. Parchet — 7. Mortar de egalizare — 8. Mozaic
9. Stufit — 10. Rame de beton — 11. Șapă de ciment
12. Mortar — 13. Olane

și vânturi puternice — și de regimul de construcție ($p + 1$) s-a căutat restrângerea mai accentuată a prospectelor stradale și a dimensiunilor incintelor, ceea ce a creat ansamblului o scară agreabilă și un caracter mai corespunzător. Astfel, lățimea străzilor este de 20 m la locuințele cu parter și un etaj și de 25 m la locuințele cu parter și două etaje, iar dimensiunile incintelor nu depășesc în general 40—60 m. S-a realizat astfel și o densitate pe cvartal mai ridicată, de cca 300 loc./ha (inclusiv străzile), ceea ce reprezintă o economie importantă la lucrările edilitare.

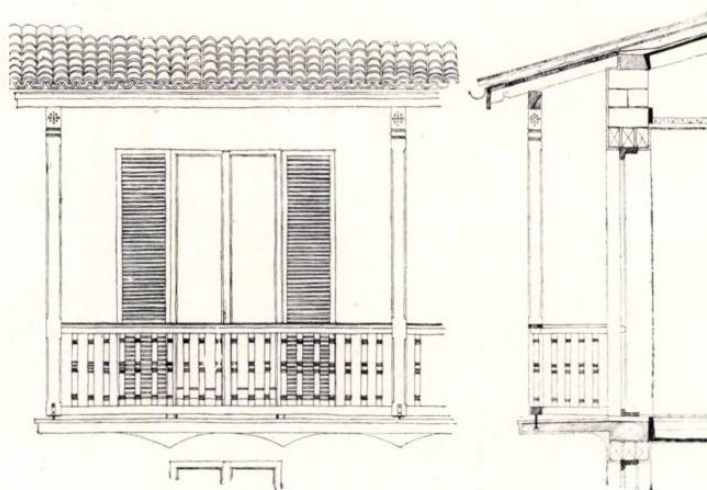
În studiul arhitecturii fronturilor stradale, proiectanții s-au străduit să susțină și să completeze caracterul variat și pitoresc al străzilor, prin crearea unor forme de clădiri care să ofere imagini arhitecturale lipsite de rigiditate, pe cât se poate mai vesele, mai spontane și naturale. Am căutat să ieșim din șabloanele obișnuite în ultima vreme la proiectele de locuințe tip și să realizăm — cu un sistem constructiv unitar și numai cu cele două tipuri de blocuri — imaginile arhitecturale variate cerute de ansamblul cartierului. Aceste imagini variate au fost obținute mai ales prin jocul volumelor, al îmbinărilor blocurilor și prin

repartizarea judicioasă a unor elemente specifice locuințelor cu balcoane sau terase, decorul arhitectural fiind în general foarte reținut și laconic. De notat că un aspect pozitiv importanța acordată împrejuririlor în completarea arhitecturii străzii. O rezolvare reușită o reprezintă modul de legare pe colț a două tronsoane liniare prin corpuri de legătură. Crearea unei scări exterioare care duce la un balcon acoperit de la etaj, introduce o notă de pitoresc și leagă plastic fațada lungă de fațadele cu timpane. Imaginea colțului străzii (B) capătă o notă personală și se diferențiază de celălalt colț (E), rezolvat cu un bloc cu capăt lărgit, tocmai pentru a nu repeta prima idee.

Arhitectura fiecărei clădiri în parte este destul de simplă și de reținută, bazându-se numai pe proporțiile agreabile ale volumelor, ale raporturilor dintre plin și gol și pe agrementarea cu unele elemente constructive scoase din planul zidului (balcoane, scări exterioare sau terase) și numai rareori pe accente arhitecturale plate, la intrări și capetele unor blocuri liniare. Fiecare bloc în parte, nu are o valoare deosebită în sine, dar rezonanța arhitecturii este obținută în special prin îmbinarea reușită a lor în arhitectura ansamblului stradal și al interiorului incintelor.

Trecerea de la rezolvarea unor clădiri individualizate în lungul unei străzi, la crearea unor complexe de clădiri ce se construiesc simultan, pe lângă marea calitate că dă arhitectului posibilitatea să conceapă ansambluri stradale unitare, închide în sine și pericolul uniformității și monotoniei imaginilor, defect de care suferă multe dintre cartierele proiectate în ultima vreme. În situația actuală însă, nu mai este posibilă evitarea monotoniei prin proiectarea «pe bucăți» și nici n-ar fi justă o asemenea proiectare în cartiere și orașe noi, deoarece acest sistem ar denatura scara și amploarea reală a construcției socialiste. În această lumină, cred că procedeul adoptat de proiectanți de a trece pe primul plan arhitectura ansamblului străzii, căutând să evite uniformitatea și monotonia prin varietatea volumelor și soluțiilor de îmbinare — fără a diferenția sensibil elementele arhitecturale de detaliu și fără a se abuza de elemente de decor arhitectural — este o cale mai fructuoasă și poate da rezultate mai bune, atât constructive, cât și plastice. De altfel, experiența recentă a dovedit că oricât de variate ar fi elementele decorative, accentele, «broșele», «petele» etc., acestea nu reușesc să spargă monotonia generală a volumelor și că, dimpotrivă, varietatea spațială produce imagini mai variate chiar în prezența unui decor arhitectural laconic și relativ simplu.

Dacă se ține seama, de asemenea, și de dificultățile de execuție pe care le prezintă elementele de decor arhitectural, care cer o manoperă cu înaltă calificare (condiție care, neluată în seamă, a dus la nereușita multor

Detaliu de balcon

proiecte, care au fost denaturate de execuție), arhitectura aleasă de proiectanți, evitând detalii pretențioase și tratarea bogată obișnuită în ultimii ani, fiind mai puțin condiționată de o manoperă de o calificare superioară, este și din acest punct de vedere mai potrivită.

Nu aș dori să mai insist prea mult asupra acestor considerații, mai ales că nu dispunem încă de verificarea lor concretă în construcție; și sperăm însă că practica va confirma justetea poziției proiectanților.

STUDII PENTRU PROIECTE TIP DE SPITALE

Arh. A. GHELBER

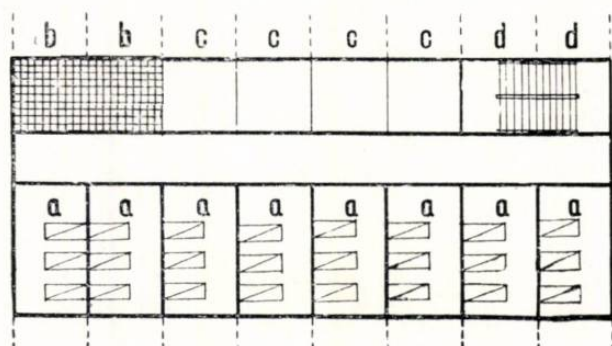
Cerințele medicale și igienice în continuă evoluție, precum și necesitatea lărgirii rețelei de instituții terapeutice-profilactice ridică probleme complexe pentru proiectarea construcțiilor spitalicești. Această proiectare trebuie să asigure, nu numai condițiile favorabile îmbunătățirii tratamentelor, răspunzând noii organizări a instituțiilor spitalicești (spitalul unificat cu policlinica), dar și o înaltă calitate arhitecturală și tehnologică, o dată cu reducerea prețului de cost al construcțiilor respective.

Pentru aceasta s-a pornit încă din anul 1954 la întocmirea unor proiecte tip de spitale; studiile pentru un spital de 500 de paturi la Hunedoara, de 300 de paturi la Livezeni, un sanatoriu de 300 de paturi la Cîmpulung, un spital de contagioși la Hunedoara (acesta din urmă în execuție), studiile pentru proiectul tip de spital cu 75 de paturi, și pentru spitalul de copii din Bacău, alături de strângerea unui documentar prețios, de întocmirea unor normative și de lămurirea unor probleme principiale (sistem pavilionar sau mixt), stabilirea unor scheme de plan și construcție, au constituit o etapă importantă în proiectarea spitalelor, cu toate greutățile și greșelile începutului.

În anul 1955, în cadrul atelierului de tipizări condus de arh. I. Șerban și avînd ca îndrumător pe arh. Gh. Trifu, un colectiv format din arhitecții A. Ghelber, Violeta Vogel, Viorica Petrovici, Maria Fotescu și ing. F. Lissai a întocmit o serie de proiecte tip pentru secții de pediatrie cu 15 și 30 de paturi și pentru secții de obstetrică cu 15 și 30 de paturi.

Caracteristica proiectelor prezentate constă în uniformitatea structurii planului pentru spitale diferite. Această uniformitate începe de la adoptarea salonului de spitalizare de 3 paturi (mai economic decît cel de 2 paturi) avînd dimensiunile optime de 6,20 x 3,60 m interax (în funcție de normele de suprafață și cubaj: cca 7 m²/pat sau 24 m³/pat). Aceste dimensiuni concordă cu dimensiunile celorlalte încăperi (servicii, 3,60 m interax; coridor, 2,60 m interax) și corespunde unui sistem constructiv bazat pe un număr redus de prefabricate: 3,60 m pentru camere și 2,60 m pentru coridor sau 6,20 m cu rezemare pe zid median.

Schemă generală pentru o secție de 25 de paturi
a) saloane cu paturi — b) grup sanitar — c) servicii
d) scară

Schema tip pentru unitatea de spitalizare se soluționează avînd drept componente: camere de cîte 3 paturi (20—30 de paturi de secție, număr optim 25) pe o parte a culoarului, cu orientarea spre sud și sud-est; coridorul, luminat prin capete, are de cealaltă parte camere auxiliare (servicii sau tratament) și «buzunare» de lumină, folosite ca încăperi de ședere. În capătul secției este amplasată scara, care — în funcție de temă — poate deveni nod central de circulație (completat cu lifturi, mont-charge) în cazul asamblării a două secții cu cîte 25 de paturi. Prin acest nod central sau prin scări periferice se asigură legătura cu serviciile: bucătăria, spălătoria etc., care pot fi plasate în subsolul clădirii sau într-un pavilion separat (cînd nu se poate face subsol); de asemenea, aceste scări asigură legătura cu primiriile bolnavilor sau cu policlinica de la parter ori dintr-un pavilion separat. După mărimea spitalului, secțiunile tip se assemblează în volume care în mod curent au planul în formă de «U», «T» sau «bară».

O condiție importantă este asigurarea reversibilității, adică posibilitatea de a avea accesele dinspre stradă, fie pe frontul bine orientat (frontul cu camere), fie pe cel cu orientare defavorabilă (frontul cu servicii), pentru ca proiectul tip să poată fi amplasat pe terenuri cu orientări diferite; aceasta se poate realiza, fie printr-un «durch», fie printr-un tronson reversibil în dreptul intrării. Trebuie spus, de asemenea, că este preferabil ca accesul să se facă pe latura serviciilor, pentru ca saloanele să se deschidă spre parc, cu toate că retragerea obligatorie de 30 m de la stradă poate asigura izolarea necesară spitalizării.

Temele noastre prevedeau proiectarea unor pavilioane tip pentru secții de pediatrie și secții de obstetrică de 15 și 30 de paturi, făcînd parte din cadrul unui spital general existent sau putînd fi utilizate și ca pavilioane de sine stătătoare.

Studiile făcute pentru faza «sarcină de proiectare» au căutat ca prin diferite variante să îmbrățișeze o gamă largă de posibilități, atît în ceea ce privește soluția de arhitectură, cît și cea de rezistență și de instalații.

Soluțiile constructive prevedeau ziduri purtătoare de cărămidă sau blocuri de beton cu goluri, pe fundații de beton simplu sau ciclopeean, cu planșee monolite sau din elemente prefabricate. Soluția cu «prefabricate» a fost prezentată în două variante de rezemare: pe ziduri transversale (deschidere 3,60 m) și pe zid longitudinal (deschidere 6,20 m), fiecare cu următoarele caracteristici:

Rezemare pe ziduri transversale

- a) chesoane întoarse de 60 cm lățime și 20 cm înălțime;
- b) grinzi și plăcuțe cu interax de 80 cm și 60 cm, înălțimea grinzii de 20 cm;
- c) grinzi și corpuri de umplutură cu interax de 60 cm și 40 cm, înălțimea grinzii de 20 cm;

Rezumat pe zid longitudinal

a) grinzi și plăcuțe cu interax de 80 și 60 cm, înălțimea grinzii de 32 cm ;

b) grinzi și corpuri de umplutură cu interax de 60 și 40 cm, înălțimea grinzii de 32 cm.

Pe baza studiului efectuat și a avizului C.S.A.C., proiectele urmează a se dezvolta în ipoteza «grinzi și corpuri de umplutură» pe deschiderea de 3,60 m (2,60 m la culoar), cu piese prefabricate cuprinse în nomenclator.

Șarpanta a fost studiată în două variante: de lemn, (pe scaune) și prefabricată, din câpriori de beton armat pe o pană de coamă tot din beton armat, care reazemă pe unul sau două rânduri de stâlpi de zidărie, la 3,80 m. Proiectele se studiază în fazele următoare în ipoteza șarpantei prefabricate.

Instalația sanitară prevede lavabou în fiecare salon cu paturi și băi în camerele sugarilor, grupuri sanitare și băi, sterilizări. Instalația electrică prevede: iluminat de veghe, semnalizare prin sonerie, iluminat de siguranță cu baterie de acumulatori la operații și nașteri. Încălzirea a fost proiectată în două variante: cu sobe (în acest caz apa caldă e furnizată de un cazan de presiune) sau încălzire centrală de la o centrală termică existentă.

Dăm alăturat un tabel general de indici tehnico-economici pentru cele patru pavilioane, cu variantele respective. Acești indici nu sînt pe deplin concludenți, în comparație cu indicii altor spitale proiectate de noi, din cauza diferenței de temă (proiectele de mai sus nu cuprind policlinica și nici serviciile: spălătorie, bucătărie, centrală termică), dar ne dau un ordin de mărime și o privire de ansamblu asupra studiului celor patru pavilioane.

În cadrul proiectării s-au făcut studii pentru traveea tip de 3,60 și 3,80 m. C.S.A.C. avizînd pentru 3,60 m, aceasta duce la o reducere a volumului construcțiilor cu 5 %.

Proiectele prezentate au fost întocmite și avizate în fază de sarcină de proiectare și sînt acum în curs de dezvoltare la fazele următoare. Ele constituie începutul unei noi etape în proiectarea tip de spitale, proiectare care va cuprinde o serie de proiecte tip elaborate pe baza unei

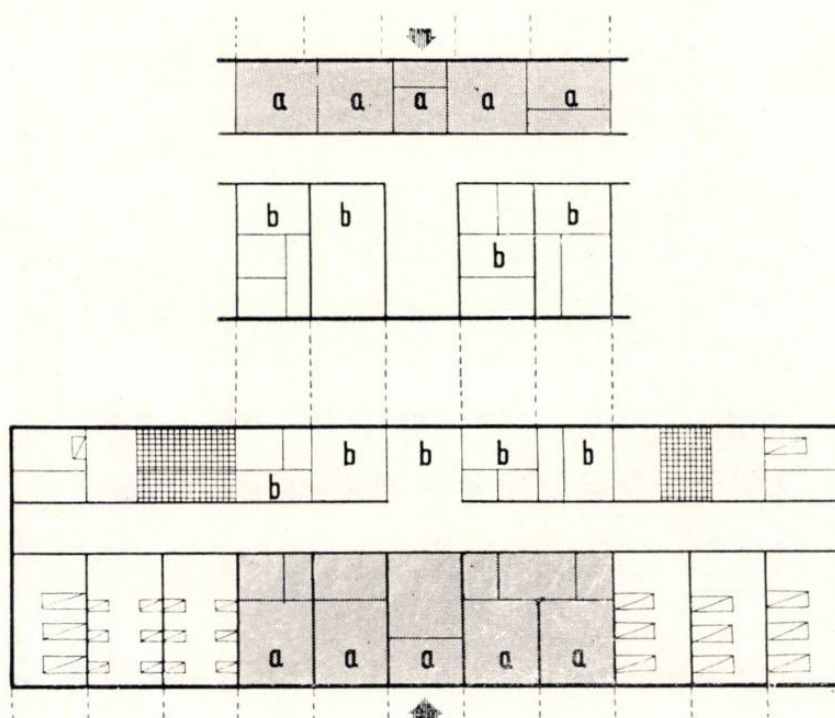
Denumirea	Suprafață clădită m ²	Suprafață totală desfurată m ²	Nu-măr paturi	m ² /pat	Cubaj construit m ³	m ³ /pat
<i>Pediatrie 15 paturi</i>						
11 travee	535	535	22	24,3	2407	109,4
9 travee	412	412	15	27,4	1854	122,0
<i>Pediatrie 30 de paturi</i>						
11 travee p + 1	535	1070	30	35,6	4600	153,0
13 travee p + 1	638	1276	41	31,1	4900	120,0
9 travee p + 2	443	1329	46	28,9	5300	114,1
<i>Obstetrică 15 paturi</i>						
	535	535	15	35,6	2407	160,0
<i>Obstetrică 30 de paturi</i>						
p + 1	638	1276	31	41,1	5230	170,0
p + 2	443	1329	34	39,0	5300	156,0
s + p + 1	638	1670	31	54,0	6670	215,0
s + p + 2	443	1772	34	52,1	6650	195,6

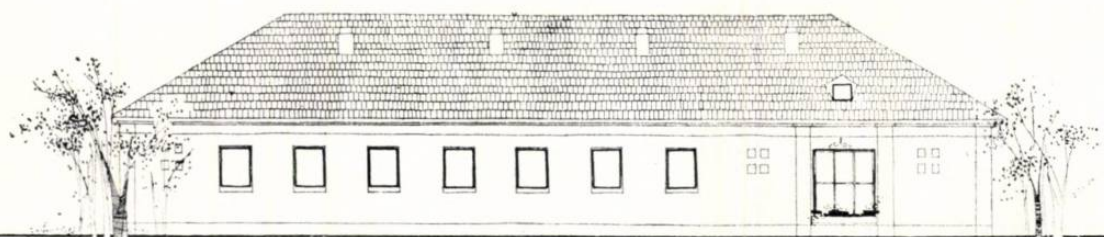
scheme structurale, tehnologice, arhitecturale și constructive comune. Această schemă nu înseamnă limitarea variației soluțiilor de compoziție și plastică. Formulele «U», «T» sau «bară» nu sînt formule rigide de rezolvare; prelucrarea acestor scheme trebuie să realizeze volume agreabile și expresive. Verandele, «buzunarele de lumină», terasele — pe care experiența proiectării sovietice le preconizează din ce în ce mai larg pentru toate categoriile de spitale, ca factor al îmbunătățirii condițiilor de folosință — sînt elemente care pot fi și trebuie folosite pentru găsirea unei expresii plastice a arhitecturii spitalicești. Această arhitectură trebuie să fie simplă și frumoasă, rezultatul justei proporționări a volumelor, golurilor și accentelor majore (terase, loggii) și nu al unor detalii minore, profiluri, ancadramente etc. Așa cum ne arată metodele pavloviste, expresia plăcută, artistică a arhitecturii este un prețios ajutor al terapiei medicale. Arhitectura, împreună cu cadrul (spațiul verde) în care este plasată, are un important rol în vindecarea bolnavilor.

PAVILION PENTRU O SECȚIE DE PEDIATRIE CU 15 PATURI

A fost studiat, pentru asigurarea reversibilității, în două variante: cu intrare prin capăt și cu intrare axată și tronson reversibil. De asemenea, pentru asigurarea unei similitudini cu pavilionul de obstetrică, în ipoteza unui plan de situație în care aceste două pavilioane s-ar echilibra, pavilionul a fost rezolvat pe 11 travee, cu mărirea temei la 20 de paturi. Această poziție a fost infirmată de avizul C.S.A.C. și al beneficiarului, urmînd ca proiectul să se dezvolte în ipoteza temei inițiale, cu 15 paturi și cu intrarea axială. Ca urmare, s-au studiat două pavilioane (neputîndu-se asigura reversibilitatea cu un singur tip), din care cel cu intrarea pe latura serviciilor apare mai economic, folosind o singură dimensiune de travee. Schema de funcționare este asemănătoare pentru toate variantele. La intrare, grupul de primire, care servește și pentru consultații, format din: triaj, izolator, așteptare, consultare, internare (dezbrăcare, baie, îmbrăcare). Staționarul cuprinde saloane de cîte 3 paturi de copii și 6 paturi de sugari, salon pentru însoțitoare-mame, izolări. Ca servicii anexă s-au prevăzut: biberonerie, oficiu, cameră pentru soră, grup sanitar și spălătorie de scutece.

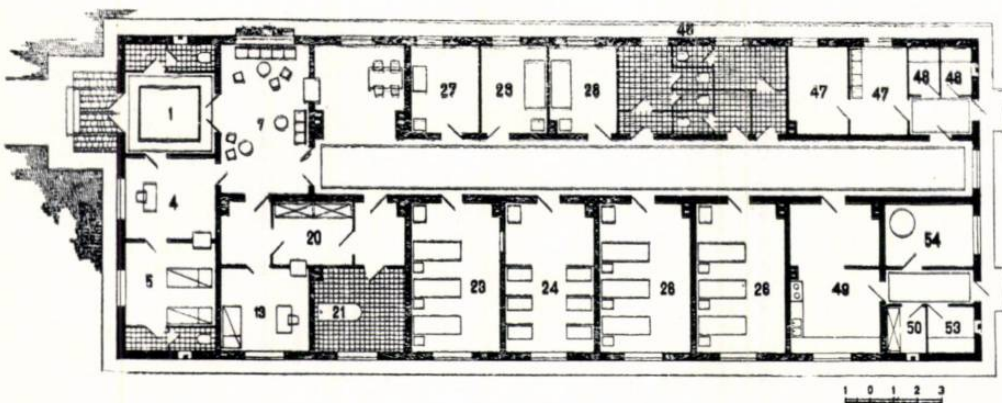
Schemă de plan cu tronson reversibil
a) primire — b) servicii secție

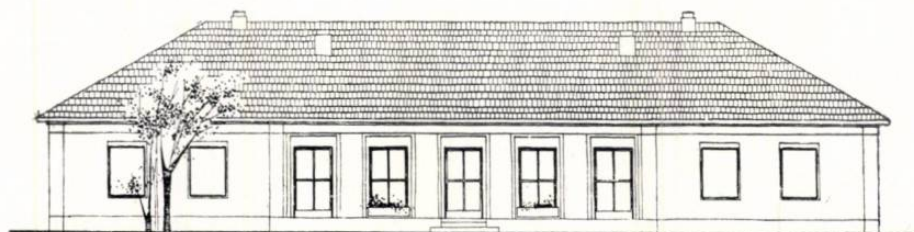

Soluție cu intrarea pe capăt — Fațadă

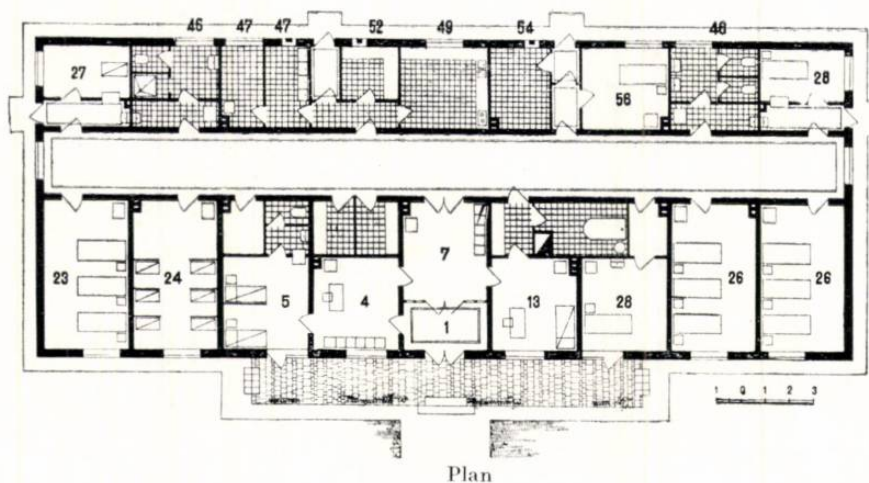
Pavilion pediatrie cu 15 paturi
 Autor, arh. Violeta Vogel; îndrumător
 arh. Gh. Trifu; șef de atelier arh. I. Șerban

Soluție cu intrarea pe capăt — Plan

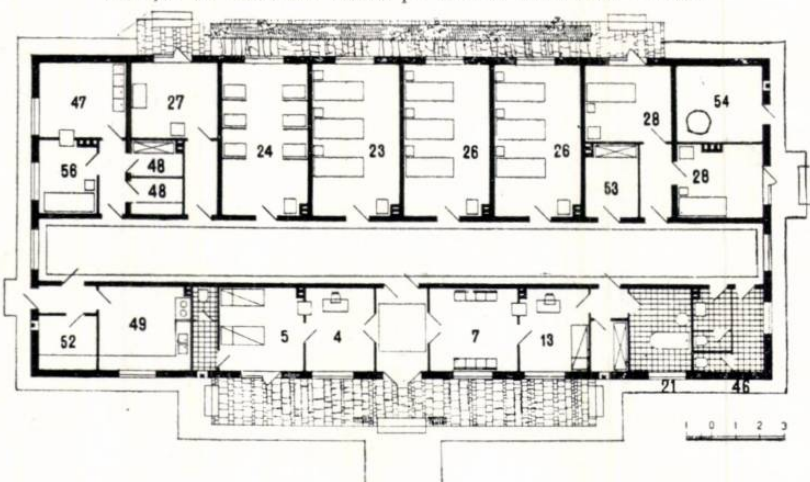

Soluție cu intrarea axată pe frontul spitalizării — Fațadă

Plan

Soluție cu intrarea axată pe latura serviciilor — Plan

Legendă comună

1. Vestibul intrare — 2. Vestibul carantină
3. Vestibul eliberare — 4. Filtru triaj copii
5. Izolare copii — 6. Carantină copii — 7. Hol-așteptare — 8. Fișier, informații — 9. Birou administrativ — 10. Cameră de eliberare
11. Vizitatori — 12. Medic șef — 13. Cabinet de consultație — 14. Cabinet de consultație obstetrică fiziologică — 15. Cabinet de consultație obstetrică subfebrilă — 16. Cabinet de consultație ginecologie — 17. Cabinet de ginecologie pentru consultații ambulatorii — 18. Laborator — 19. Tratament, consultații ambulatorii
20. Dezbrăcare-primire — 21. Baie primire
22. Îmbrăcare primire — 23. Salon cu paturi pentru mame însoțitoare — 24. Salon cu 6 paturi pentru sugari — 25. Salon cu 4 paturi pentru sugari — 26. Salon cu paturi pentru copii — 27. Salon de izolare sugari — 28. Salon de izolare copii — 29. Salon de izolare adulți
30. Salon cu paturi pentru obstetrică fiziologică
31. Salon cu paturi pentru obstetrică subfebrilă
32. Salon cu 3 paturi, pentru ginecologie
33. Sală de operații — 34. Spălător pentru medici — 35. Instrumentar — 36. Sterilizare
37. Grup sanitar naștere — 38. Sală de naștere obstetrică subfebrilă — 39. Sală de travaliu obstetrică fiziologică — 40. Sală de expulzie obstetrică — 41. Cameră pentru eclamptice
42. Alăptare — 43. Sală de mese — 44. Sală de mese copii — 45. Sală de tratament-pansamente — 46. Grup sanitar — 47. Spălătorie uscătorie scutece — 48. Depozit de rușe
49. Oficiu — preparare — 50. Cămară — 51. Biberonerie (sterilizare de vase și preparare)
52. Cămară — 53. Gospodărie — 54. Cazan de presiune — 55. Vestiare pentru personal — bărbați, femei — 56. Gardă soră — 57. Depozit de alimente — 58. Preparare — 59. Bucătărie
60. Oficiul central — 61. Spălătorie — 62. Uscătorie — călcătorie — 63. Depozit eliberare rușe
64. Depozite — 65. Mese personal de serviciu
66. Boxă Meltzer

PAVILION PENTRU O SECȚIE DE OBSTETRICĂ CU 15 PATURI

A fost studiat în două variante: cu intrare prin capăt și cu intrare axială.

Pavilionul cu intrarea prin capăt prezintă deficiențe funcționale, cum ar fi obstruarea unui capăt al coridorului, trecerea la primirea secției de subfebrile peste coridorul secției.

La soluția cu intrarea axială nu s-a putut realiza reversibilitatea.

De la holul de așteptare al intrării, prin intermediul celor două boxe de consultație, se face separația între obstetrica subfebrilă și cea fiziologică. Secția de obstetrică fiziologică cuprinde saloane cu 10 paturi pentru mame și sugari, o sală de travaliu și una de expulzie, cu grupurile sanitare respective.

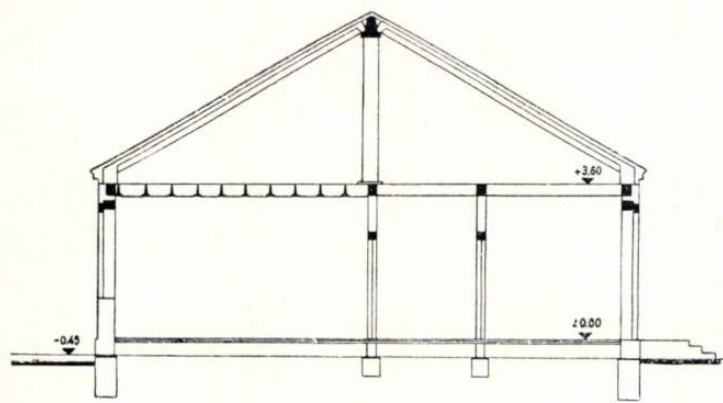
Secția de obstetrică subfebrilă cuprinde: salon cu 3 paturi pentru mame, 3 paturi pentru sugari, o boxă Meltzer și o sală de naștere. Serviciile, oficiul, garda, vestiarul sînt comune.

Favilion obstetrică cu 15 paturi

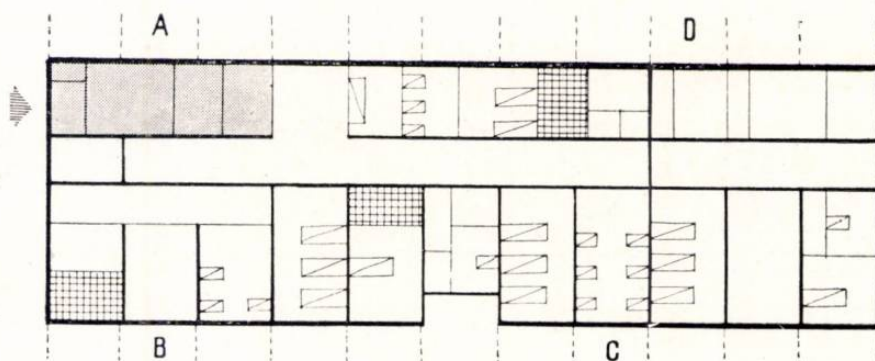
Perspectivă

Autori, arhitecții Maria Fotescu, A. Ghelber
Îndrumător arh. Gh. Trifu; șef de atelier arh. I. Șerban

Secție

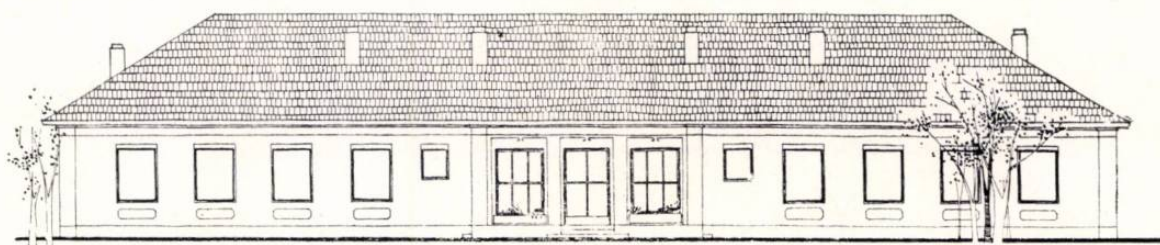
1 0 1 2 3
metri

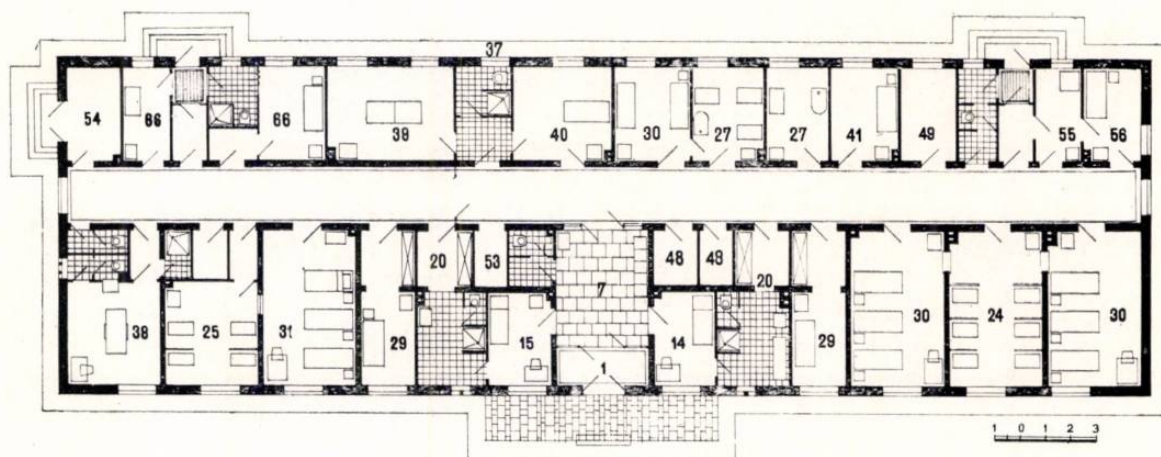
Schema soluției cu intrarea pe capăt

A = primire – B = obstetrică subfebrile – C = obstetrică fiziologică – D = servicii

Soluție cu intrarea axată
Fațadă

Plan

PAVILION PENTRU O SECȚIE DE PEDIATRIE CU 30 DE PATURI

A fost studiat în trei variante:

a) pe parter și un etaj, cu tema extinsă la 40 de paturi (pe 13 travee) din considerente de asamblare cu pavilionul de obstetrică pentru 30 de paturi (considerente arătate și la pavilioanele de 15 paturi);

b) pe parter și două etaje (tot cu tema extinsă);

c) pe parter și un etaj (pe 11 travee), după tema inițială.

Soluția care urmează a se dezvolta, conform avizului C.S.A.C., este soluția a treia, celelalte neputând justifica costul mărit al investiției și schimbarea profilului temei.

În toate soluțiile, primirea, care servește și ca serviciu de consultații, se compune dintr-un triaj de unde bolnavii pot trece spre izolatorul cu ieșire directă spre exterior sau spre holul cu boxe, iar de aici, prin cabinetul de consultații, spre carantină sau primirea secției.

În soluția p + 1, cu 11 travee, etajul cuprinde 10 paturi de copii, 20 de paturi pentru sugari, cu verandele respective, 8 paturi pentru mame și serviciile anexe respective.

În soluția p + 1, cu 13 travee, camerele pentru mame sînt la parter, etajul cuprinzînd camerele pentru sugari și copii.

În soluția p + 2, cu 9 travee, etajul I este rezervat copiilor și mamelor, iar etajul 2 sugarilor.

Reversibilitatea s-a asigurat prin adaptarea unui tronson reversibil în planul parterului, pe porțiunea traveei intrării.

Pavilion pediatrie cu 30 de paturi

Perspectivă

Autor, arh. A. Ghelber

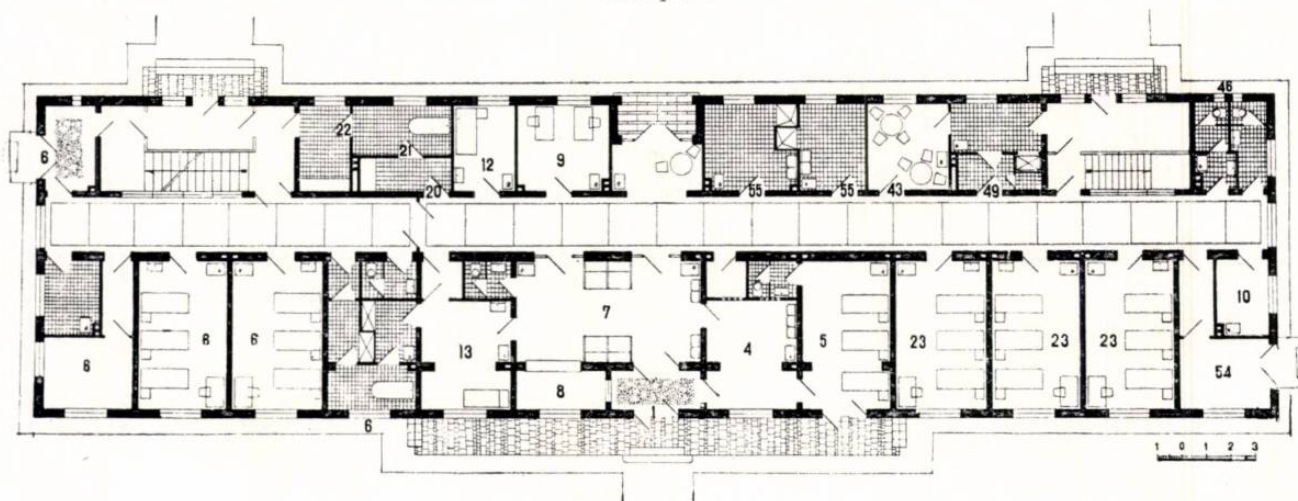
Îndrumător arh. Gh. Trifu; șef de atelier arh. I. Șerban

Soluția p + 1 (13 travee) — Fațadă

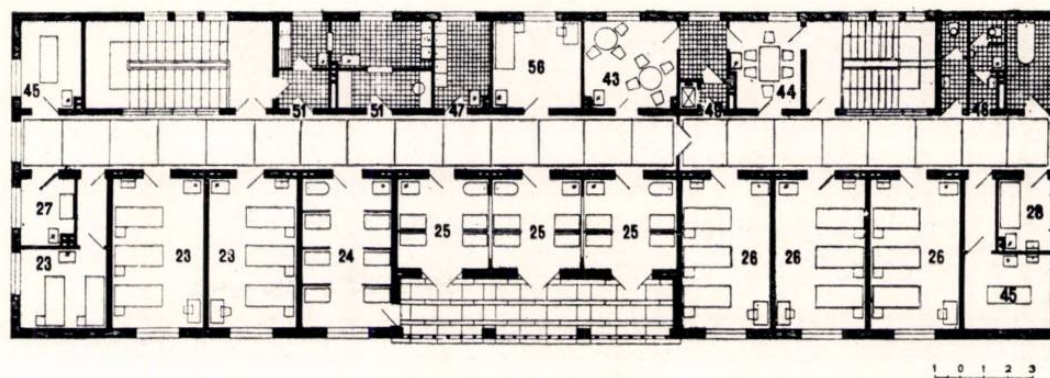

Plan etaj

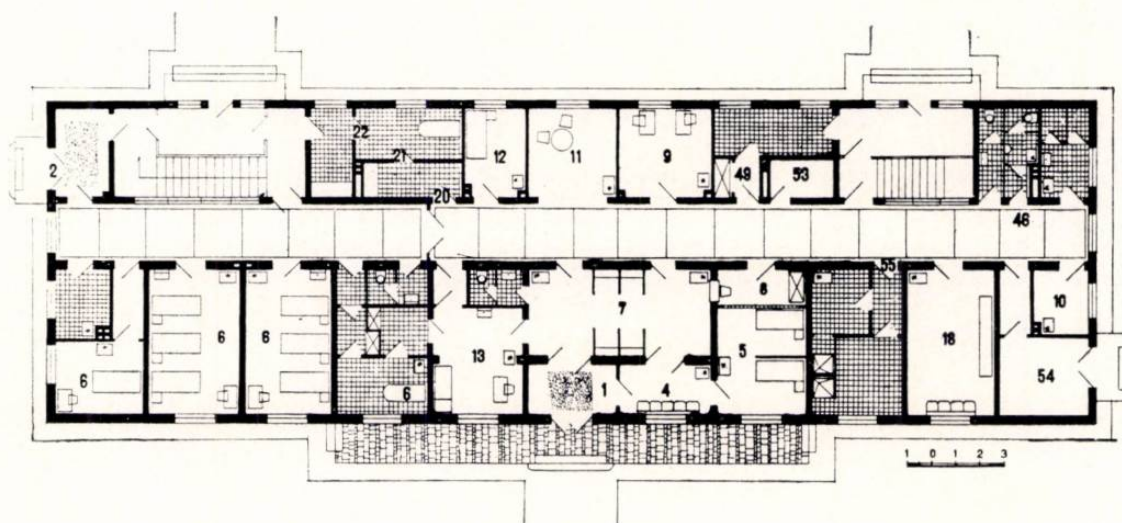
Plan parter

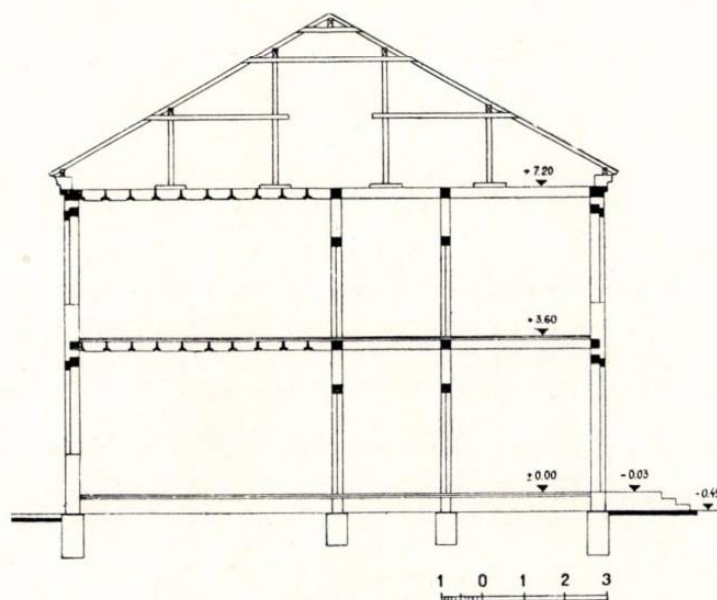
Soluția p + 1 (11 travee)
Plan etaj

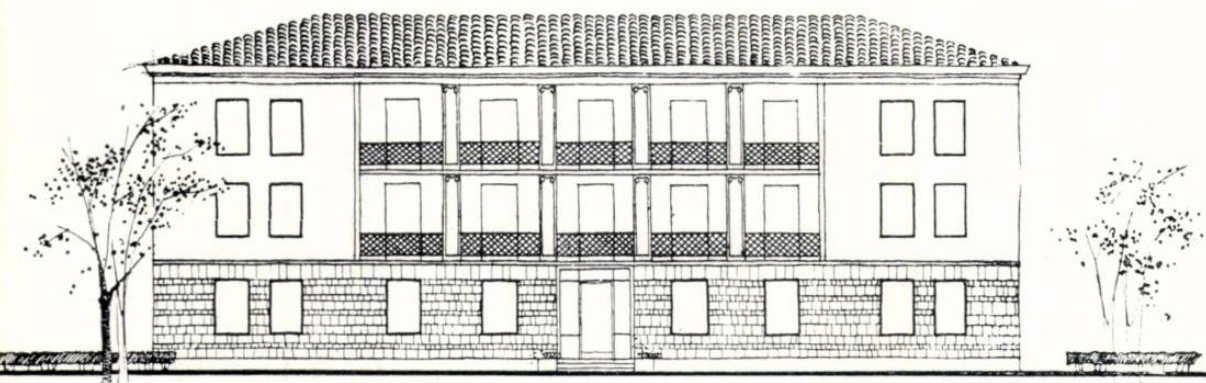
Plan parter

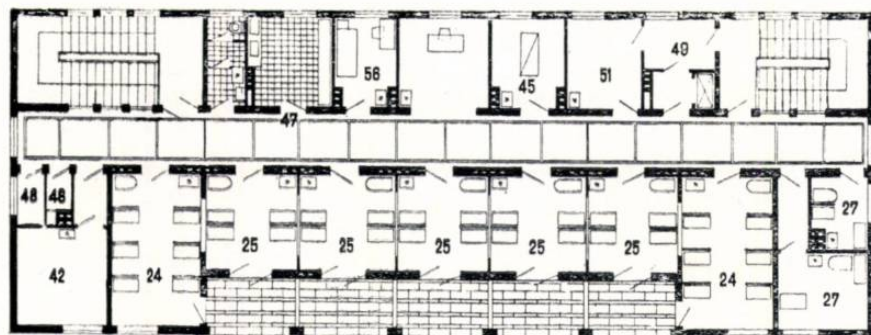
1. Vestibul intrare — 2. Vestibul carantină — 3. Vestibul eliberare — 4. Filtru triaj copii — 5. Izolare copii — 6. Carantină copii — 7. Hol-așteptare — 8. Fișier, informații — 9. Birou administrativ — 10. Cameră de eliberare — 11. Vizitatori — 12. Medic șef — 13. Cabinet de consultație — 14. Cabinet de consultație obstetrică fiziologică — 15. Cabinet de consultație obstetrică subfebrilă — 16. Cabinet de consultație ginecologie — 17. Cabinet de ginecologie pentru consultații ambulatorii — 18. Laborator — 19. Tratament, consultații ambulatorii — 20. Dezbrăcare-primire — 21. Baie primire — 22. Îmbrăcare primire — 23. Salon cu paturi pentru mame însoțitoare — 24. Salon cu 6 paturi pentru sugari — 25. Salon cu 4 paturi pentru sugari — 26. Salon cu paturi pentru copii — 27. Salon de izolare sugari — 28. Salon de izolare copii — 29. Salon de izolare adulți — 30. Salon cu paturi pentru obstetrică fiziologică — 31. Salon cu paturi pentru obstetrică subfebrilă — 32. Salon cu 3 paturi pentru ginecologie — 33. Sală de operații — 34. Spălător pentru medici — 35. Instrumentar — 36. Sterilizare — 37. Grup sanitar naștere — 38. Sală de naștere obstetrică subfebrilă — 39. Sală de travaliu obstetrică fiziologică — 40. Sală de expulzie obstetrică — 41. Cameră pentru eclamptice — 42. Alăptare — 43. Sală de mese — 44. Sală de mese copii — 45. Sală de tratament-pansamente — 46. Grup sanitar — 47. Spălătorie-uscătorie scutece — 48. Depozit de rușe — 49. Oficiu — preparare — 50. Cămară — 51. Biberonerie (sterilizare de vase și preparare) — 52. Cămară — 53. Gospodărie — 54. Cazan de presiune — 55. Vestiare pentru personal bărbați, femei — 56. Gardă soră — 57. Depozit de alimente — 58. Preparare — 59. Bucătărie — 60. Oficiul central — 61. Spălătorie — 62. Uscătorie — călcătorie — 63. Depozit eliberare rușe — 64. Depozite — 65. Mese personal de serviciu — 66. Boxă Meltzer

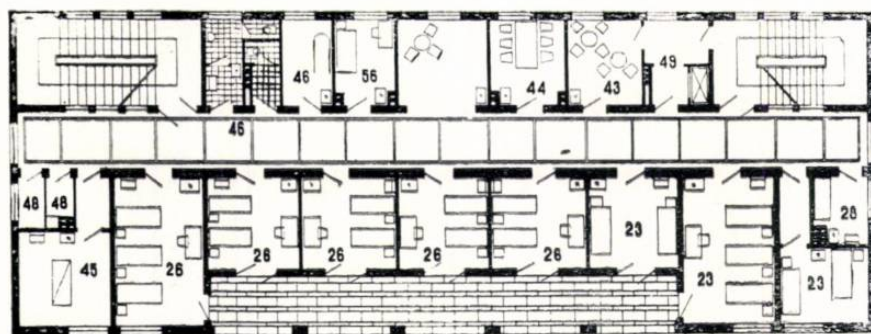
Secție

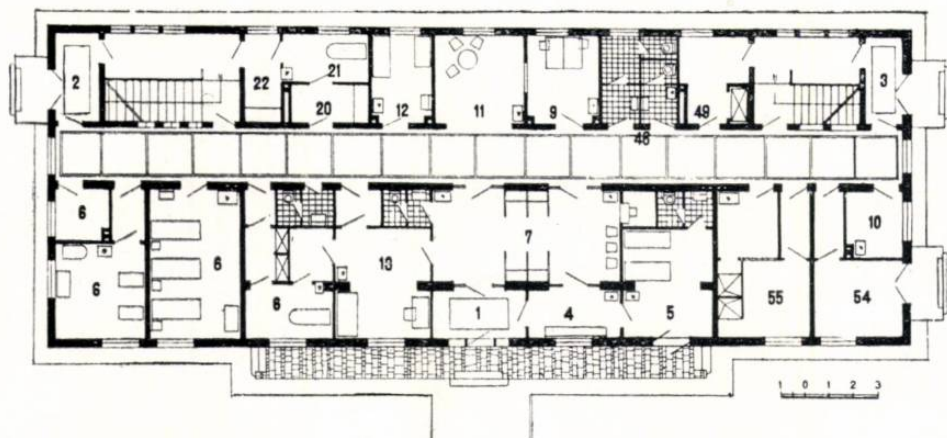
Pavilion pediatrie cu 30 de paturi
Soluția p + 2 (9 travee) — Fațadă
Autor arh. A. Ghelber
Indrumător arh. Gh. Trifu;
șef de atelier arh. I. Șerban

Plan etaj II

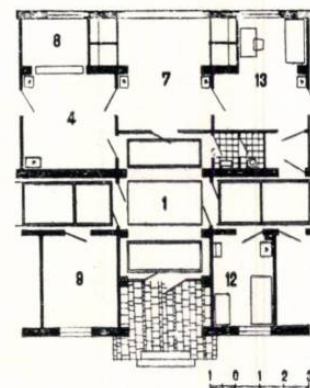

Plan etaj I

Plan parter

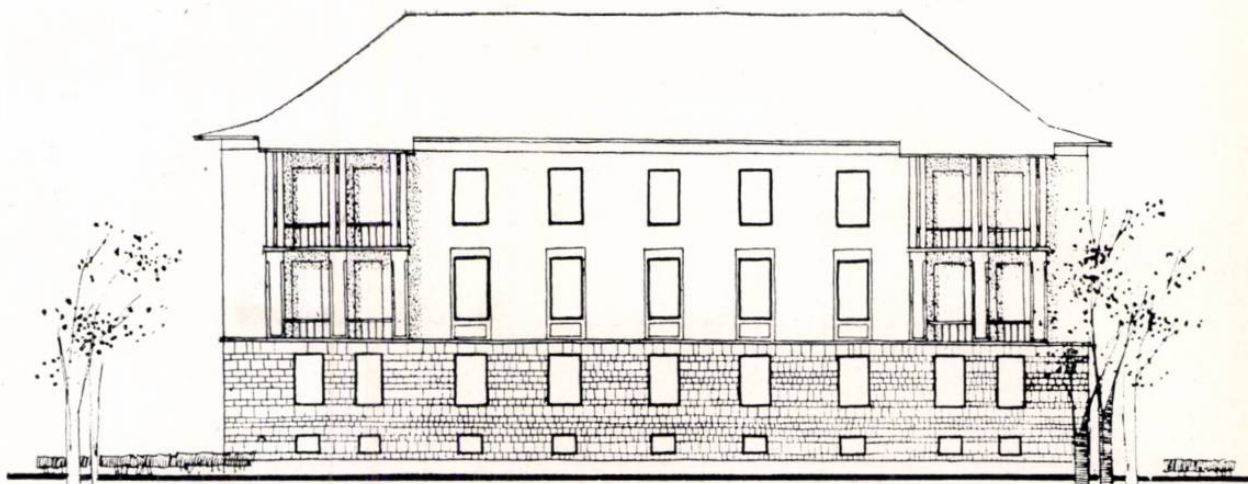
Tronson reversibil la parter

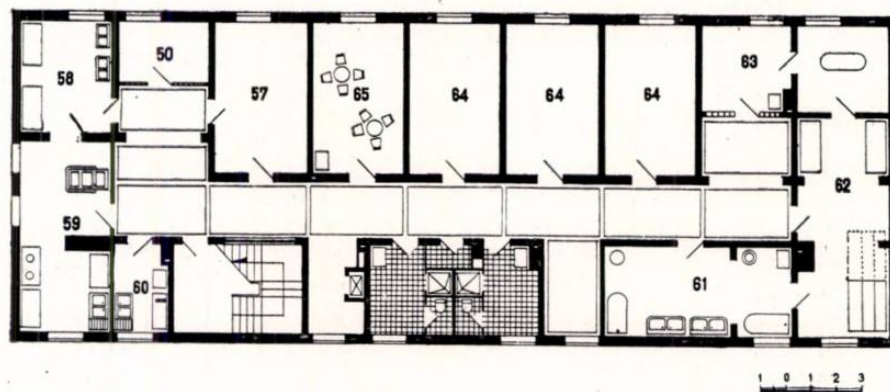
1. Vestibul intrare — 2. Vestibul carantină — 3. Vestibul eliberare — 4. Filtru triaj copii — 5. Izolare copii — 6. Carantină copii — 7. Hol-așteptare — 8. Fișier, informații — 9. Birou administrativ — 10. Cameră de eliberare — 11. Vizitatori — 12. Medic șef
13. Cabinet de consultație — 14. Cabinet de consultație obstetrică fiziologică — 15. Cabinet de consultație obstetrică subfebrilă — 16. Cabinet de consultație ginecologie — 17. Cabinet de ginecologie pentru consultații ambulatorii — 18. Laborator — 19. Tratament, consultații ambulatorii — 20. Dezbrăcare-primire — 21. Baie primire — 22. Îmbrăcare primire — 23. Salon cu paturi pentru mame însoțitoare — 24. Salon cu 6 paturi pentru sugari — 25. Salon cu 4 paturi pentru sugari — 26. Salon cu paturi pentru copii — 27. Salon de izolare sugari — 28. Salon de izolare copii — 29. Salon de izolare adulți — 30. Salon cu paturi pentru obstetrică fiziologică — 31. Salon cu paturi pentru obstetrică subfebrilă — 32. Salon cu 3 paturi pentru ginecologie — 33. Sală de operații — 34. Spălător pentru medici — 35. Instrumentar — 36. Sterilizare
37. Grup sanitar naștere — 38. Sală de naștere obstetrică subfebrilă — 39. Sală de travaliu obstetrică fiziologică — 40. Sală de expulzie obstetrică — 41. Cameră pentru eclamptice — 42. Alăptare — 43. Sală de mese — 44. Sală de mese copii — 45. Sală de tratament-pansamente — 46. Grup sanitar — 47. Spălătorie uscătoare scutece — 48. Depozit de rușe — 49. Oficiu preparare — 50. Cămară — 51. Biberonerie (sterilizare de vase și preparare) — 52. Cămară — 53. Gospodărie — 54. Cazan de presiune — 55. Vestiare pentru personal — bărbați, femei — 56. Gardă soră
57. Depozit de alimente — 58. Preparare — 59. Bucătărie — 60. Oficiul central — 61. Spălătorie — 62. Uscătorie-călcătorie — 63. Depozit eliberare rușe — 64. Depozite — 65. Mese personal de serviciu — 66. Boxă Meltzer

Pavilion obstetrică-ginecologie
cu 30 de paturi

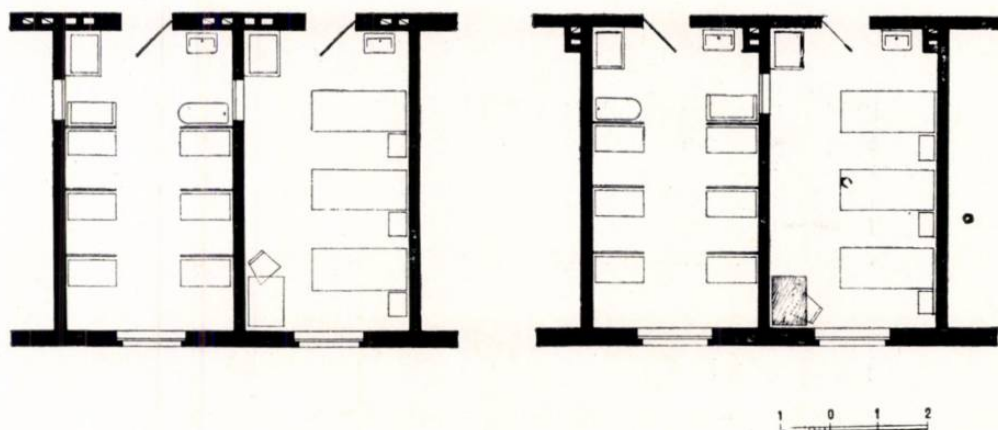
Soluția s + p + 2 — Fațadă

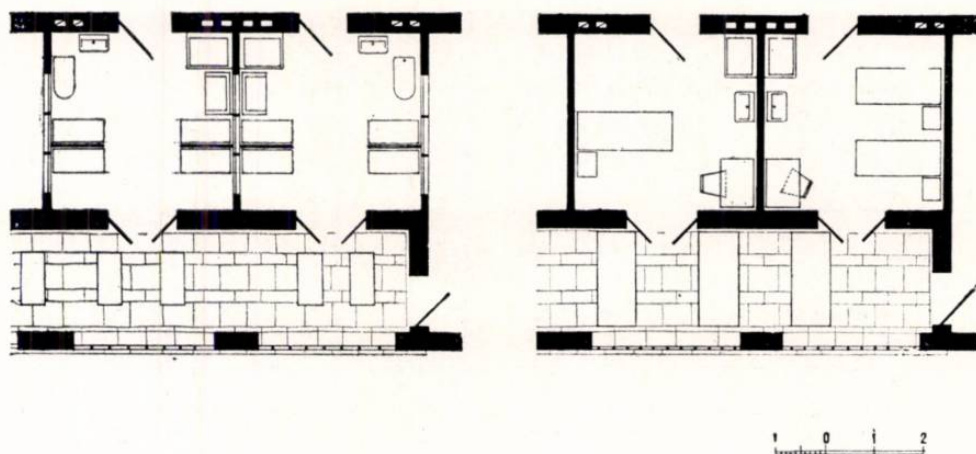
Plan subsol

Detalii de saloane cu paturi
pentru mame și sugari

Detalii de saloane cu paturi
pentru sugari și copii

PALATUL DOMNESC DE LA MĂNĂSTIREA FRUMOASA — IAȘI

Prof. arh. N. LUPU

Cercetătorii bătrînii cetăți de scaun a Moldovei, Iașul, străjuit de coline înșorite și atrăgătoare prin peisajul variat și monumentele de arhitectură care poartă în zidurile lor secole de viață istorică, sînt atrași, în partea de sud a orașului, de elegantele siluete ale Galatei și Cetățuiei.

La poalele acestor coline — primele trepte ale înălțimilor Repedea — călătorul întâlnește și străbate străzile pline de freamăt ale cartierului Nicolina, în continuarea căruia drumul șerpuiește către vest spre Galata, iar către sud spre culmea Cetățuiei. Încă înainte de urcușul Cetățuiei, privirea este atrasă de impunătoarele siluete ale ansamblului arhitectural realizat de cele trei monumente de la Frumoasa: clopotnița, biserica și palatul domnesc «de pe ziduri».

Ridicate pe urmele unor clădiri mai vechi, monumentele care formau odinioară locaș mănăstiresc în jurul bisericii hatmanului Balica și apoi, în secolul al XVIII-lea, Curtea Domnească, formează la marginea Iașului un ansamblu unitar al arhitecturii moldovene de la începutul secolului al XIX-lea.

Importanța lor deosebită în studiul evoluției arhitecturii naționale de-a lungul veacurilor ne îndreptățește să aruncăm o scurtă privire asupra desfășurării istorice a căror mărturie sînt.

După cum afirmă unii cercetători ai istoriei Iașului¹, în vremuri neprecizate, exista pe aceste meleaguri, și anume «pe tăpșanul» pe care se ridică clădirile de azi — un fel de ostrov în mijlocul mlaștinilor Bahluiului — o veche bisericuță de lemn, refăcută în piatră cu cîțiva ani înainte de 1612 de către hatmanul Isac Balica și ridicată apoi în 1618 la rangul de mănăstire închinată mănăstirii grecești Sinai².

Fîind un loc de popas pentru toți călătorii ce veneau de la Constantinopol, înainte de intrarea lor în Iași, Grigore Matei Ghica, Domn al Moldovei, rezidește din temelie biserica și adaugă două palate, unul pentru Domn și altul

pentru Doamnă. Folosind cu ingeniozitate depresiunile de teren existente și apa Bahluiului, el creează, între 1726—1733, în jurul palatelor «o grădină minunată, cu un iaz între Frumoasa și Cetățuia, pe care se plimbau boierii cu luntrile»³. Din acele vremuri, localitatea păstrează numele de Frumoasa. Aici descindeau vara domnitorii împreună cu curtenii lor, pentru ca, la adăpost de privirile poporului, să poată în voie «face chef mare, plimbîndu-se pe lac cu tarafuri de lăutari și meterhanale».

Pentru buna stare și folosire, spune cronicarul Neculce «făcut-au și turn foarte înalt în Curtea Domnească, pe poartă și ceasornic mare, așisdere și două cișmele, fîntîni aduse pe oale cu multă cheltuială, una dinaintea porții Curții Domnești și una dinaintea șerezeului. Așisderea și șerezeul l-au întocmit. Mai întocmit-au și cîteva case în curțile domnești și odăile seimenilor».

În 1761, abatele Ruggiero Giuseppe Boscovitch, în călătoria sa de la Constantinopol în Polonia, se oprește la Frumoasa și din descrierea amănunțită a palatelor și grădinilor pe care le vizitează⁴, rezultă că în locul strălucirii de altă dată, «cele două palate împrejmuite de ziduri groase și la care se putea intra pe cîte o scară de piatră», erau aproape deșerte și ambele grădini, una pentru livadă și alta pentru plimbare, căzuseră în părăsire.

Cu toată această decădere temporară, este probabil că Frumoasa, prin așezarea sa și edificiile existente, a continuat să aibă rolul unui fel de halte de refacere și de popas «pentru alaiurile domnești și de alte feluri ce veneau de departe (în majoritatea cazurilor de la Țarigrad) și se reconstituiau mai înainte de a pătrunde, cu pompa necesară, în capitala Moldovei»⁵.

Domnitorii Moldovei au continuat, cu unele intermitențe pe care izvoarele istorice nu le pot preciza, să folosească Frumoasa drept reședință de vară.

La începutul veacului al XIX-lea și în toată prima sa jumătate, mănăstirea Frumoasa cunoaște o vastă activitate renovatoare. Construcțiile Curții Domnești, pe care vremea le-a avariat sau învechit, sînt refăcute, și cu acest prilej arhitectura lor este înnoită în spiritul clasicismului pătruns în Moldova datorită strînselor relații romîno-ruse.

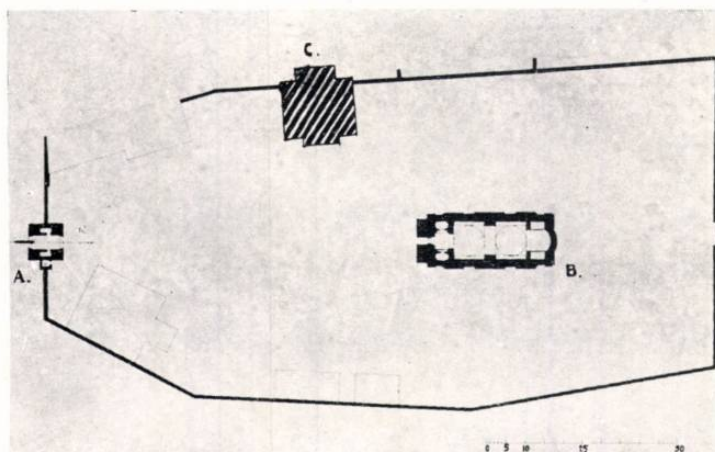
Monumentele de la Frumoasa apar astfel ca expresii ale unei arhitecturi noi, care înfloarește în Moldova o dată cu veacul al XIX-lea, răspunzînd năzuințelor și culturii noii societăți progresiste frămîntată de ideile revoluției burgheze din Franța și influențată de arhitectura rusă.

Este posibil ca această nouă artă civilă, înflorită în veacul al XIX-lea, să fi primit și impulsul curentului artistic pe care l-au putut aduce arhitecții nemți veniți în Principate din țările de sub dominația Habsburgilor⁶, însă nu este mai puțin sigur că ea nu s-ar fi putut dezvolta dacă n-ar fi corespuns aspirațiilor păturii progresiste a societății de atunci, eliberată de sub jugul otoman.

¹ N. A. Bogdan — Orașul Iași, cartea XI, Ed. II, Iași, 1913—1915.

² Bisericuța de lemn era cunoscută sub numele de biserica Galatei de Jos.

Planul de situație al ansamblului de la mănăstirea Frumoasa, după un releveu al prof. arh. Gr. Ionescu

³ N. A. Bogdan — op. cit., pag. 135.

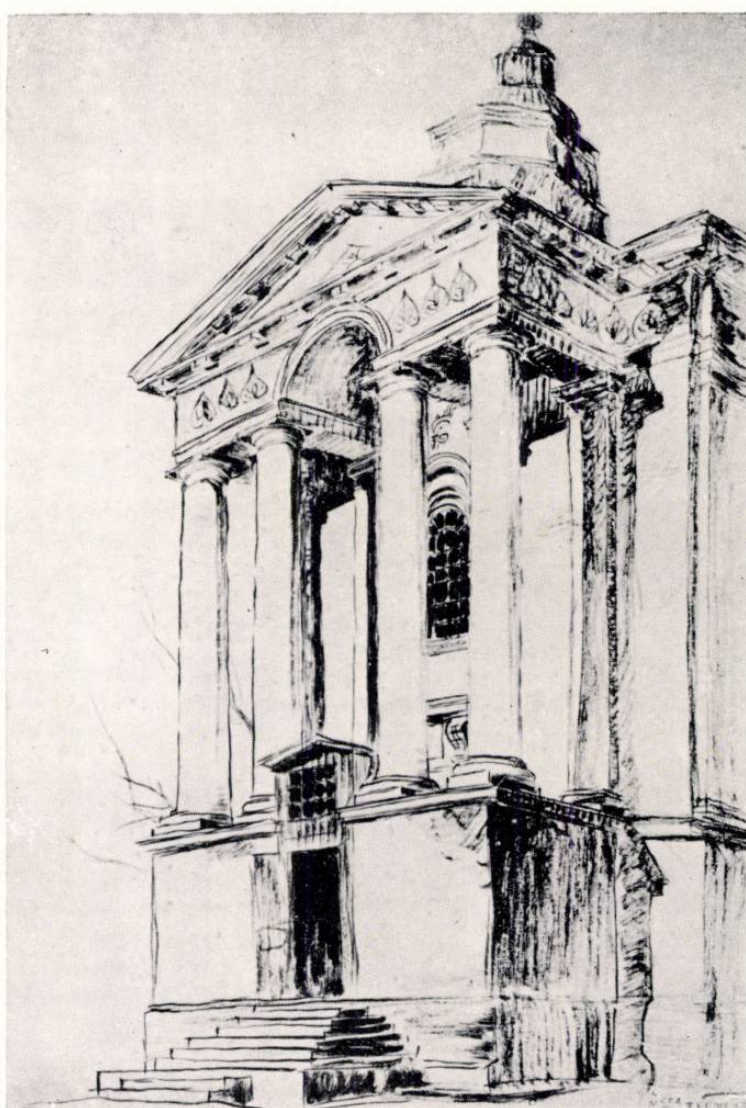
⁴ Jurnalul călătoriei abatelui Ruggiero Giuseppe Boscovitch publicat de Gh. Ghibănescu în «Ion Neculce», Buletinul Muzeului Municipal Iași, fasc. 1928, pag. 222.

⁵ Prof. Bădărău — Arhitectura civilă în orașul Iași în decursul timpurilor după mărturiile existente, C.S.A.C., 1954, pag. 32.

⁶ Prof. Grigore Ionescu — Relatare asupra istoriei arhitecturii românești, E.S.A.C., București, 1954, pag. 133.

Vederea clopotniței cu intrarea în incinta mănăstirii Frumoașă

Pridvorul bisericii mănăstirii Frumoașă

În acest fel, curentul de artă nouă prinde rădăcini adânci în arta națională, iar formele și proporțiile arhitecturii noi împrumută multe elemente locale pe care vom încerca să le analizăm mai departe.

În această primă jumătate de veac, cele trei monumente care formează ansamblul de la Frumoașă dobîndesc noi forme. Primul monument pe care îl întâlnește vizitatorul dornic de a cunoaște Frumoașă este clopotnița-turn, pe sub ale cărei arcuri se pătrunde în incinta împrejmuită cu ziduri de piatră și care a fost construită în anii 1818—1819¹. După inscripția de pe frontonul clopotniței, rezultă că această clopotniță a fost zidită de arhimandritul Ioasaf Moldovan, începută în 1819 și terminată, cu tencuiele și zugrăveli, în 1833. Masa impunătoare a clopotniței, formată dintr-o bază masivă în care se află intrarea, este modelată în partea superioară de un registru cu coloane decorative ionice angajate, peste al căror antablament mult reliefat se profilează acoperișul cu o linie de pronunțată bulbucare. Forme similare se găsesc numeroase în arhitectura rusească și ucraineană.

O dată ajunși sub arcul de intrare al clopotniței, în axa ei, privirea îmbrățișează, la cca 100 m, fațada principală armonios proporționată a bisericii Frumoașă — construită de Mihail Grigore Sturza între 1836 și 1841 — care a înlocuit sau prefăcut cu desăvîrșire construcția vechii biserici de la 1753².

¹ Revista « Ion Neculce », fasc. 3, 1923 la pagina 133 precizează că « s-au cheltuit cu facerea și zidirea clopotniței mănăstirii Frumoașă în anul 1818—1819 total 63435 lei », după cum notează la 4 august 1827 arh. M. Kubelka, autorul proiectului și execuției.

² Gh. Balș — Bisericele și mănăstirile moldovenești din sec. XVII și XVIII, pag. 295.

Corespunzător spiritului acestei epoci, intrarea în biserică este marcată printr-un elegant pridvor alcătuit din patru coloane masive dorice, ridicate pe un pedestal înalt. Formele și elementele clasice folosite în compunerea fațadelor, originalitatea așezării turlor într-un singur rând, expresie neîndoioasă a influenței barocului ucrainean³, îndreptătesc pe istoricii noștri de artă arhitecturală să considere această biserică drept cel din urmă monument religios de seamă în evoluția arhitecturii moldovenești⁴.

Al treilea monument, aflat pe latura de nord a incintei⁵, este cunoscutul palat « de pe ziduri », ale cărui fațade armonioase și impunătoare apar în continuarea zidului de împrejmuire, călătorului care, venind dinspre Iași, se îndreaptă spre intrarea clopotniței.

Palatul, în liniile și formele sale actuale, datează de la 1818—1819 și a fost ridicat în timpul domniei lui Scarlat Alexandru Calimah⁶. Din documentele publicate în « Ion Neculce », Buletinul Muzeului Municipal din Iași, rezultă în mod neîndoios că autor al acestei clădiri a fost arhitectul de origine cehă Martin Kubelka.

³ Prof. P. Constantinescu-Iași — Influențe ale arhitecturii vechi rusești asupra vechii arhitecturi românești. București 1951, pag. 39.

⁴ Prof. E. Condurachi — Iassy, București 1945, pag. 38.

⁵ Din cel de-al doilea palat, al principesei, aflat spre latura de sud, care avea un parter puțin înălțat, cu un pridvor de lemn pictat și în fund cu o sală bizantină în stilul caselor boierești din sec. al XVII-lea, poate mai nou (Bogdan, op. cit., pag. 30), nu se mai află decât un morman de dărîmături din zidurile primului nivel și pivnițele.

⁶ N. A. Bogdan, idem op. cit., pag. 447 arată că « după secularizarea, guvernul a prefăcut curțile domnești mai întîi în cazarmă pentru diferitele regimente de cavalerie, în urmă s-a instalat acolo un spital militar pentru bolnavii de ochi ».

Datorită aşezării sale oarecum izolate de cartierele de locuinţe ale Iaşului, palatul de la Frumoasa a putut supravieţui multor incendii care bîntuiau aproape cu regularitate cartierele vechii capitale a Moldovei. Astfel, acest însemnat monument al arhitecturii neoclaseice este unul dintre puţinele care şi-a păstrat nealterate formele plastice originale.

Folosind cu pricepută ştiinţă diferenţa de nivel a terenului şi existenţa zidului de împrejmuire al incintei, Kubelka a creat un ansamblu unitar, monumental în faţadele spre nord, în afara zidului, intim şi echilibrat în faţada cu intrarea principală.

Totul este caracterizat prin simplitate, originalitate şi simetrie în compoziţie, prin iscusinţa cu care au fost alcătuite detaliile edificiului.

Pentru a răspunde necesităţilor impuse de cerinţele unei reşedinţe domneşti, încăperile au fost repartizate pe trei niveluri. În diferenţa de pantă, la primul nivel, în afara zidurilor, se găsesc pivniţe boltite cu acces din exterior.

Al doilea nivel, acela corespunzător terasei din interiorul incintei, conţine intrarea, care este marcată printr-un pridvor format din stâlpi masivi de zidărie uniţi prin frumoase arcuri în cinci centre. Din pridvor se intră într-o încăpăre, care cu vremea a fost micşorată, şi apoi în spaţiul central rezervat scării care conduce la nivelul superior.

De o parte şi alta a scării se înşiruie cîte trei încăperi, iar în rezalitul opus intrării, spre nord, se dezvoltă o încăpăre mai amplă.

Prin scara de lemn limitată de o elegantă balustradă cu baluştri traşi la strung, din centrul compoziţiei se ajunge la etajul clădirii — etajul de primire — compus la fel ca şi parterul, cu un pridvor cu coloane dorice deasupra intrării, care răspunde într-o încăpăre luminoasă. În partea opusă pridvorului, în rezalitul dinspre grădină, format cu coloane ionice angajate, se află încăpărea principală — probabil salonul de primire — care avea legătură directă cu şirul de cîte trei încăperi de pe laturile scurte ale clădirii, din care una servea pentru iluminatul scării.

Clădirea astfel concepută nu putea, probabil, acoperi nevoile unui palat domnesc, cu toate exigenţele sale. Credem mai curînd că ea a fost proiectată şi construită drept o reşedinţă cu caracter temporar, cu încăperi spaţioase şi bogat luminate, avînd serviciile în atenansele din care se mai păstrează încăperi de-a lungul zidului pînă la clopotniţă.

Dacă analizăm planurile celor două niveluri principale putem afirma că unele modificări ulterioare au schimbat proiectul iniţial. În schiţele prezentate în pliant am încercat

să reconstituim forma planului fără adaptările ulterioare. În acest fel, la parter, vestibulul îşi regăseşte forma sa regulată şi simetrică în raport cu gurile faţadei. De asemenea, încăpărea principală dinspre grădină probabil că avea spre apus numai o uşă în comunicare cu camera alăturată, în locul deschiderii de azi.

La etaj, actualul paraclis a fost amplificat în urmă prin înglobarea unei porţiuni din încăpărea din dreptul pridvorului. Respectînd principiul de compoziţie ce se desprinde din studiul planului, ajungem la concluzia că acea încăpăre avea o formă regulată ca şi vestibulul de la parter, iar paraclisul era limitat la forma circulară a încăperii cu cele patru nişe.

Potrivit obiceiului vremii, arhitectul Kubelka — dealtminteri ca majoritatea arhitecţilor din aceeaşi perioadă, care îndeplineau în acelaşi timp şi funcţia de proiectant şi pe aceea de executant — s-a ocupat îndeaproape şi pînă în cele mai mici detalii de această comandă, avînd a furniza pînă şi «*îmbrăcămintea caselor sus şi jos, pînza pentru mindire, lîină şi feţe în valoare de 1500 lei*»¹.

Din acelaşi izvor constatăm că «*odăile de sus aveau cinci sobe cu stîlpi, iar rîndul de jos, şapte sobe*».

Din analiza principiului de compoziţie a planului rezultă în mod neîndoios că autorul a fost preocupat să obţină gruparea pieselor ce i-au fost cerute, faţă de două axe de simetrie, din care o axă principală, a intrării, cu vigoare marcată pe cele două faţade importante prin rezalite puternice: în faţada principală, prin corpul intrării format de cele două pridvoare suprapuse, iar în faţada posterioară, prin împingerea în afară a celor două săli mari ale palatului. În interior, de-a lungul axei se află vestibulul, scara şi sala mare de primire, iar lateral, încăperile mai mici. A doua axă de simetrie, perpendiculară pe prima, ajută la compunerea faţadelor laterale.

Această compoziţie de plan ne reaminteşte de un alt palat al Iaşului, mai vechi, al marelui vistiernic Ioan Cantacuzino, servind drept Curte Domnească pentru Alexandru Calimah de la 1795 pînă la 1804, cînd se reconstruiesc Curţile Domneşti distruse de incendiul de la 1785.

Şi aci apare evidentă preocuparea de a se obţine o axă principală de simetrie, marcată în cele două faţade, în jurul căreia se grupează toate încăperile palatului.

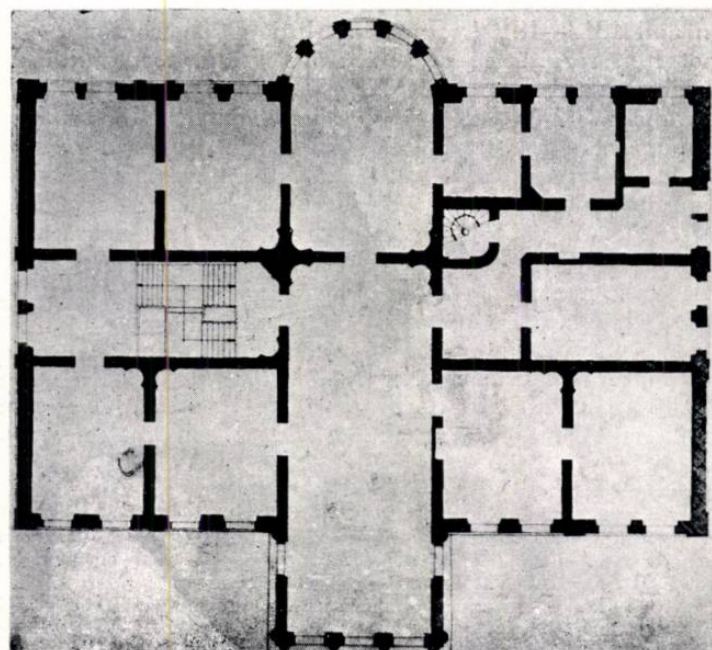
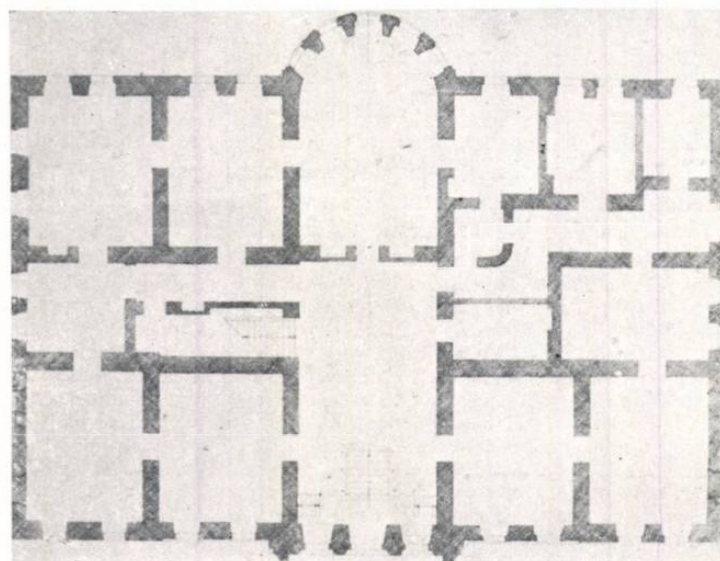
Această constatare şi asemănare ne sugerează posibilitatea că arhitectul Kubelka să fi realizat în palatul «de pe ziduri», probabil la cererea beneficiarului, Scarlat Alexandru Calimah Vodă, o reeditare la o scară mai redusă a unui tip de palat sau mai bine zis de reşedinţă domnească, alcătuit pe pămîntul Moldovei.

¹ « Ion Neculce », fasc. III, pag. 133 — chitanţele clădirii.

Palatul marelui vistiernic Ion Cantacuzino

Fig. 10. Plan parter

Fig. 11. Plan etaj →

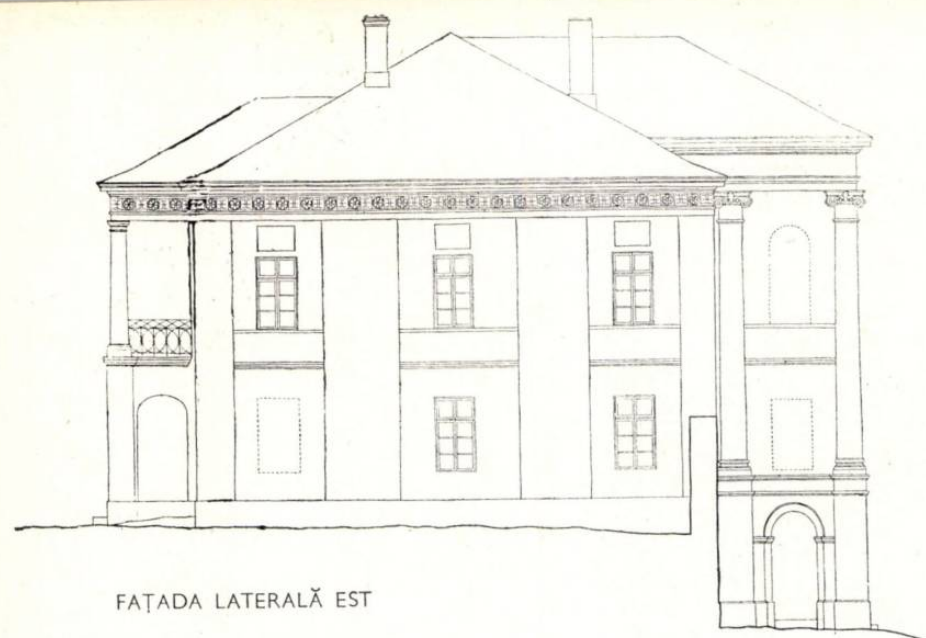

Vederea pridvorului

Vederea fațadei dinspre nord

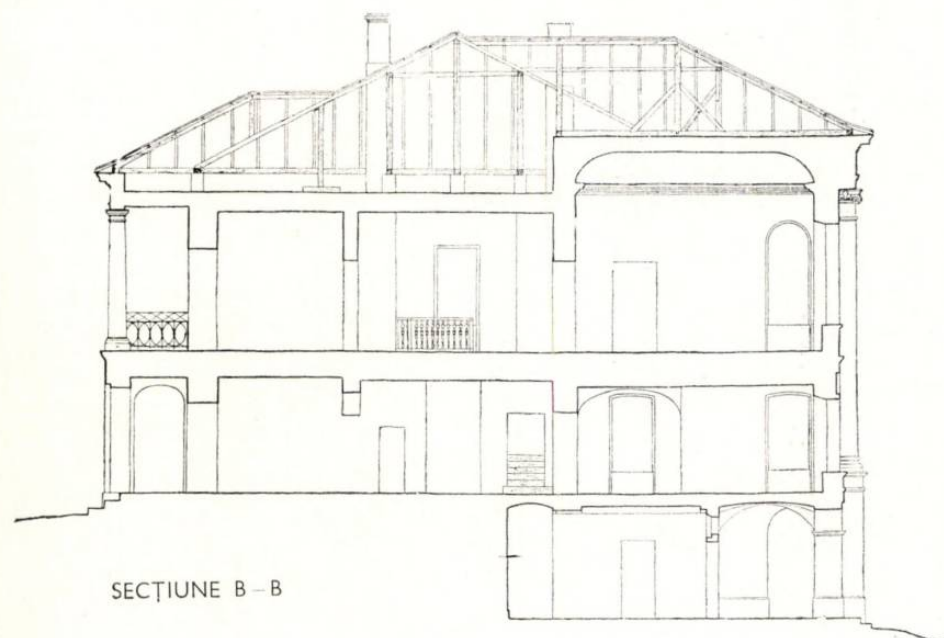

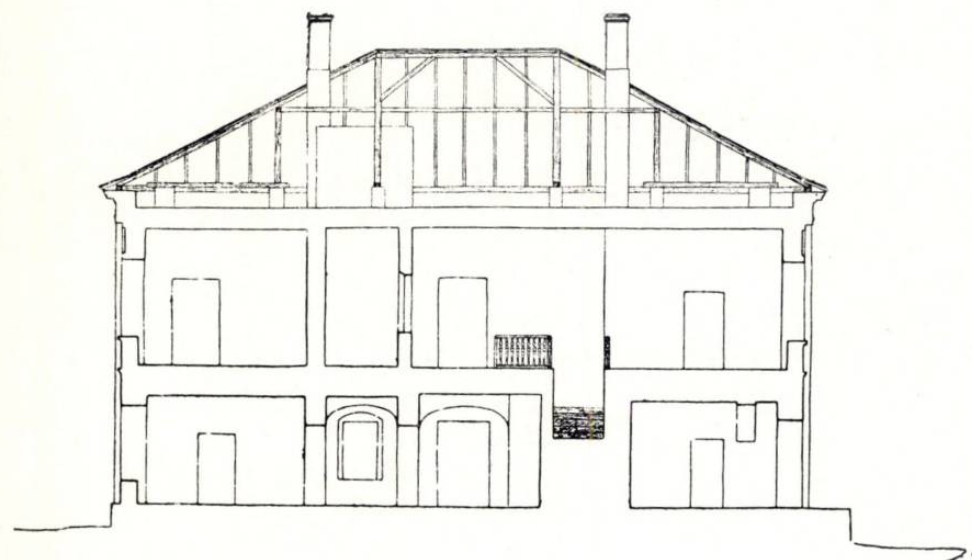
FAȚADA LATERALĂ EST

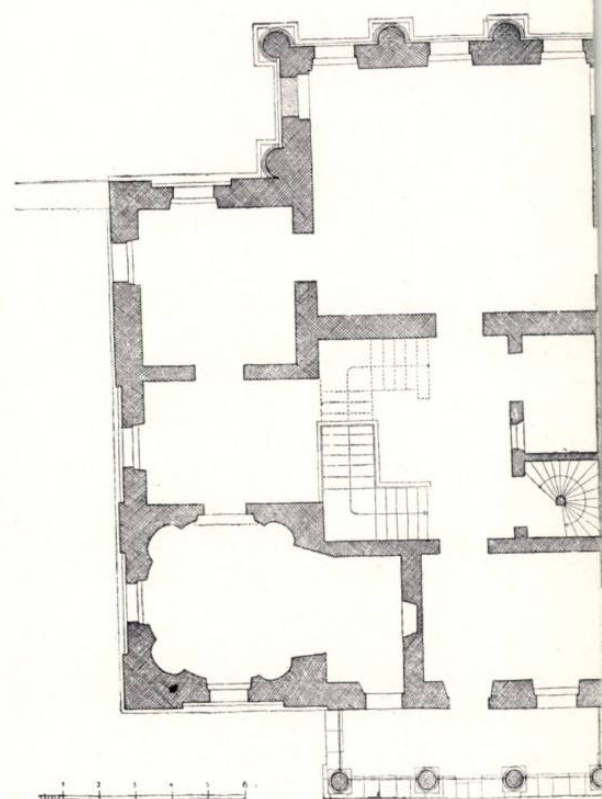
FAȚADA PRINCIPALĂ SUD

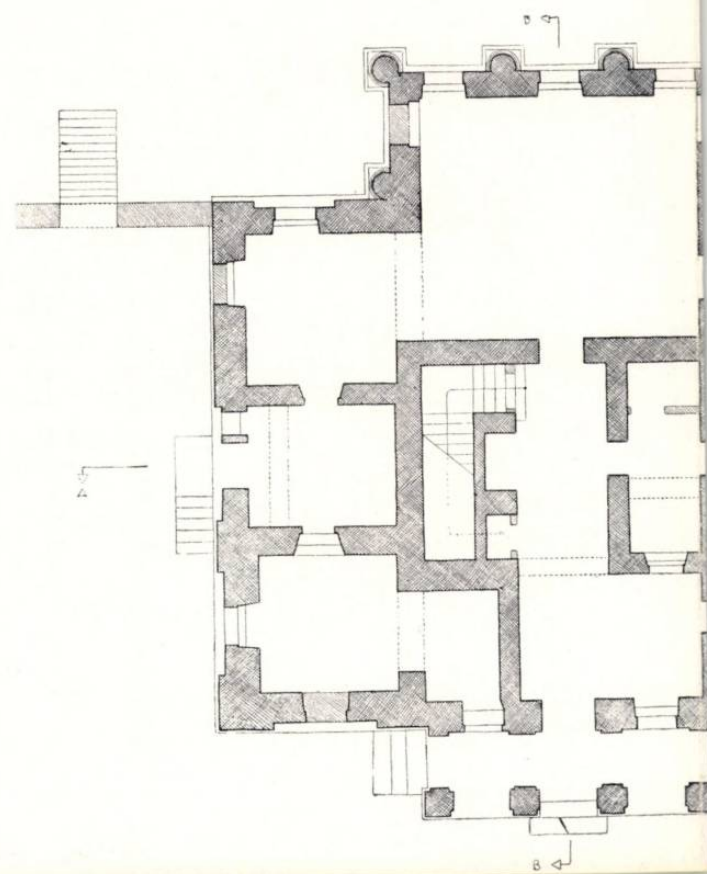
SECȚIUNE B-B

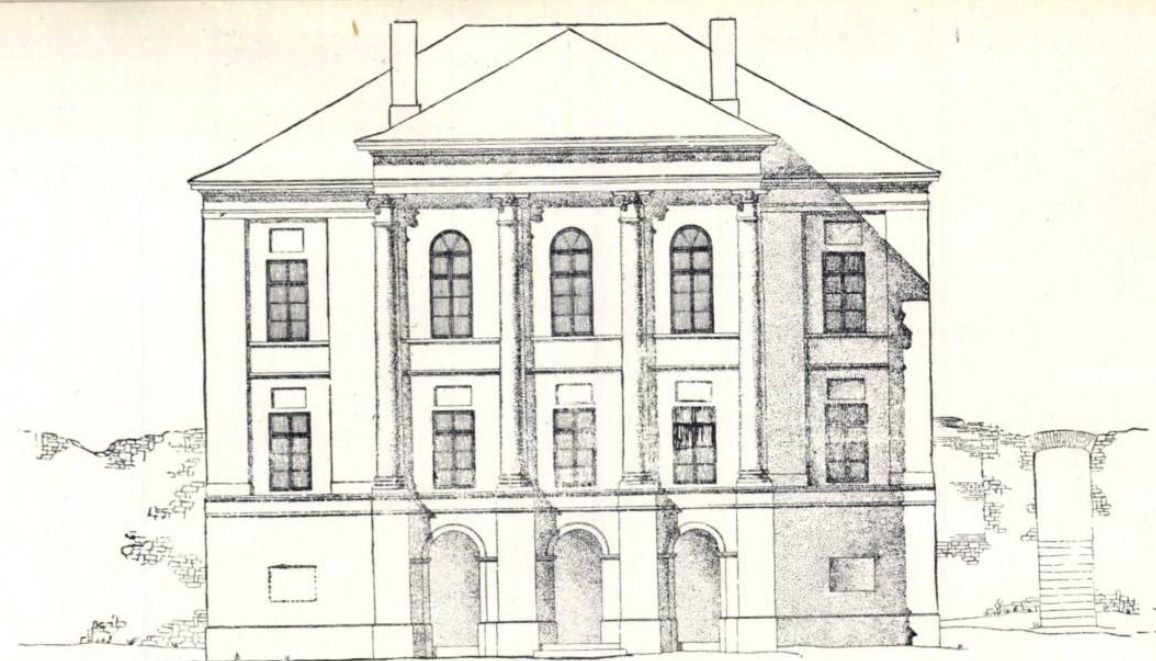
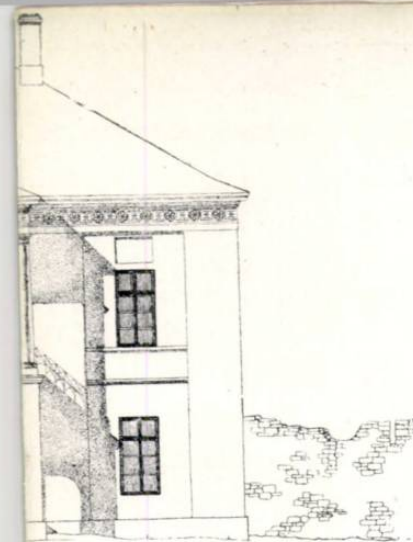
SECȚIUNE A-A

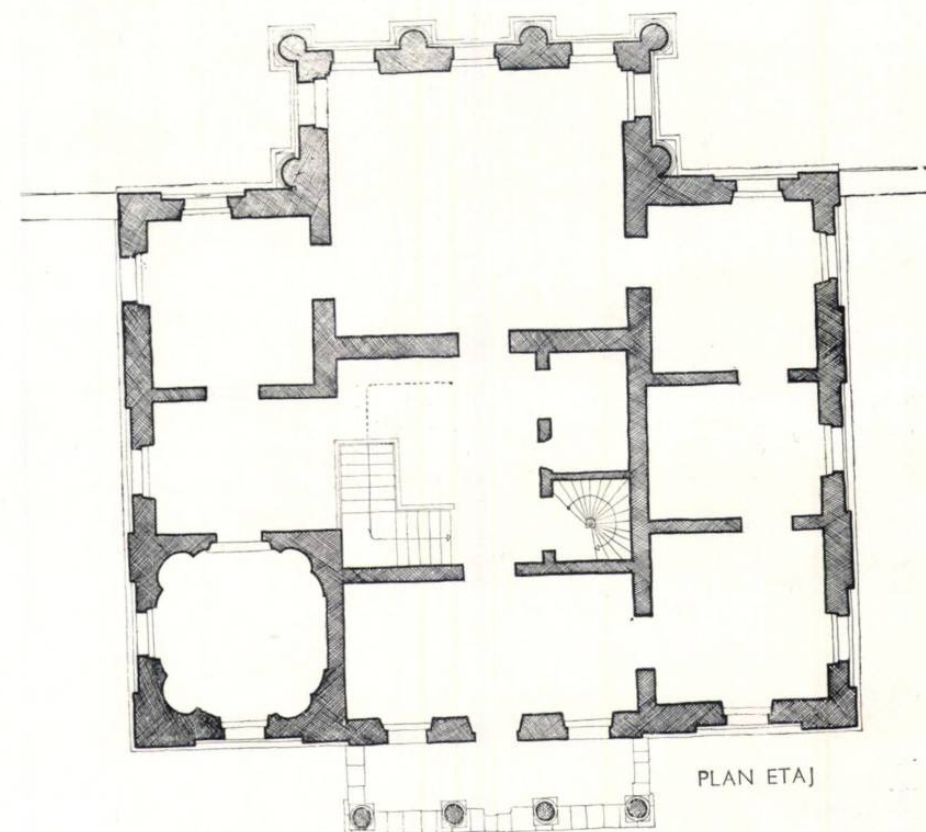
PLAN ETAJ

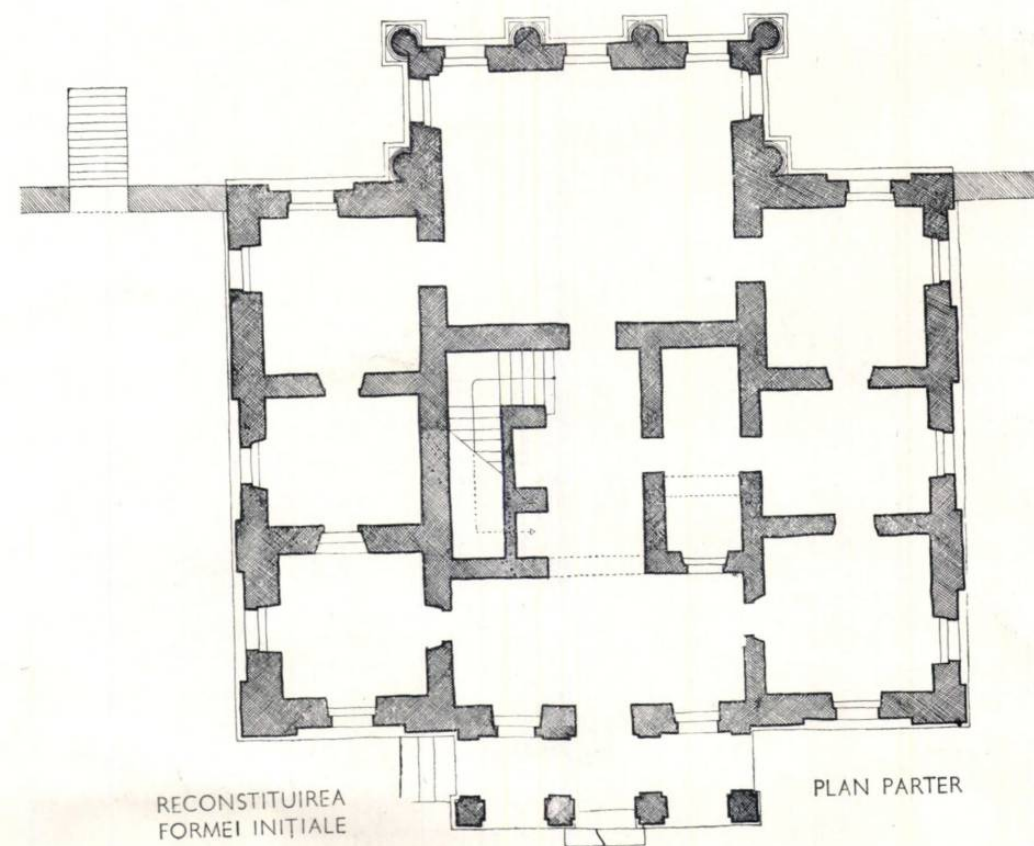
PLAN PARTER

FAȚADA NORD

PLAN ETAJ

PLAN PARTER

RECONSTITUIREA
FORMEI ÎNȚIALE

Vederea generală a palatului dinspre biserică

Vederea dinspre oraș a palatului « de pe ziduri »

Acest tip pare a fi o formă evoluată a casei de locuit boierești, ca urmare a transformărilor casei țărănești cu toate prefacerile suferite în jurul începutului sec. al XIX-lea sub influența schimbării obiceiurilor boierimii moldovenești de pe urma contactului cu aristocrația rusă.

În ceea ce privește tratarea fațadelor trebuie menționată linia lor unitară, deși compuse diferit cu elemente de arhitectură clasică.

Aceste elemente, clasice în formația și proporția lor, sînt cu măiestrie utilizate spre a da palatului un caracter intim văzut din interiorul incintei și cald și maiestos privit dinafara zidurilor.

În acest scop, accentele folosite în cele două rezalite — diferite ca ordine și mărime: în fațada din curte, ordinul de arhitectură doric, iar în cea exterioară ordinul ionic — sînt cu iscusință legate prin elementele neutre ale fațadelor laterale.

Avînd să exprime intrarea principală și nivelul superior al etajului nobil — secțiunile indică o înălțare a camerelor de la etaj — arhitectul găsește un fericit prilej de a îmbina într-o fațadă, frumos proporționată, elementele arhitecturii clasice, coloane dorice, antablamente, profiluri cu elemente ale arhitecturii băștinăse care pot fi regăsite în curbura elegantă a celor trei arce formînd « bolta » intrării acoperite.

Compoziția acestei fațade este susținută și terminată în partea superioară de un antablament a cărui friză este bogat ornamentată cu plăci turnate de ipsos, avînd alternate rozete cu figuri geometrice, friză care continuă pe fațadele laterale.

Fără a fi partizanul susținerii unei preocupări de calcul al proporțiilor la întocmirea proiectului, trebuie să relevăm că în compoziția fațadei apar trasee regulatorii ale unor rapoarte care verifică proporția armonioasă a ansamblului acestui corp principal al clădirii.

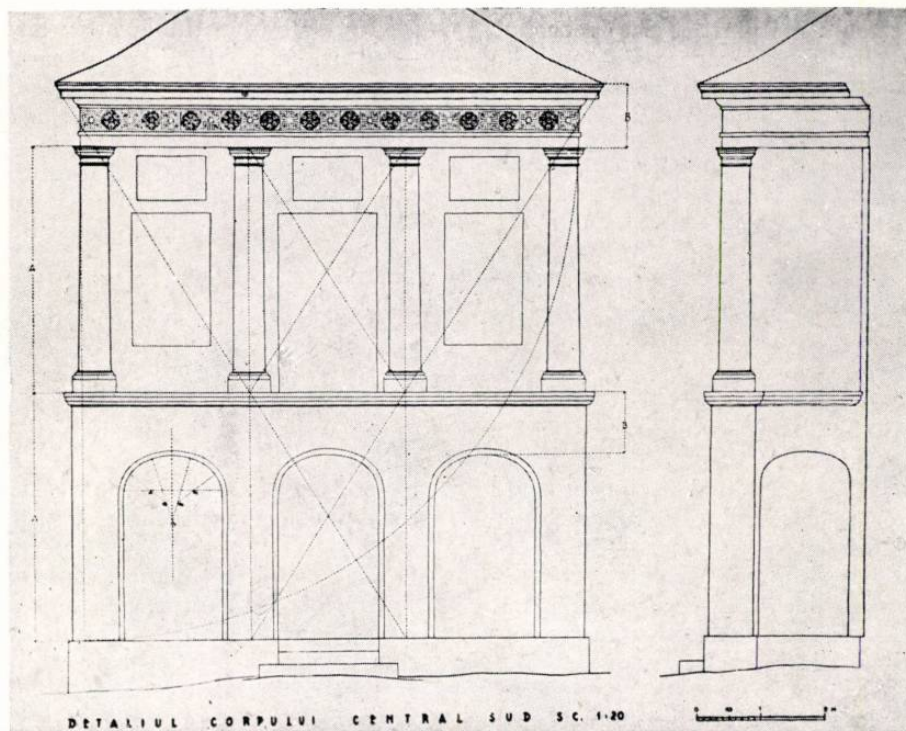
În partea opusă intrării, rezalitul fațadei nord care exprimă cele două săli principale ale palatului, este compus din trei travee cu coloane ionice pe două niveluri, angajate și sprijinite pe pedestale înalte, corespunzătoare nivelului inferior al palatului, subliniate cu îndemînare printr-o profilatură fină.

Sala mare este exprimată prin ferestre mai înalte, terminate în arc de cerc, iar înălțimea sălii — mai mare ca a celorlalte, datorită scafelor proeminente — a determinat în corpul central al fațadei ridicarea arhitravei antablamentului la înălțimea cornișei fațadelor laterale.

Se remarcă și în această fațadă spiritul tradiției locale care, prin raporturile între goluri și plinuri, prin proporția ferestrelor de la ultimul nivel, prin tratarea simplă a acoperișurilor fără frontoane, adaptează arhitectura clasică folosită, o transformă și o fixează în cadrul lașului din prima jumătate a sec. al XIX-lea.

Arhitectura astfel creată, legată de realizările artei clasice rusești din acea vreme, atît de răspîndită în clădirile Moscovei, Kievului sau Lenin-gradului, rămîne o arhitectură a cărei simplitate, claritate, logică și echilibru o leagă, atît de spiritul clasic, cît și de concepția de viață a unei societăți în plină transformare, ceea ce îi dă un caracter propriu, național.

Detaliul rezalitului de intrare

DESPRE UNELE EXAGERĂRI ÎN PROIECTAREA ARHITECTURALĂ

Arh. M. URZICĂ

În procesul de creare a unei noi arhitecturi, realist-socialistă în țara noastră, pe lângă realizări valoroase ce reprezintă un pas înainte, se manifestă adeseori tendințe ce depărtază creația arhitecturală de realismul socialist. Apar adesea în proiecte abateri nepermise față de unele justificate cerințe funcționale sau economice, de dragul «infrumusețării» cu orice preț a clădirilor.

Se întâlnesc de asemenea soluții plastice forțate, care nu corespund rezolvărilor tehnice. Așa sînt, de exemplu, coloanele sau stilpii fără nici o funcțiune statică, care decorează anumite fațade; așa sînt și aticele care camuflează acoperișuri, dînd aspecte de terase, sau în general toate soluțiile de fațadă care nu corespund planului și nici structurii de rezistență.

Se constată în aceeași măsură o exagerată înclinare de a «clasiciza» orice lucrare de arhitectură modernă, prin tot felul de elemente pe vechi scheme stilistice, dînd naștere eclectismului.

Există multe exemple în care se abuzează de elemente arhitecturale clasice și totodată nu se arată destulă înțelegere pentru armonizarea arhitecturii cu destinația funcțională a clădirilor respective.

O asemenea atitudine conduce la o proiectare de o slabă calitate, la soluții lipsite de originalitate, la o distribuție neconformă cu obiectul și la scumpirea lucrărilor.

Simetria, care a fost totdeauna un precept obligatoriu al canoanelor academice și va continua să rămînă în anumite cazuri și de aci înainte un mod de realizare al arhitecturii monumentale, a dat însă loc în multe împrejurări la soluții nefirești, preconizîndu-se printr-un forțat motiv de fațadă o așezare de un perfect echilibru exterior, dar condiționînd astfel în chip absurd distribuția interioară la o situație necorespunzătoare față de tema respectivă a lucrării.

Cît apar deci de greșite soluțiile plastice care reproduc în fațade registre clasice simetrice, dar care sînt aplicate la o distribuție nesimetrică și variată ca destinație, care provoacă rezolvări nesincere și forțate, precum și o greșită distribuție a luminii, cu zone întunecoase totemai acolo unde luminozitatea ar trebui să fie mai pronunțată sau, dimpotrivă, cu ferestre mari, ornamentale, în dreptul unor piese modeste, de o secundară importanță.

În cercetările mai recente de control, pe care semnatul acestor rînduri le-a putut face pe la diferite șantiere din țară în cadrul Controlului de stat pentru arhitectură și construcții din C.S.A.C., s-au ivit uneori exemple prezentînd asemenea devieri și care merită să fie semnalate pentru a fi evitate.

Astfel, este semnificativ cazul proiectului pentru fabrica de pîine din Reșița-Cilnic (I.P.I.A. — autor, arh. A. Costinescu), care prin rezolvările sale de plan prezintă incontestabile merite, dar care prin soluțiile sale arhitectonice a dat rezultate necorespunzătoare. Urmînd ca fațadele acestei construcții să se conformeze unui caracter «urban», fabrica a ajuns să ia înfățișarea unui palat quattrocentesc prin adoptarea unei arhitecturi monumentale, cu ancadrame, profiluri și cornișe clasice.

Acest marcant caracter clasic apare cu atît mai nepotrivit cu cît clădirea e amplasată în afara orașului, într-un

cadru rustic, cuprins de dealuri și păduri. Rezultă că prin această soluționare nu s-a ținut seama, nici de specificul obiectului și nici de specificul locului.

Pe de altă parte, simetria absolută a fațadelor contravine cu împărțirea interioară a sălilor de fabricație, cît și cu celelalte distribuții tehnologice. Din aceeași cauză, fabrica a fost prevăzută în mod inutil cu o mansardă cu scopul de a masca un timoc disimetric lateral, ceea ce a scumpit costul lucrării.

Un caz asemănător îl prezintă și fabrica de pîine de la Oțelul Roșu (I.P.I.A. — autor arh. V. Lissai) unde lumina în interior este insuficientă din cauza unor ferestre prea reduse, adaptate la o arhitectură necorespunzătoare cu destinația unei fabrici. În aceeași măsură, întretăieri complicate de frontoane cu îmbinări pretențioase de cornișe determină o lipsă de rațiune arhitectonică. Pe parcursul lucrărilor, unele din aceste defecte au mai putut fi remediate în parte.

Un exces de clasicizare îl constituie și numeroasele proiecte pentru căminele culturale din diferite regiuni ale țării. Fațadele lor sînt studiate într-un mod pedant, cu multe profilări și șambrane bogate, necesitînd o mîină de lucru de o calificare specială, care nu se poate obține ușor într-un mediu rural, pentru astfel de lucrări izolate.

O asemenea arhitectură nici nu se potrivește cu anumite tradiții locale, cum ar fi ținuturile oltenesti, cu mănăstirile Vilcei sau ținuturile Banatului, cu care acest gen de clasicism nu poate avea nimic comun.

În aceeași măsură nu se ține seama în aceste proiecte nici de întrebuintarea anumitor materiale locale, cum ar fi piatra și lemnul, de un frumos efect plastic și de o manoperă mai ușoară pentru lucrătorii localnici, în vederea realizării acestor cămine.

În cazul proiectului pentru gara Nicolina — Iași (I.P.C.F. — autor, arh. T. Elian), care pentru anumite însușiri planimetrice a fost premiat de C.S.A.C. cu premiul al III-lea, se observă o serie de soluții necorespunzătoare în fațade.

Astfel, urmărindu-se o arhitectură clasică, s-a creat spre peroane un portic de o proporție îndoielnică și prea îngust, care urmează o linie frîntă supărătoare. Stilpii masivi, placați cu piatră împiedică circulația și lasă impresia de a susține o copertină, care în realitate este ieșită în console proeminente de beton armat. În tratarea monumentală a motivului central din fațada principală, spre piața orașului și spre peroane, deschiderea ferestrei monumentale centrale secționează parterul și înălțimea a două etaje fără să corespundă în realitate cu înălțimea adevărată a holului, care străbate numai parterul și primul etaj. Drept urmare, la etajul al II-lea, unde continuă aceeași deschidere, se află o cu totul altă distribuție.

Tot astfel, intrarea dinspre oraș a pietonilor în holul central al gării, nu se face printr-o scară din axa compoziției, cum ar fi fost normal, ci prin mijlocirea a două rampe laterale foarte lungi, care, dacă sînt indicate pentru accesul carosabil, nu pot fi practice pentru circulația pietonilor.

Deficiențe în proiectare, cauzate de considerații de ordin plastic se întâlnesc și la proiectul readaptat de I.P.S.R. — I.P.C.I. (autor, arh. V. Secăreanu) al unui complex școlar în regiunea Iași, unde se pot face următoarele constatări:

Toate ferestrele de la subsolul corpului principal al școlii sînt relativ mici, deși construcția ar fi permis mărirea lor simțitoare. Acest fapt agravează situația cantinei de 400/2 de la același subsol, precum și a anexelor sale, care au o luminozitate și o aerisire foarte redusă.

Un alt neajuns care coboară calitatea acestui proiect și care provine din aceeași cauză — soluția plastică adoptată — este acela al orientării defavorabile a dormitoarelor. În adevăr, pavilionul școlar care cuprinde în corpul său central școala propriu-zisă, iar în aripile laterale de la parter și etaj dormitoarele, este soluționat pe baza unei simetrii absolute a celor două aripi, în așa fel încît scara și grupurile sanitare cu sălile lor anexe din aripa dreaptă, situate atît la parter, cît și la etaj, sînt așezate spre sud, iar toate dormitoarele din aceeași aripă sînt orientate spre nord. Prin amplasarea și distribuția acestui corp de clădire, 50 % din numărul dormitoarelor sînt lipsite de soare.

Este demn de relevat și un alt aspect negativ care apare în unele proiecte pentru blocurile de locuințe.

Astfel, în cazul căminului pentru nefamiliști dintr-un cvartal de locuințe din regiunea Iași (ISPROR — autor, arh. M. Pinchis) s-au prevăzut 80 de camere a cîte două persoane, suprafața locuibilă fiind de numai 6,45 m² de persoană, adică 20 % sub limita minimală de 8 m² prevăzută de prescripțiile curente. Acest fapt apare cu atît mai ciudat cu cît proiectantul a înțeles să acorde tuturor acestor camere terase de cîte 4,25 m² retrase din planul fațadei, ceea ce a mărit costul lucrărilor, dar fără o înlesnire corespunzătoare. Ca principiu, este de necontestat că terasele sînt anexe foarte plăcute oricărui locuințe. Dar existența unor terase, ca un surplus facultativ al unor locuințe, devine lipsită de sens cînd se recurge la asemenea soluții în detrimentul spațiului locuibil. De altfel, în cazul acestui cvartal de locuințe ar fi fost preferabil ca apartamentele familiștilor, cu copii și gospodării stabile, să fie prevăzute cu terase și nu camerele celibatarilor, unde utilizarea lor nu poate fi decît limitată și întâmplătoare.

În schimb, apartamentele de la blocurile familiștilor nu au nici măcar balcoane.

Printre alte deficiențe ale aceluiași proiect se mai pot nota următoarele:

— Soluția scării centrale prezintă la fiecare nivel cîte un hol spațios, care, împreună cu casa scării respective, totalizează o suprafață de 100 m², ceea ce constituie o risipă de spațiu.

— Urmărindu-se un anumit efect plastic de fațadă, scările laterale din fațada principală sînt insuficient luminate. Dimensiunile casei scării sînt de 7,18 x 2,50 m, deci suprafața de 18 m² care corespunde fiecăreia din aceste două scări se luminează printr-o singură fereastră excenetrică de 1,25 x 1,25 m, care se află în dosul unui trafor. Așadar, ambele scări laterale ale căminului au rămas, în mod nerațional, întunecoase.

— Printr-o altă fantezie arhitectonică, tot așa de condamnată, s-a supraînălțat construcția căminului cu o taluzare de pămînt de 1,00 m înălțime, ceea ce a ridicat artificial nivelul solului, dînd o anumită monumentalitate edificiului, rezultînd însă o soluție nepractică pentru

accesul la nivelul magazinelor de la parter. Totodată s-a micșorat posibilitatea de iluminare a subsolului și s-a scumpit fără motiv costul construcției.

★

Rezolvări plastice greu de construit s-au putut constata și la o parte din clădirile termocentralei Borzești (proiect readaptat de I.S.P.E. — autor, arh. P. Tătunea) unde s-au prevăzut atice cu o înălțime de 1,00 m și chiar și mai mult.

După cum este firesc, cu cît se mărește înălțimea aticelor, crește și pericolul depozitărilor de zăpadă și al infiltrațiilor, expunînd clădirile la degradări și obligînd la operații de întreținere costisitoare, mai ales în climatul țării noastre.

Totodată, avînd în vedere că acoperișurile de la clădirile menționate sînt de beton armat și cu o pantă foarte mică de circa 8—10°, ele sînt aproape imperceptibile de jos, iar aticele lor devin astfel inutile. Se mai constată însă că proiectele altor clădiri importante din aceeași incintă și care au același fel de acoperiș și aceeași arhitectură nu sînt totuși prevăzute cu atice.

Este cazul de a menționa că stația de epurare, în două ape, prezintă o balustradă închisă la acoperiș numai la fațadele laterale, în timp ce pantele spre fațadele principale sînt libere. Pe de altă parte, corpul camerei de comandă prezintă un atic cu diferite întreruperi ritmice în formă de balustradă deschisă, dar care nu permite scurgerea apelor pluviale în afară, întrucît pe cornișa principală se află un jgheab inversat care respinge apa din dreptul balustradei spre interiorul zidului respectiv, de unde se îndreaptă apoi prin albia aticului spre burlanele laterale aparente și aflate spre extremitățile fațadelor.

Această rezolvare tehnică este însă nepotrivită și va provoca desigur serioase prejudicii.

În cazul de față, aticele prezintă un pericol și mai mare în raport cu degradările pe care le pot produce, întrucît pantele învelitorilor sînt foarte mici, iar calitatea materialelor hidrofuge nu este totdeauna corespunzătoare. Astfel de degradări s-au putut constata la acoperișul compresorului de la antrepozitul frigorifer din Arad, care a trebuit să fie refăcut.

Folosirea aticelor ca soluție arhitectonică pentru camuflarea acoperișurilor este deci neconstructivă și apare în situația de față, cu atît mai lipsită de sens, cu cît e folosită la clădiri industriale aflate într-un cadru rural și într-un ținut bîntuit de vînturile de iarnă.

Construirea acestor atice a scumpit costul lucrărilor, complicînd totodată și execuția lor.

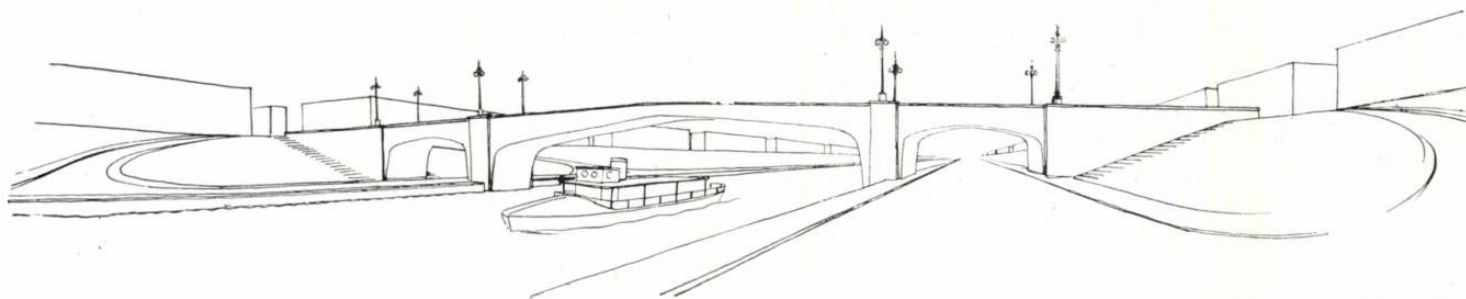
★

Din cele cîteva exemple expuse mai sus se poate deduce că este cu totul nerațional să mărginim arhitectura la anumite șabloane neartistice și lipsite de orice criterii utilitare și economice.

În măsura în care arhitectura nu poate fi limitată la efectul superficial al unei planșe desenate, ci înseamnă un fapt concret, o realitate materială, ea nu poate ajunge la realizarea frumosului prin soluții hibride și nefirești.

De la modesta casă de locuit pînă la edificiile monumentale și marile sistematizări de orașe, arhitectura trebuie să urmărească satisfacerea simultană, atît a cerințelor culturale, cît și a celor de ordin utilitar și economic și să dea întotdeauna prioritate acestora din urmă.

Perspectivă

DISCUȚII

Redacția roagă pe cititorii revistei să-și expună în cadrul acestei rubrici, punctul lor de vedere în legătură cu problemele ridicate de articolul de față.

STUDIU PENTRU AMENAJAREA RÎULUI DÎMBOVIȚA ÎN BUCUREȘTI

Conf. ing. I. VLADIMIRESCU
cu colaborarea
ing. Gh. VLADIMIRESCU

Rîul Dîmbovița, care curge prin mijlocul Capitalei noastre, mohorît și încătușat de o albie neplăcută privirii, a format în ultimul secol obiectul unor vii discuții pe tema amenajării sale.

Cînd rîul era încă în starea lui naturală, cetățenii vechiului oraș îl binecuvîntau pentru limpezimea apelor dătătoare de viață și pentru desfătările sufletești pe care le prilejuia.

Totuși, cînd apele veneau peste măsură de mari era blestemat pentru înecul fără cruțare al viețuitoarelor și gospodăriilor clădite chiar în valea rîului.

O dată cu dezvoltarea orașului — pagubele prin inundații devenind însă tot mai mari — vechii edili au chemat în țară pe inginerul elvețian Burkli Ziegler, care a plănuț și executat amenajările hidrotehnice rămase în ființă și astăzi. În afara orașului s-au ridicat lucrări prin care viiturile Dîmboviței au fost îndreptate în albia rîului vecin Ciorogîrla, făcînd astfel ca pericolul înecului de oameni și bunuri să fie mult micșorat. În interiorul orașului s-a săpat rîului o albie nouă și adîncă, după un traseu geometric regulat, în așa fel încît să poată primi și apele primei rețele de canalizare, construită tot atunci.

Soluția adoptată a fost desigur corespunzătoare epocii sale; ea a devenit însă neadecvată pentru mai tîrziu. Într-

adevăr, prin sporirea accelerată a debitului de apă murdară aruncată în rîu — ca urmare a extinderii continue a zonelor clădite — apele rîului au devenit tot mai tulburi și mai nesănătoase.

Astăzi Dîmbovița apare cetățenilor ca un mare colector deschis, adică, nu numai de un efect urbanistic dintre cele mai nereușite, dar de un real pericol pentru însăși viața lor. În tot lungul traseului de peste 9 km, rîul nu te îmbie să-l privești, iar oglinda sa de apă nu reflectă decît maluri searbede și poduri inestetice.

În asemenea condiții nici nu a fost greu să se accepte o soluție care ascundea rîul sub un planșeu la nivelul splaiurilor; soluția s-ar fi completat ulterior prin construirea de o parte și de alta a unor tuneluri de cale ferată și de metro (fig. 1 și 2).

După cum se știe, propunerea a și fost realizată pe un scurt sector al rîului, dar s-a dovedit că nu rezolvă decît în parte cerințele unui mare oraș.

Schimbările profunde care s-au produs și în țara noastră după ultimul război mondial, în special în domeniul social-politic, au avut drept consecință o tratare a problemelor urbanistice pe un plan mult mai vast și mai echilibrat.

Noua schiță a planului de sistematizare a Capitalei, elaborată în anul 1950, se caracterizează printr-o totală restructurare a vechiului dispozitiv. În noua concepție de sistematizare, rîul Dîmbovița este readus la viață și făcut util, nu pentru a transporta deșeurile de canalizare, ci pentru a purta pe apele sale nave comerciale și de călători. Prin poziția sa axială, prin dimensiunile și funcțiunile multiple urbanistice, rîul constituie astfel elementul decisiv în însăși structura planului de sistematizare. În acest sens, C.C. al P.M.R. și Consiliul de Miniștri, prin H.C.M. nr. 2248 din noiembrie 1952, au arătat nevoia ca

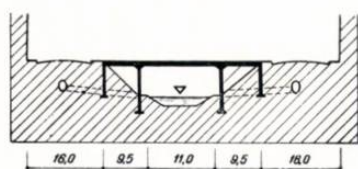

Fig. 1 — Profil acoperit (existent parțial)

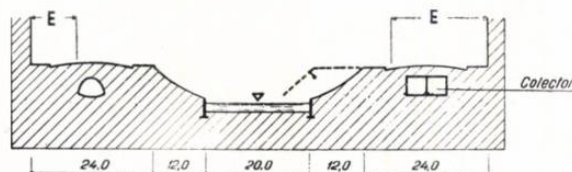
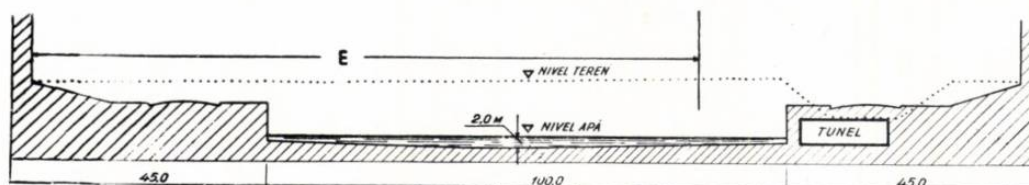

Fig. 2 — Profil varianta II I.C.A.S.
E = exproprieri

Fig. 3 — Profil conform schiței de sistematizare
E = exproprieri

riul Dîmbovița să fie lărgit și să devină o axă de compoziție importantă a orașului.

Profilul transversal — tip preconizat pentru noua amenajare — este redat în figura 3; numai lățimea oglinzii de apă ar fi de 100 m, iar împreună cu arterele de circulație riverane ar totaliza 190 m, adică de trei ori mai mult decît astăzi. Fără îndoială că o reducere a oglinzii de apă la 20 m și în total la 80 m — după o altă propunere (fig. 2) — nu ar aduce vreun randament urbanistic mult diferit de cel actual, tocmai din cauza profilului longitudinal oarecum obligat din ambele soluții, care coboară și el nivelul apei în rîu cu peste 10 m sub cotele actualelor străzi. Propunerea este totuși instructivă, pentru că scoate în evidență dimensiunile neobișnuit de mari, dar necesare pentru noile colectoare.

Cu toate incontestabilele merite de concepție ale acestui plan de sistematizare, nu s-a reușit totuși, prin soluția dată amenajării rîului Dîmbovița, să se stabilească acel echilibru just între proiect și posibilitățile de realizare. În sprijinul acestei afirmații sînt de semnalat următoarele constatări:

1. Amenajarea propusă făcea necesar un debit continuu de apă curată de cca 10 m³ pe secundă, debit ce nu s-ar fi procurat decît prin înființarea de acumulări în munți, de ordinul a 100—120 milioane m³. Numai astfel s-ar fi putut asigura în rîul amenajat acele condiții ale apei care împăspătează aerul și ar fi creat o ambianță urbană.

2. Ar fi fost necesare exproprieri masive de imobile într-o regiune de mare densitate, adică pe o lungime de cca 3 kilometri între podul Elefterie și podul Mă-rășești.

3. Volumul de terasamente, evaluat orientativ la peste 15 milioane m³ — din care peste 5 milioane sub nivelul rîului Dîmbovița — constituie pînă la urmă o cantitate enormă de executat și transportat în plin oraș.

4. Desființarea actualelor colectoare — prin amplasamentul noilor lucrări — reclama investiții foarte mari pentru construcția altora noi, la un debit de apă care în final ar fi atins cca 100 m³/sec., echivalent unui rîu destul de mare.

Simpla enumerare a acestor aspecte conturează suficient de bine efortul extraordinar care trebuia făcut mulți ani de-a rîndul pentru a obține rezultatele așteptate. Și aceasta explică motivul pen-

tru ce discuțiile la cea mai recentă schiță de sistematizare (septembrie 1955) au conchis că problema amenajării rîului Dîmbovița a rămas în momentul de față nesoluționată.

Ieșirea din impas — după părerea noastră — devine totuși realizabilă dacă se părăsește vechiul principiu, de a asambla în plan orizontal diferitele funcțiuni hidraulice. Noi preconizăm gruparea pe verticală, obținută prin suprapunerea rîului Dîmbovița amenajat, celui alt rîu, format de apele colectate din canalizarea orașului. Ele vor curge unul sub altul, iar nu unul lîngă altul.

În felul acesta rămîne de construit rîul de la nivelul superior, fiindcă celălalt, destinat a deveni canal colector, există în bună parte.

Avantajele covârșitoare care rezultă din adoptarea unui astfel de dispozitiv hidrotehnic, deși se întrevăd, pentru o mai bună clarificare a lucrurilor prezentăm mai întîi cîteva desene explicative.

În fig. 4 și 5 cuprinzînd două profiluri tip pentru amenajarea complexului, se aduc precizările necesare, în sensul că actuala albie a rîului Dîmbovița — prevăzută de noi a se adînci cu aproximativ 2,50 m — este destinată a conduce în punctul final debitul de 100 m³/sec. provenit de la canalizare, iar rîul navigabil, cu ape curate, se construiește deasupra, prin intermediul unui planșeu de beton armat continuat lateral cu o căptușeală de beton simplu.

Profilul longitudinal din fig. 6 pune în evidență linia nivelului apelor în raport cu actuala poziție a terenului în două variante limite. Una din ele (I) se caracterizează printr-o singură linie a nivelului apei, ceea ce elimină ecluzele intermediare. Cealaltă variantă (II) conține un număr mare de ecluze în dreptul cărora se pot amenaja

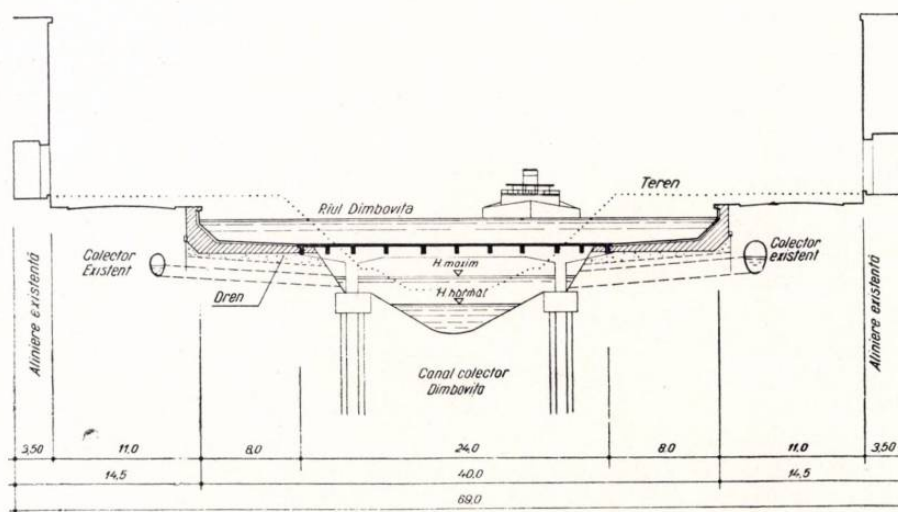
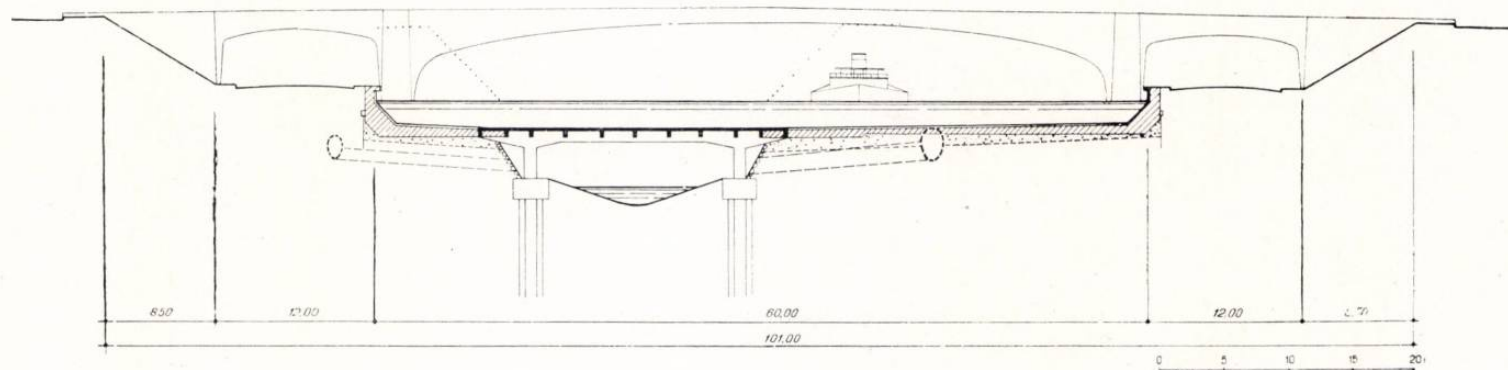

Fig. 4 — Profil tip (km 2 + 500)

Fig. 5 — Profil tip (km 6,00)

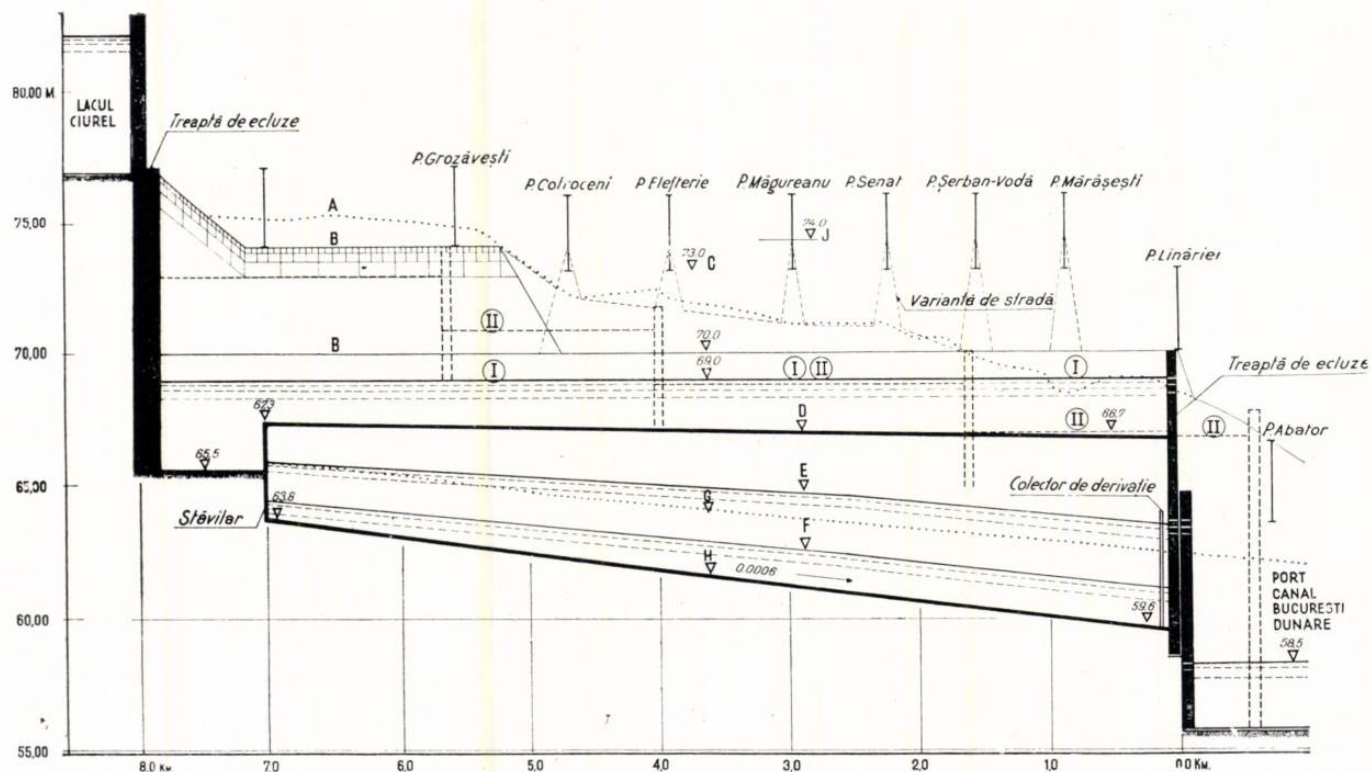
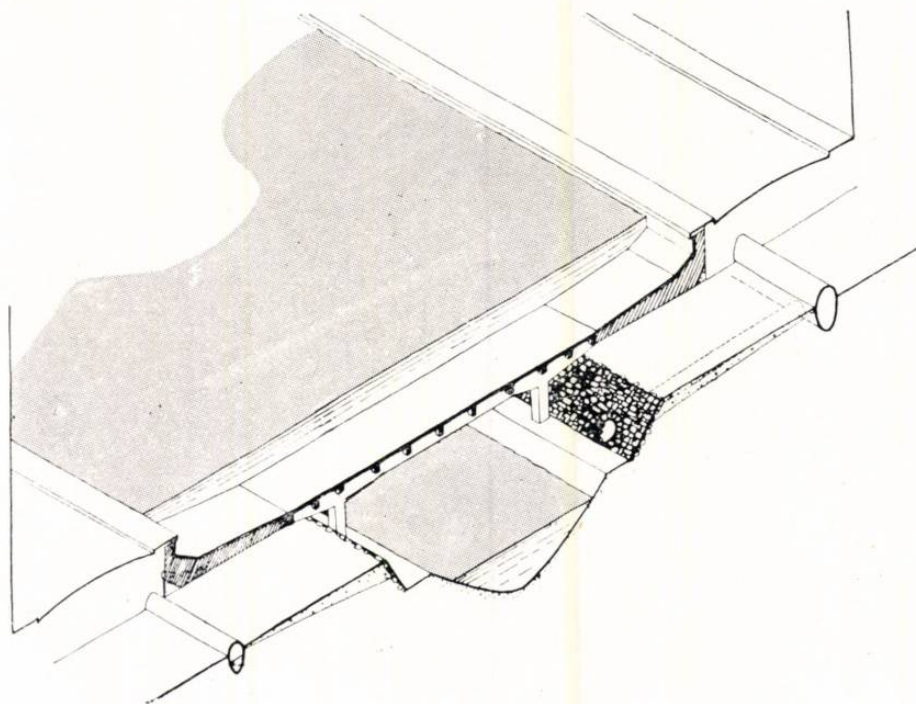

Fig. 6 — Studiu pentru amenajarea râului Dâmbovița în București — Profil longitudinal

Autor, conf. inginer I. Vladimirescu; colaborator, inginer Gh. Vladimirescu

- I = Variantă cu bief unic
- II = Variantă cu mai multe biefuri
- A = Teren actual
- B = Strada
- C = Nivelul grinzilor
- D = Plafon canal
- E = Nivel maxim colectat
- F = Nivel normal
- G = Fund actual al râului Dâmbovița
- H = Fund adâncit
- I = Nivelul căii pe poduri

Fig. 7 — Secție în perspectivă axonometrică

căderi de apă, fără îndoială de un mare interes urbanistic.

Enumerăm în linii mari avantajele esențiale față de soluția precedentă.

1. Se poate realiza nivelul navigabil la cote foarte apropiate de nivelul actual al străzilor. Acest lucru este plin de consecințe favorabile, pentru că se obține:

- o reducere a lățimii oglinzii de apă pînă la 40 m pe traseul cu cea mai mare densitate clădită și de 60 m pentru restul traseului, fără ca efectul său urbanistic să fie mai prejos ca acel al soluției cu 100 m, dar cu nivelul apei coborît cu 5,50 m sub cota arterelor de circulație adiacente;

- suprimarea în mod practic a oricărei exproprieri inițiale de clădiri și a dărîmărilor, deoarece dispozitivul hidrotehnic se poate înscrie și executa pe spațiile astăzi disponibile în oraș;

- menținerea în funcțiune a actualelor colectoare de-a lungul râului — nu numai pe timpul execuției lucrărilor — ceea ce este indispensabil, dar, dacă se va crede necesar, și după aceea, pe anumite sectoare

2. Folosirea mai departe a râului Dâmbovița — prin adîncire și eventual reprofilare — ca un mare colector, nu mai pune problema executării în nici un fel a marilor colectoare prevăzute. În plus, condițiile de scurgere a apelor din canalele rețelei orașului vor fi mult ameliorate, iar pinza freatică astăzi în continuă urcare, nu numai că se va stabili, dar i se va putea obține și o scădere apreciabilă a nivelului hidrostatic.

3. Dispozitivul propus poate aduce, în raport cu cel al schiței de sistematizare, o reducere a cubajului de terasamente de ordinul a o mie la sută, ceea ce schimbă total interesul față de vechea soluție.

4. Debitul de apă pentru funcționarea râului navigabil nu necesită mai mult de

4—5 m³/sec., aproximativ tot atît cît se obține astăzi pe riul Dîmbovița prin derivarea din riul Argeș.

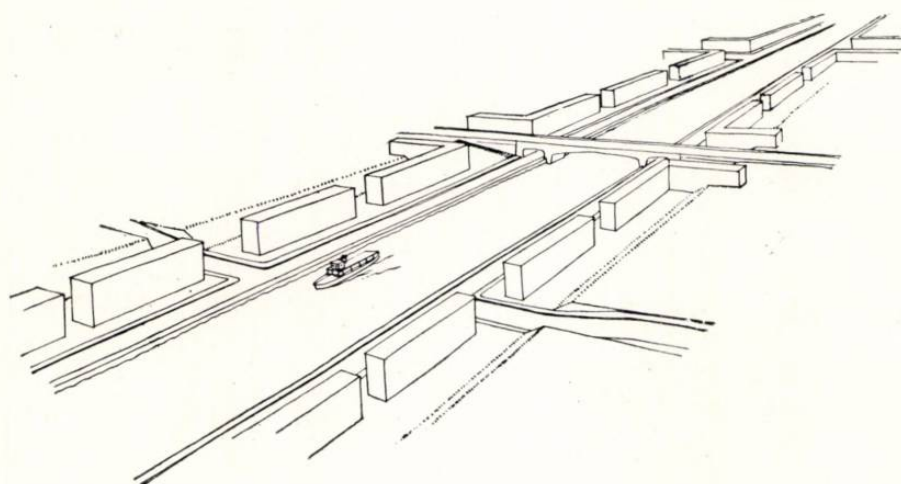
5. Construcția dispozitivului nu prezintă nici o dificultate; planșeul de beton armat este de proporții mai mici ca cel existent, care acoperă o parte a Dîmboviței, iar impermeabilizarea și drenarea sînt măsuri puțin costisitoare și eficiente. În dreptul planșeului existent, riul se va construi chiar pe infrastructura acestui planșeu.

6. Prin posibilitățile de secare a riului pe orice perioadă a anului, plafonul albiei poate căpăta temporar și alte folosințe ca: depozit de zăpadă, circulație ușoară ș.a.

7. În fine, sistemul hidrotehnic preconizat se poate integra fără vreo dificultate în planurile de amenajare hidrotehnice existente și previzibile cu caracter de ansamblu.

Alinierea atîtor avantaje de ordin major, nu exclude totuși și unele inconveniente. Semnalăm pe cele mai importante, și anume: construirea unor poduri la cote mai ridicate, pentru a satisface cerințele dreptunghiului de navigație, racordările rampelor de acces cu străzile laterale ș. a. Toate acestea, printr-o justă folosire a terenului, vor putea fi însă transformate chiar în avantaje.

Ca încheiere a acestei sumare expuneri de principii a

Perspectivă

soluției noastre, ținem să remarcăm că pe lângă rezolvarea judicioasă de ordin tehnico-economic a amenajării riului Dîmbovița, aducerea planului de apă la un nivel apropiat de terenul înconjurător oferă urbanistilor noi posibilități de a crea ambianțe de înaltă estetică (piscine, bazine, fîntîni etc.). De asemenea este de menționat în special sectorul dintre Teatrul de operă și balet și podul Șerban Vodă, care va căpăta, prin circulația ambarcațiunilor la nivelul străzilor, comoditatea și frumusețea unui oraș portuar.

CRONICA

DIN ACTIVITATEA UNIUNII ARHITECȚILOR

Discuții de creație. Între 11 și 14 august, 29 și 30 octombrie 1955, au avut loc ample discuții asupra « *Proiectului de sistematizare a litoralului Mării Negre* »; prima parte a discuției s-a purtat în orașul Constanța — după o vizită de-a lungul litoralului — iar a doua parte a avut loc la Casa Arhitectului.

După referatul prezentat de arh. C. Lăzărescu au urmat discuții la care au luat cuvîntul: arh. V. Sebestyen, ing. O. Russu, ing. I. Manoliu, arh. Th. Iconomu, ing. Em. Blitz, arh. T. Niga, arh. Gh. Gheorghiadă, N. Soveja, director al Caselor de odihnă, arh. T. Evolveanu, ing. V. Cotovu, prof. arh. H. Maicu, pictor D. Știubei, scriitor Cicerone Theodorescu, laureat al Premiului de Stat, arh. D. Vernescu, sculptor Boris Caragea, membru corespondent al Academiei R.P.R., arh. D. Ionescu, arh. C. Moșinschi, G. Nichitovici, arhitect șef al regiunii Constanța, prof. arh. M. Locar, prof. arh. G. Gusti, prof. arh. R. Bordenache, prof. arh. O. Doicescu, arh. H. Delavrancea-Gibory, prof. arh. P. Macovei, prof. arh. Gr. Ionescu, arh. A. Almălec, arh. N. Nedelescu, arh. I. Bedeus, arh. I. Davidescu, arh. D. Iovănescu, arh. N. Stoppler, arh. Al. Zamfiropol, ing. Gr. Mitran și alții.

O discuție de creație asupra « *Proiectului de sistematizare a orașului Iași* » a avut loc la Casa Arhitectului la 6, 13 și 14 decembrie 1955.

Au fost expuse următoarele referate:

— *Despre problemele generale care au stat la baza proiectului de sistematizare a orașului Iași.* (Prezentarea proiectului din punct de vedere al zonificării, circulației, problemelor plastice etc.) — arh. G. Filipeanu.

— *Date de bilanț teritorial* — arh. P. Niculescu.

— *Probleme legate de realizarea materială a reconstrucției orașului Iași* — arh. N. Scully.

— *Variantă de amplasare a primei etape* — arh. B. Grünberg.

Au luat cuvîntul: ing. Gr. Mitran, arh. D. Vernescu, arh. V. Sebestyen, arh. T. Evolveanu, prof. arh. H. Maicu, arh. I. Bedeus, arh. C. Rădulescu, arh. M. Silianu, prof. arh. G. Gusti, arh. Șt. Păunel, arh. R. Gherghel, arh. N. Nedelescu, arh. N. Porumbescu, prof. arh. Gr. Ionescu, prof. arh. M. Locar, student V. Nacu, arh. G. Hussar.

Discuțiile au fost conduse de prof. arh. O. Doicescu, responsabil al Secției « *Sistematizarea și construcția ansamblurilor orășenești* ».

La Casa Arhitectului a avut loc, la 17 ianuarie, o discuție de creație asupra proiectelor concursului Uniunii Arhitecților pentru « *locuința tip unifamilială orășenească* ». Arh. N. Nedelescu, membru în juriul de judecată al concursului, în calitate de președinte, a făcut o scurtă caracterizare a tuturor proiectelor prezentate la concurs. Au urmat discuții.

Conferințe. În cursul lunilor noiembrie-decembrie 1955 țara noastră a fost vizitată — în cadrul acordurilor culturale — de o delegație de arhitecți polonezi. Arhitectul Br. Kulesza, secretar general al Comitetului de Stat pentru Arhitectură și Construcții din R. P. Polonă, a ținut la Casa Arhitectului, în ziua de 6 decembrie 1955, o conferință intitulată: « *Metode industriale folosite în construcțiile din Polonia* ». După conferință au urmat discuții.

Despre « *Bucureștii de ieri, de astăzi și de mâine* » a vorbit academicianul Camil Petrescu în ziua de 20 decembrie 1955.

Expoziții. În ziua de 9 ianuarie a.e. s-a deschis la Casa Arhitectului expoziția proiectelor concursului « *Locuința tip unifamilială orășenească* », instituit anul trecut de Uniunea Arhitecților.

Activitatea culturală a Casei Arhitectului. La 3 decembrie 1955 a avut loc un *Concert instrumental și vocal* dat de soliști ai Filarmonicii de Stat « *George Enescu* », la care și-au dat concursul: Corneliu Gheorghiu, M. Săulescu, Lola Gălășanu și H. Platner și cvartetul de coarde format din: M. Săulescu, H. Brendier, G. Popovici și S. Antropov.

La 17 decembrie 1955 a avut loc o « *Seară literară artistică închinată celui de-al II-lea Congres al Partidului Muncitoresc Român* », la care și-au dat concursul: poeții E. Frunză, laureat al Premiului de Stat, Letiția Papu, Irina Răchiteanu, artistă emerită, laureată a Premiului de Stat, Maria Fotino, solistă a Radiodifuziunii, Mircea Buciu, artist emerit, laureat al Premiului de Stat, G. Gheorghiu de la Teatrul de Stat de Operă și M. Săulescu de la Filarmonica de Stat « *George Enescu* ».

În conferința intitulată « *Relatări asupra celui de-al II-lea Congres unional al arhitecților sovietici* » ținută la Casa Arhitectului la 6 ianuarie 1956, prof. arh. N. Bădescu, delegat al țării noastre la cel de-al II-lea Congres unional al arhitecților sovietici, a făcut comunicări în legătură cu lucrările Congresului.

În ziua de 10 ianuarie a.e. arh. I. Glückman, care a vizitat recent R. P. Bulgaria, a vorbit la Casa Arhitectului despre « *Impresii din R. P. Bulgaria* ».

ARHITECTURA POLONEZĂ CONTEMPORANĂ

Articol scris special pentru revista noastră

Arh. ARNOLD MAJOREK

Cel de-al doilea război mondial a cauzat în țara noastră pagube mari și distrugeri fără precedent în istoria patriei noastre. În urma unor acțiuni premeditate din partea hoardelor hitleriste — au fost distruse, nu numai clădiri separate, dar și unele ansambluri întregi și cartiere. Există cazuri de distrugeri totale ale unor aglomerații și orașe. Statistica distrugerilor, elaborată imediat după terminarea războiului, ne-a arătat teribila realitate și imensitatea distrugerilor. Astfel, dintre orașele mai mari din Polonia, au fost distruse: Varșovia — 75 %, Wrocław — 65 %, Szczecin și Poznań — 45 %, Gdansk și Białystok — peste 50 %.

Pe teritoriul întregii țări au fost distruse 162 000 de clădiri de locuințe, dintre care numai la Varșovia peste 20 000 de obiective, cu un volum total de 92 000 000 m³. Într-o proporție foarte mare au fost distruse și complexele industriale, drumurile, rețelele de căi ferate, porturile etc.; la fel satele și orașele mai mici. « Kulturträgerii » germani au distrus pe teritoriul Poloniei 6 125 de școli, 2 682 de spitale și peste 1 000 de diferite instituții culturale. Refacerea acestei imense distrugeri a bunurilor materiale și culturale a dat un puternic avânt activității arhitecturale și de construcție în epoca de după război. Acest fenomen a determinat caracterul specific al campaniei poloneze de construcții de după război. O situație specială s-a creat mai ales la Varșovia, unde cetățenii acestui oraș distrus au hotărât să-și mobilizeze toate forțele pentru reconstrucția capitalei.

Așadar, problema reconstrucției Varșoviei poate să constituie o ilustrare a caracterelor specifice primei epoci de reconstrucție, epocă ce a urmat imediat după război. Prin istorica decizie a guvernului Poloniei Populare s-a

hotărât ca Varșovia să rămână capitala Poloniei, în ciuda faptului că ea a fost distrusă aproape în întregime. S-a produs un fapt fără precedent în istoria contemporană: a fost declarat capitală a unei țări, un oraș cu o populație decimată în urma operațiilor de război, un oraș lipsit de locuințe pentru locuitorii săi, fără sedii ale organizațiilor de masă, fără clădiri de utilitate publică, fără clădiri pentru industrie, fără școli, spitale, poduri, fără transporturi în comun, fără lumină electrică și instalații tehnico-sanitare. În această situație trebuia să se satisfacă, măcar în parte, principalele nevoi ale orașului și ale locuitorilor săi. Lucrul cel mai simplu și cel mai rapid de realizat ar fi fost reconstrucția Varșoviei sub forma ei antebelică, în structura ei capitalistă. Totuși, constructorii Varșoviei noi, conștienți de răspunderea ce le stătea în față, nu au admis această cale. Nici Varșovia, nici țara întreagă, nu puteau fi reconstruite în forma lor veche. Varșovia și Polonia trebuiau să fie reconstruite conform cerințelor regimului socialist, în concordanță cu cerințele noii societăți socialiste. Aceste cerințe, atât cele materiale, cât și cele spirituale, trebuiau satisfăcute pe baza noilor cuceriri științifice și tehnice, lichidând din rămășițele orașului vechi tot ce s-a dovedit prost și păstrind, ba chiar scoțind în valoare, tot ce a fost valoros în trecut.

★

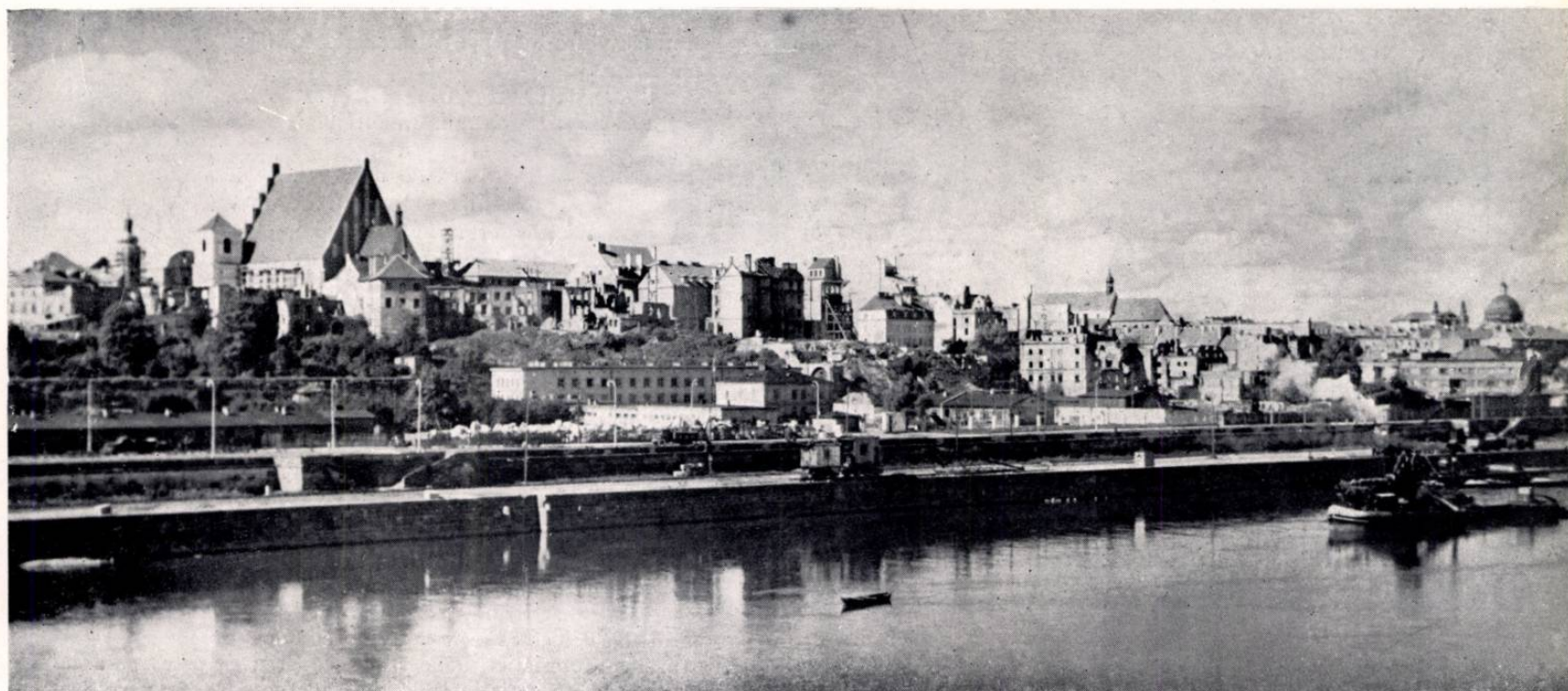
O primă mare realizare urbanistică din Polonia a fost construcția arterei Est-Vest din Varșovia. Ea va rămâne ca un exemplu caracteristic de construcție care satisface concomitent un întreg complex de nevoi materiale și culturale. Această măreață construcție a fost inițiată în anul 1947. În acea vreme, Varșovia se ridica încetul cu încetul din ruine; lipsa de locuințe era foarte acută;

Varșovia — Ghetto — anul 1945

Varșovia — 1945

Ansamblul istoric Stare Miasto din Varșovia, văzut pe de malul drept al Vistulei

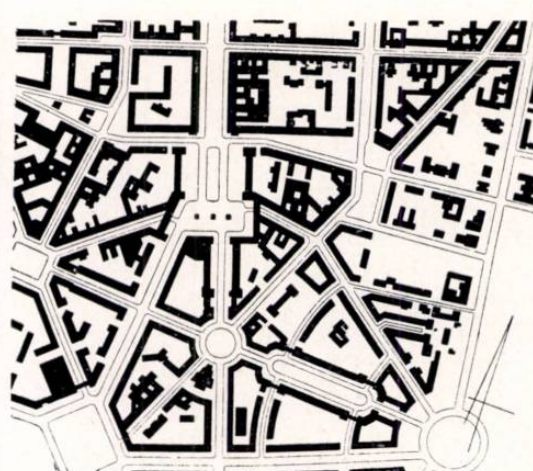
istoricul ansamblu din cartierul Stare Miasto — ansamblu atât de iubit de locuitorii Varșoviei și de toți locuitorii Poloniei — zăcea în ruine. Legătura dintre cele două părți ale orașului, situate pe ambele maluri ale Vistulei, se făcea printr-un singur pod reconstruit în grabă; terenurile situate în imediata vecinătate a Vistulei aveau aspectul unui imens câmp de molozi.

Sarcina ce stătea în fața constructorilor traseului Est-Vest, cuprindea reconstrucția podului minat de hitleriști, străpungerea ruinelor pe o porțiune de câțiva kilometri, înființarea unei artere de trafic intens, inclusiv construirea unui tunel cu o lungime de 200 m, care trece pe sub ansamblul istoric de la Krakowskie Przedmieście (cartierul Cracovian), reconstruirea acestui ansamblu și adaptarea lui în scopuri culturale și locative, construirea unui nou cartier de locuințe, vecin cu traseul WZ (est-vest), precum și restructurarea și reorganizarea regiunilor riverane ale Vistulei. În sfârșit, trebuia să fie reconstruit și curățat de unele adausuri inutile, celebrul complex istoric, cu biserica Sf. Ana, care se compune din valoroase elemente de arhitectură, ilustrând o succesiune de stiluri din diferite epoci: de la gotic până la clasicism. Măreata sarcină de realizare a traseului Est-Vest a fost dusă la bun sfârșit într-un timp record (în decurs de cca 12 luni),

devenind triumful constructorilor Varșoviei și al tuturor locuitorilor ei.

La data de 22 iulie 1949 — aniversarea eliberării Poloniei — Varșovia a primit în dar o nouă arteră de comunicații, de o importanță capitală. Au fost date în folosință: primul fragment al marelui ansamblu istoric și noile cvartale de locuințe, toate acestea constituind o porțiune finită a unei capitale reconstruite, cu spații verzi și lucrări edilitare. Această primă mare victorie a constituit un imbold și a provocat entuziasm, atât în cercurile de constructori, cât și în cercurile largi ale populației Varșoviei. S-a produs un fenomen caracteristic: problemele reconstrucției capitalei și problemele de arhitectură au fost popularizate și au devenit subiecte principale în preocupările populației. Acest interes viu pentru problemele de arhitectură și construcții și pentru dezvoltarea capitalei în etapele succesive continuă să existe și astăzi, crescând chiar din zi în zi, în întreaga societate. Acest fapt se poate urmări, observându-se o participare masivă a populației la discuțiile publice pe teme referitoare la proiectările viitoare sau la realizările recente. Acest interes față de problemele de construcție se vede din anchetele și din nenumăratele articole apărute în presă și mai ales în participarea masivă a populației la [acțiunile] de

Sistematizarea cartierului M.D.M. (Marszałkowska)

Traseul Est-Vest

Varșovia — Strada Nowy Swiat reconstruită

Varșovia — 1945

muncă voluntară pentru transportul molozului și lichidarea ruinelor.

Construcția traseului Est-Vest a trezit un viu interes pentru restaurarea monumentelor istorice, pentru studierea vechilor monumente de arhitectură, pentru studierea metodelor de restaurare a monumentelor istorice și pentru problema înglobării acestor ansambluri în organismul nou al orașului modern. Totodată s-au născut probleme de creare a noilor ansambluri urbanistice situate în mediul tradițional, istoric.

Un exemplu de rezolvare a unei asemenea probleme este cartierul Marienstadt, realizat concomitent cu traseul Est-Vest. Acest cartier este situat la poalele falezii, în imediata vecinătate a bisericii Sf. Ana. A fost realizat un ansamblu armonios, legat organic de partea istorică înconjurătoare. Caracterul tradițional al cartierului a fost păstrat prin menținerea vechilor trasee stradale și a parcelelor, prin menținerea scării mărunte și a acoperișurilor tradiționale de ceramică.

Realizarea traseului Est-Vest a fost un preludiv pentru reconstrucția ansamblului istoric Stare Miasto, o mare operă de restaurare, terminată în anul 1953. A fost reconstruită celebra « Piață veche », cu vecinătățile ei. O trăsătură caracteristică a acestei reconstrucții este remarcabila colaborare a artiștilor plastici din toate ramurile și specialitățile: pictori, sculptori, metaloplasticieni și alții. Reconstrucția a fost realizată găsindu-se soluții practice și dînd conținut socialist vechilor clădiri de altă dată (locuințe, restaurante, case de cultură, muzee etc.) Astfel, clădirile istorice au obținut un nou conținut, iar plastica lor a fost îmbogățită prin introducerea picturii și sculpturii cu un conținut contemporan, chiar la interioarele acestor clădiri, păstrîndu-se totuși spiritul tradițional. Reconstrucția cartierului Stare Miasto din Varșovia, precum și a întregului ansamblu istoric, la care se mai adaugă vechiul cartier Nowe Miasto, inclusiv fragmentele vechilor ziduri de apărare, se apropie actualmente de sfîrșit. Semnalul de pornire a acestei acțiuni a fost fără îndoială construcția traseului Est-Vest, iar etapa finală a acestei campanii va fi reconstruirea fostului palat regal, aruncat în aer de hitleriști. Reconstrucția palatului va fi realizată pe baza proiectului care va fi premiat la un concurs de arhitectură.

Concomitent cu reconstrucția ansamblurilor istorice menționate mai sus, au fost reconstruite și alte complexe tradiționale, pe teritoriile celorlalte orașe poloneze. La Wrocław, Gdansk, Poznan și alte orașe sînt duse acțiuni precise și migăloase de reconstrucție și restaurare a ansamblurilor istorice. Reconstruirea orașului vechi din Lublin a fost terminată în mare parte cu ocazia aniversării a 10 ani de la eliberarea Poloniei, la 22 iulie 1954. Această mare campanie de restaurare are multe puncte asemănătoare cu campania de reconstrucție din Varșovia (Stare Miasto). Se suprapun programele de folosire a clădirilor reconstruite în scopuri utilitare. La fel ca și în capitală, aici s-a legat reconstruirea ansamblului istoric de restructurarea unei noi artere de circulație și a unui cartier de locuințe muncitorești. Istoricul palat al vechii închisori a fost transformat actualmente într-un mare complex social-cultural. Deseori, reconstrucția ansamblurilor istorice din orașele mari poloneze a fost proiectată de unul și același colectiv de proiectanți. Totuși, aceste ansambluri și-au păstrat individualitatea lor, ba mai mult: plastica lor a fost îmbogățită prin sublinierea și evidențierea unor elemente și caracteristici regionale. Este locul să se menționeze aici că toate aceste lucrări de reconstrucție și de restaurare au fost precedate de studii foarte adîncite, de cercetări ale arhivelor, de studii iconografice și arheologice. Astfel s-a ajuns la o bună cunoaștere a istoriei și evoluției formelor arhitecturale; aceste cercetări au fost popularizate în cercurile largi de profesioniști; chiar mai mult, rezultatele lor au interesat întreaga populație. Este de remarcă că acest interes nu a rămas fără ecou și a influențat activitatea unor arhitecți din alte domenii, dinafara cercurilor de specialiști în reconstrucția monumentelor.

De la primele zile de după eliberare, în ciuda condițiilor foarte grele, au fost pornite studii foarte intense asupra organizării spațiale a noii Varșovii și mai ales asupra problemelor legate de reconstrucția centrului. Lucrări asemănătoare au fost făcute în același timp în mai toate orașele mai mari din Polonia. Dându-și seama de marea importanță și de amploarea răspunderii legată de reconstrucția cartierelor centrale ale capitalei, urbanistii din Varșovia au început primele lor lucrări, realizând unele cartiere de locuințe pe terenuri periferice situate în afara zonei centrale, terenuri neconstruite până acum sau cu clădiri distruse. Primele proiecte urbanistice după care s-a pornit realizarea noilor cartiere de locuințe se caracterizau prin lupta împotriva formelor construcțiilor capitaliste, împotriva lipsei de preocupare pentru om în domeniul construcției de locuințe. Atât urbanistii, cât și arhitecții, eliberați de frânele capitalismului și de piedicile proprietății particulare, au formulat cu curaj postulatele și principiile construcțiilor socialiste. De-acum înainte, aceste construcții vor servi la ridicarea standardului de viață al masei muncitoare, ele nu vor mai fi mijlocul de îmbogățire a unei clase restrânse. Ele vor satisface nevoile materiale și spirituale ale oamenilor muncii. Astfel, se creează noile cvartale și așezări muncitorești, cu compoziții relativ libere, cu regimuri destul de joase, înzestrate cu școli, creșe, grădinițe de copii, piețe de desfacere, piețe și centre de deservire etc. Aceste cvartale noi sînt înzestrate de asemenea cu întinse spații verzi, cu terenuri de sport, cu terenuri pentru jocul copiilor etc. Călăuzindu-se după o serie de principii teoretice apropiate din punct de vedere ideologic și după teme asemănătoare, autorii acestor cvartale obțin totuși rezolvări destul de variate, cu un caracter individual, cu o arhitectură proprie. Concomitent, ei caută noi metode de proiectare, care urmăresc simplificarea, perfecționarea și grăbirea ritmului construcțiilor. În mai multe cvartale noi, ca de exemplu: în cvartalul Mokotow, cartierele Kolo, Muranow, Praga și altele, s-a introdus folosirea aceluiași secțiunii tip, s-a preconizat tipizarea scărilor, standardizarea nodurilor sanitare etc. Astfel, concomitent cu metodele tradiționale (zidăria de cărămidă și tencuirea fațadelor), care se mai folosesc pe o serie de șantiere, se introduc pe o scară întinsă metode noi (cazul cartierului Muranow), în care se folosesc elemente de planșeu tip Pfeiffer, prefabricate din moloz. Pentru prefabricarea acestor elemente cu goluri se folosește ca materie primă cantitatea imensă de moloz care acoperă întinsele terenuri din cartierul Muranow. Aceste prefabricate sînt produse în diferite dimensiuni și în diferite forme, în funcție de scopul pentru care sînt folosite (zidărie exterioară, interioară, ancadrame de ferestre, buiandrugii etc.). Ele sînt colorate în două tonuri: roz pentru blocuri de pereți, și gri pentru prefabricarea ancadramentelor, brîielor, profilurilor și cornișelor. Amintind despre cartierul Muranow, trebuie să menționăm că acest cartier avea o densitate foarte mare (în epoca antebelică 2000 loc./ha). El a fost sistematic și total distrus de către hitleriști, astfel încît, după terminarea războiului, acest cartier nu mai reprezenta decît un imens morman de ruine. Volumul molozului a fost atît de mare, încît a fost aproape imposibilă evacuarea lui (în anul 1948). Din acest motiv s-a hotărît construirea acestui cartier pe o umplutură de cîțiva metri înălțime (moloz nivelat); fundațiile clădirilor așezate pe această umplutură au mers însă pînă în terenul sănătos. Folosirea acestui sistem de ridicare a nivelului cvartalelor, pe vechea rețea stradală, a cauzat crearea unor importante diferențe de nivel între partea carosabilă a străzilor și incintele interioare ale cvartalelor. Pentru rezolvarea acestor diferențe s-au introdus terase și taluzuri, accesele făcîndu-se pe rampe destul de accentuate. Soluționarea în acest fel a îmbogățit, totuși, peisajul cartierului, dînd naștere însă unor greutăți funcționale.

Noi metode de construcție s-au introdus și pe șantierele cartierului Kolo. Aci s-au folosit, pentru construcția pereților, unele blocuri mici de beton ușor, avînd dimensiuni

Varșovia — Cartierul Marienstadt, vecin cu traseul Est-Vest reconstruit în anul 1949

Varșovia — Vedere spre piața Marienstadt reconstruită

Varșovia — Cartierul Marienstadt — Anul 1945

Varșovia — Stare Miasto — Detaliul unei clădiri din piață

Varșovia — Stare Miasto — Detaliul unei clădiri din piață

Varșovia — Stare Miasto (orașul vechi) — Piața reconstruită, dată în folosință în anul 1953

0,50 x 0,50 m, cu partea exterioară finisată într-o culoare deschisă. Și aici, ca și în cazul cartierului Muranow, s-au introdus elemente prefabricate, lucru care a atras după sine necesitatea modularii proiectelor și introducerea pe o scară largă a tipizării.

Construcția în masă a unor noi cvartale de locuințe s-a dezvoltat în curând din ce în ce mai mult, campania luând o mare amploare în toată țara. Încă din primii ani de după război a fost înființată Întreprinderea cvartalelor de locuințe muncitorești (ZOR), avînd sarcina de a conduce lucrările de construcție a noilor cvartale și așezări muncitorești de pe teritoriul întregii țări. ZOR a centralizat, încetul cu încetul, majoritatea construcțiilor în domeniul locuințelor, iar astăzi este unicul beneficiar în sectorul locuințelor muncitorești. În tendința sa de a realiza rapid și economic centre de locuințe, precum și în dorința de a folosi pe scară cât mai largă proiectele tip, ZOR prefera amplasarea noilor cvartale pe terenuri libere, periferice față de aglomerațiile urbane existente. Astfel, în mai multe cazuri, aceste cvartale noi erau oarecum izolate și nu aveau legătură organică cu aglomerațiile existente, iar în zonele centrale ale unor orașe mai existau foarte multe terenuri neconstruite, lucru care dădea un caracter destul de necorespunzător orașului, care arăta ca o compoziție neterminată. Această metodă de amplasare a noilor cvartale și așezări muncitorești, deși a fost motivată în prima perioadă de reconstrucție a țării, a fost totuși criticată, atît de urbanisti, cît și de întreaga societate, astfel încît astăzi se fac mari eforturi în direcția amplasării noilor obiecte în cuprinsul orașelor mari și al celor mici. În general, în momentul de față se tinde la completarea ansamblurilor existente și la crearea unor complexe finite. La construirea și la compozițiile de cvartale se folosesc îndeobște proiectele tip, atît pentru locuințe, cît și pentru celelalte dotări: școli, creșe, grădinițe de copii etc. Deși există posibilitatea modificării parțiale a acestor proiecte și a adaptărilor, mai ales în ceea ce privește finisarea fațadelor (cu scopul de a introduce unele elemente regionale în plastica fațadelor), totuși aceste posibilități au fost neglijate, proiectele fiind executate aidoma, toate acestea din cauza grabei. De aceea, deseori clădirile realizate aduc o notă disonantă față de anturajul lor, nu se armonizează cu mediul, iar repetarea lor pe teritoriul întregii țări, sub forma lor primară, va duce desigur la o oarecare monotonie. Pentru evitarea unor astfel de rezultate negative se tinde actualmente la mărirea sortimentului de proiecte tip, precum și la elaborarea unor proiecte diferite, pentru regiuni diferite.

Pe măsura dezvoltării reconstrucției Varșoviei a crescut și necesitatea restructurării cartierelor centrale ale capitalei.

Prima concepție asupra reconstrucției centrului capitalei a fost aceea care preconiza construirea exclusivă de clădiri administrative, birouri și clădiri comerciale, formînd un fel de « city ». Această concepție a fost violent criticată și a fost revizuită, fiind considerată ca necorespunzătoare pentru noul oraș socialist. Ea a fost considerată ca nerealistă, deoarece s-a arătat că ocuparea unor terenuri foarte vaste în centrul orașului exclusiv cu clădiri administrative, deci nelocuibile, ar fi nelogică. Avînd în vedere această părere, precum și unele avantaje evidente ale amplasării unor zone de locuințe în centrul orașului, s-a hotărît introducerea locuințelor în centru. Ca și construirea arterei Est-Vest, tot așa și realizarea primului mare ansamblu de locuințe în centrul capitalei trebuia să rezolve probleme complexe. Este vorba de cartierul de locuințe Marszałkowska (MDM), care este amplasat de-a lungul principalei magistrale a Varșoviei — Marszałkowska — una dintre cele mai importante artere de circulație. Pe lîngă problemele legate de construcția propriu-zisă a cartierului de locuințe s-a ivit o serie de alte probleme, legate de necesitatea lărgirii acestei artere de circulație, a unor străpungeri prin terenuri construite, precum și problema creării unei scări noi de-a lungul arterei, scară de arhitectură monumentală și festivă. Lărgirea acestei artere nu a fost posibilă pe toată lungimea

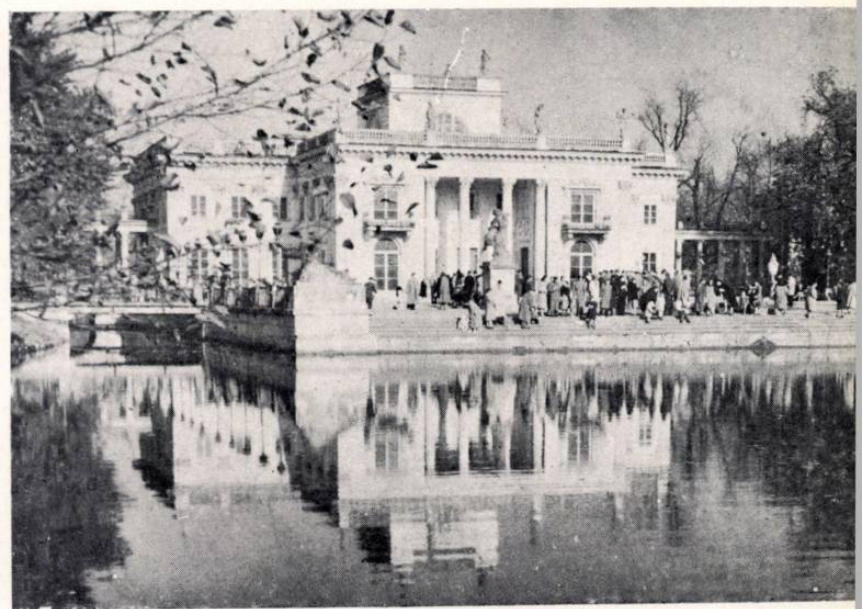

Lublin — Vechea clădire a închisorii, reconstruită și transformată în palat cultural

Cracovia — Porticul din piață (Renaștere)

Palatul din parcul Lazienkowski

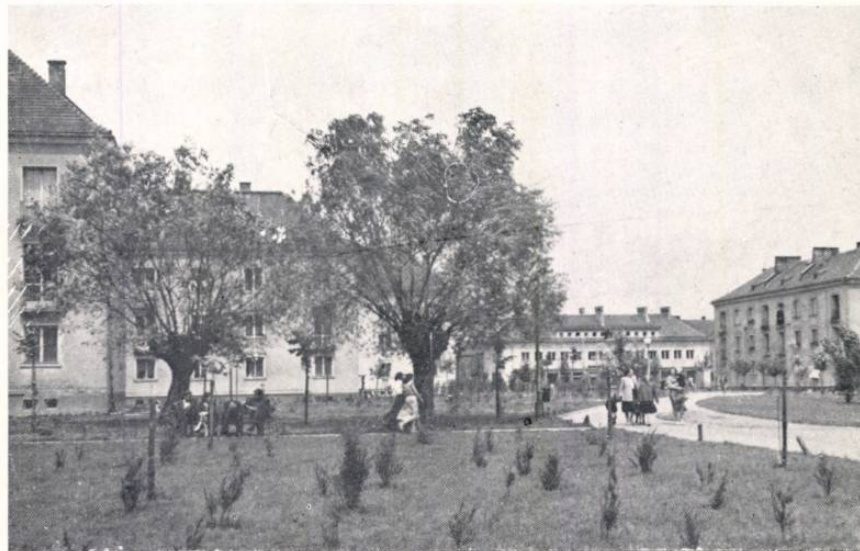
Varșovia — Cartierul de locuințe Kolo

Varșovia — Cartierul de locuințe Kolo

Orașul Nowa Huta de lângă Cracovia
Cartier nou de locuințe

Vedere din orașul Nowa Huta

Varșovia — Cvatiale de locuințe în cartierul Muranow,
realizate pe ruinele ghetoului

Varșovia — Restaurant în cartierul Muranow

Varșovia — Cartierul de locuințe Zoliborz

magistralei, deoarece trebuia să se țină seama și de unele porțiuni ale fronturilor existente, care s-au păstrat în stare destul de bună (partea de sud). Din motive de circulație a fost necesară descongestionarea unei porțiuni în care nu s-a putut face lărgirea respectivă și trebuia să se realizeze o străpungere, un fel de inel de descărcare, pentru rezolvarea problemei comunicațiilor. În regiunea bifurcării arterei s-a proiectat o piață alungită avînd dimensiunea de circa 200 x 120 m. S-a fixat profilul străzii Marszałkowska, în ipoteza lărgirii la 60 m. Gabaritul s-a stabilit la 27 m, iar în cuprinsul pieței sus-menționate, gabaritul a fost fixat la 30 m. În ciuda unor dificultăți relativ mari, datorite situației existente (rețeaua stradală foarte deasă, resturile vechilor fronturi etc.), s-a prevăzut înzestrarea acestui cartier cu toate dotările și instalațiile necesare. La parterele acestor clădiri s-au proiectat magazine, restaurante, baruri lacto-vegetariene, cafenele, birouri de voiaj etc. care ocupă nivelurile inferioare (supraînălțate) și uneori mezaninele. Capul de perspectivă al străzii Marszałkowska, care a fost lărgită parțial, este format dintr-un hotel și un complex de restaurante și cafenele. Tendința proiectanților acestui prim cartier central a fost să găsească o arhitectură monumentală, cu un caracter aparte, obținut prin folosirea elementelor arhitecturii clasice locale, varșoviene.

Au fost antrenați să colaboreze artiști plastici, sculptori, ceramiști etc. În ceea ce privește placajul fațadelor, s-au folosit piatra naturală (gresie și granit șlefuit), precum și placaje artificiale prefabricate și tencuieli nobile. Fațadele au fost îmbogățite prin introducerea unor basoreliefuli și grupuri statuare. Pentru prima oară s-a folosit decorația sgraffito. Extradosurile porticurilor au fost îmbogățite prin introducerea unor mozaicuri sau casete ceramice. S-a folosit pe scară largă feronerie, introducîndu-se grile decorative, lămpi de fier forjat, aplice etc.

Varșovia — Cartierul de locuințe Zoliborz

S-a dat de asemenea atenția cuvenită unor elemente secundare de înzestrare a străzilor, cum ar fi chioșcuri pentru comerț, stații de tramvai, firme și reclame, tinzîndu-se la o rezolvare cît mai estetică, menite să îmbogățească peisajul urban. Pentru plantarea străzilor s-au folosit tei de 20—25 de ani, care au fost special tratați înaintea transplantării. Din punct de vedere al investițiilor, realizarea cartierului MDM a întrecut de șase ori costul traseului Est-Vest. Realizarea acestei lucrări mărețe (600 000 m³ de clădiri, 65 000 m² de străzi și piețe) într-un timp record de 22 de luni, datorită eforturilor constructorilor din Varșovia, a constituit un fapt de o importanță extraordinară. Organizarea realizării acestei investiții mărețe, care cuprindea un număr foarte mare de diferite lucrări ce se succedau sau au fost executate concomitent unele cu altele, coordonarea aprovizionării cu materiale, coordonarea instalațiilor tehnice și a lucrărilor de pietrărie, înzestrarea interioarelor și plantarea spațiilor verzi, toate acestea au necesitat o organizare foarte bine pusă la punct și destul de elastică. Ziua de 22 iulie 1952, în care a fost dată spre folosință prima parte a noului cartier central din capitală, a constituit cel de-al doilea triumf al constructorilor noștri, sărbătorit de populația Varșoviei și a întregii Polonii.

★

Artera Est-Vest a constituit un factor hotărîtor în precizarea ideii reconstrucției ansamblului istoric Stare Miasto; analog, construcția cartierului MDM a constituit un imbold și a stimulat reconstrucția întregului centru.

În aprilie 1952, guvernul Republicii Polone a aprobat anteproiectul Palatului Culturii și Științei din Varșovia, elaborat de unul dintre arhitecții cei mai de vază din U.R.S.S. arhitectul Rudnev. Întreaga documentație tehnică, precum și construcția acestei clădiri mărețe, au fost date Poloniei ca un dar al popoarelor Uniunii Sovietice. Anterior,

Varșovia — Piața Constituției (M.D.M.)

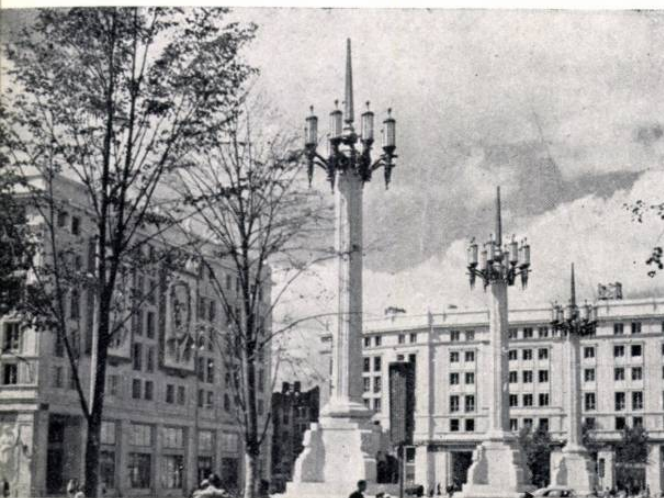

Varșovia — Manifestație cu prilejul inaugurării noului cartier M. D. M.

Varșovia — Vedere din piața Constituției

Varșovia — Piața Constituției

Varșovia — M. D. M. — cartierul de locuințe Marszałkowska, realizat în anul 1952

a fost făcută o serie de studii asupra amplasării și înălțimii optime a corpului central (turnul). Ca rezultat al acestor studii, palatul a fost situat în regiunea încrucișării străzii Marszałkowska cu artera alea Jerozolimska, două mari magistrale și importante căi de circulație ale Varșoviei. Concomitent s-a hotărât construirea unei vaste piețe în fața palatului, destinată defilărilor și manifestațiilor. Celelalte fațade ale palatului vor fi orientate spre spații verzi și parcuri. Palatul Culturii și Științei, complet terminat și finisat, împreună cu piața din fața lui, parcul, precum și strada Marszałkowska — lărgită mult în fața palatului — a fost dat în folosință în ziua de 22 iulie 1955, adică în ultimul an al planului de stat de 6 ani. Palatul și piața au căpătat numele Iosif Stalin. O problemă atât de vastă cum este Palatul Culturii și Științei din Varșovia nu poate fi analizată în mod amănunțit în cadrul prezentului articol. Ne vom mărgini doar să publicăm câteva date caracteristice acestei clădiri, una dintre cele mai înalte din Europa, având un program utilitar. Palatul Culturii și Științei este destinat să fie sediul instituțiilor centrale de știință și cultură. Principala menire arhitectonică pe care o are palatul este crearea unei dominante în punctul central al Varșoviei, dominantă care va organiza compoziția spațială a întregului oraș. Silueta elegantă și zveltă a palatului este vizibilă de la câteva zeci de kilometri, ea fiind coronamentul unui volum care crește armonios spre centru. Proiectanții palatului au tins spre obținerea unor caractere proprii arhitecturii poloneze. Înaintea începerii proiectării, proiectanții principali au făcut o călătorie prin Polonia, studiind formele caracteristice monumentelor istorice și ansamblurilor importante ale arhitecturii polone. Programul părții centrale (turnul) cuprinde sediul Academiei Polone de Științe și Societatea de Științe Universale, cu numeroase săli, cabinete de lucru, ateliere, laboratoare, biblioteci, săli de spectacole și marea sală de spectacole. În aripile laterale dinspre sud sînt amplasate: teatrul cu cca 800 de locuri, două cinematografe a câte cca 1 000 de locuri, Muzeul industriei și tehnicii, precum și două săli de concerte și de prelegeri. În celelalte aripi se găsește complexul amenajărilor cultural-sportive pentru tineret, printre care: sala de gimnastică pe două niveluri, bazinul de înot acoperit, sala de coregrafie, teatre pentru copii, restaurante etc. Cubajul clădirii se ridică la peste 800 000 m³, iar înălțimea ei se ridică, la vârful fleșei, la 227 m. Scheletul constructiv al clădirii este constituit dintr-o carcasă metalică sudată, care se sprijină pe fundații de beton armat (tălpi), avînd înălțimea de circa 7 m. Scheletul metalic a fost umplut cu cărămidă celulară, pereții exteriori fiind plasați cu plăci de ceramică. Placajul a fost executat concomitent cu ridicarea zidăriei exterioare. Elementele arhitecturale și sculpturale, cum ar fi: porticuri, colonade, aticuri, statui etc., sînt executate din diferite pietre naturale. De asemenea, pardoselile sînt executate din piatră; s-a căutat alternanța sorturilor și obținerea unor contraste. În decorațiile interioare s-au folosit pe scară largă pietre nobile, cum ar fi granitul lustruit, toată gama de marmure, pe lângă care s-a folosit stucatură, ipsosărie și elemente de ceramică. Timplăria interioară — uși, boazerii și mobilă — a fost executată din cele mai nobile esențe de lemn. Palatul este înzestrat cu cele mai moderne instalații tehnice. Astfel, 10 lifturi de viteze mari (3,5 m/sec.) asigură o bună circulație verticală. Sistemul de ventilație, precum și acustica, minuțios studiată, asigură beneficiarilor palatului condiții optime de muncă. Șantierul și procedeele de construcție a Palatului au

Varșovia — Sediul Partidul Muncitoresc Unit Polonez (realizat în anul 1951).

foast mecanizate în cel mai înalt grad. Pentru lucrările pregătitoare și pentru săpături s-au folosit excavatoare și buldozere. Pentru construcția propriu-zisă au fost folosite macarale autoridicătoare. O bună organizare a lucrărilor a fost posibilă datorită existenței unei baze de materiale și de aprovizionare care a fost pregătită anterior și de unde șantierul a putut să fie aprovizionat planificat și ritmic, livrându-se la timp o serie de prefabricate și materiale de construcție. Conducerea șantierului a fost, tot timpul, sovietică. Pe șantier însă, pe lângă meșterii experimentați din Uniunea Sovietică, au lucrat și lucrători și tehnicieni polonezi, învățând metodele de construire a clădirilor înalte

★

Pe lângă probleme legate de reconstrucția și de extensia orașelor distruse de război, s-a născut încă din primii ani postbelici, problema creării unor orașe noi, legate de programul de industrializare a țării. Restructurarea pe scară națională a unei țări, pînă acum eminentamente agricolă, cu o industrie înapoiată și slab dezvoltată, într-o țară industrială și agricolă, a format o sarcină dintre cele mai importante, formulată în primele clipe de după eliberare de către regimul democrat-popular. Această sarcină necesita, pe lângă extensia și modernizarea întreprinderilor industriale existente, construirea rapidă a unor noi și mărețe combinate. În spiritul acestor principii de program, planul de stat de 6 ani prevedea dezvoltarea pe scară mare a întreprinderilor existente și înființarea unor întreprinderi noi, mai ales în principalele ramuri ale industriei naționale, adică: în industria minieră, siderurgică, chimică, textilă și energetică. De construcția noilor complexe industriale a fost legată necesitatea înființării noilor orașe pentru personalul care se cifra la mai multe mii de lucrători. Dintre noile orașe înființate în ultima vreme, cele mai mari sînt Nowa Huta și Nowe Tychy. Orașul Nowa Huta este prevăzut pentru 100 000 de locuitori. El a fost proiectat în legătură cu înființarea și construirea unuia dintre cele mai mari combinate siderurgice din Europa, denumit combinatul Lenin. El a fost amplasat la cca 15 km de Cracovia, avînd o comunicație ușoară și condiții avantajoase de teren. Combinatul cuprinde cîteva secții de producție și după terminarea construcției lui va produce 1,5 milioane tone de oțel anual. Construcția a fost începută în anul 1950, conform documentației sovietice și avînd ajutorul specialiștilor sovietici. Actualmente, realizarea combinatului se apropie de sfîrșit. O parte din secțiile productive, precum și secția furnalelor înalte, funcționează de cîtăva vreme. Orașul Nowa Huta a fost amplasat la distanță de cca 1,5 km de combinat, pe un teren ușor undulat, bogat plantat, într-un peisaj plăcut, pe malul Vistulei. Compoziția urbanistică a fost bazată pe sistemul radial, al cărui centru va fi constituit dintr-o piață regulată, centrul social și comercial. Una dintre laturile acestei piețe este larg deschisă spre o colină ce coboară lin spre valea Vistulei. Există o variantă care propune crearea unei oglinzi artificiale de apă la poalele dealului.

Construcția orașului Nowa Huta este actualmente foarte avansată, iar unele porțiuni din oraș sînt complet finisate, inclusiv spațiile verzi, micile edificule arhitecturale etc. O plimbare în acest oraș în construcție poate să ne dea cîteva impresii interesante, care ilustrează linia dezvoltării concepțiilor arhitectonice în domeniul construirii orașelor noi. Primele cvartale și așezări muncitorești ale orașului au fost construite

Varșovia — Strada Krucza. — Construcții executate în primii ani de după război

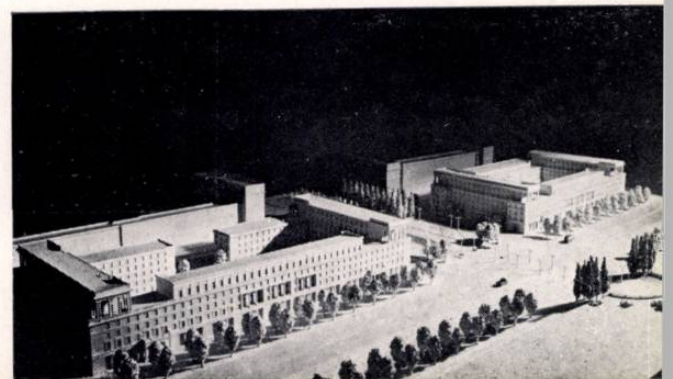

Varșovia — Clădirea Comitetului de Stat al Planificării

Varșovia — Clădirea Ministerului Comunicațiilor, realizată după război

Varșovia — Macheta cartierului de locuințe din raionul Praga II, care se află în curs de realizare

cu clădiri tip cu 3 niveluri și cu o arhitectură destul de monotonă. După realizarea acestor prime ansambluri s-a observat că înzestrarea întregului oraș cu astfel de clădiri ar da ca rezultat o arhitectură extrem de monotonă și ar amenința orașul să fie întins pe terenuri prea mari. Ca urmare, porțiunile următoare ale orașului au fost proiectate mult mai individual, tinzându-se spre o mai mare varietate în compoziție și în detaliile arhitecturale; de asemenea, s-au diferențiat construcțiile, obținându-se jocuri de înălțimi. Astfel, în loc să se repete clădiri întregi, s-a văzut că este mai bine să se repete doar elementele. Porțiunile realizate în ultima vreme arată tendințele cele mai noi ale proiectanților de construcții socialiste, adică necesitatea industrializării șantierelor și deci, o aproape totală modificare a metodelor tradiționale de proiectare. Clădirile realizate în ultima vreme, deși sînt încă experimentale, trasează un nou drum și o nouă direcție în domeniul construcțiilor. Ele nu sînt realizate din cărămidă, ci din blocuri mari de beton armat și din fișii de planșeu, folosindu-se macarale de mare capacitate și alte utilaje mecanizate.

Desigur, Nowa Huta nu este singurul șantier unde se introduce pe scară din ce în ce mai mare metodele industriale de construcție. Aceste metode noi sînt introduse treptat și pe celelalte șantiere, în ciuda tuturor obstacolelor ce decurg în primul rînd din lipsa de experiență și din rămînerea în urmă a industriei prefabricatelor. Aceste metode noi sînt considerate drept singura cale justă pentru realizarea rapidă și masivă a construcțiilor.

Orașul Nowe Tychy, a cărui construire a început mai tîrziu decît cea a orașului Nowa Huta, este actualmente realizat, în regiunea Sileziei superioare, într-un bazin carbonifer. Acest oraș este creat pe scheletul unui mic orașel cu același nume și va avea la sfîrșitul etapei 100 000 de locuitori, ca și Nowa Huta. Populația lui va fi formată din mineri, ce vor lucra în noile mine de cărbuni. Acest nou oraș minier este amplasat pe un teren destul de variat, iar în ceea ce privește compoziția lui, se poate spune, în

linii mari, că este mai adaptată la teren și mai liberă decît compoziția orașului Nowa Huta. Axa principală a compoziției leagă vechiul orașel cu orașul nou și se termină cu un complex sportiv proiectat cu vervă. Folosind experiențele dobîndite prin realizarea orașului Nowa Huta, s-a evitat monotonia în expresia arhitectonică a fronturilor. Aici, clădirile au fațade foarte variate, atît ca volum, cît și ca detalii, și trebuie să menționăm că formele arhitecturale se inspiră din tradiția regiunii.

Exemplul orașelor Nowa Huta și Nowe Tychy, precum și ale celorlalte complexe arhitecturale realizate în ultima vreme pe teritoriul Poloniei Populare arată cît de dinamică și de progresistă este la noi, atît proiectarea, cît și realizarea construcțiilor. Proiectarea este mereu preocupată de studierea și de căutarea unor soluții arhitecturale optime din punct de vedere utilitar, plastic și economic, adaptînd proiectele existente și îmbunătățindu-le în funcție de noile metode de construcție.

Se transformă neconținut și omul care realizează aceste mărețe construcții. Constructorul Varșoviei, al orașului Nowa Huta sau Nowe Tychy, vine deseori pe șantierul acestor orașe ca muncitor necalificat, din satele din împrejurime. Împreună cu dezvoltarea noului oraș pe care îl construiește, el crește și acumulează experiență și calificare profesională. Dobîndind o meserie, el își întemeiază o familie și devine locuitorul și cetățeanul noului oraș, pe care el însuși l-a construit. Dacă-l interesează munca în industrie, el trece după un curs de calificare la lucru într-un mare combinat industrial. La fel se dezvoltă și arhitectii, pe măsură ce realizează o nouă operă. Ei învață cum trebuie să satisfacă nevoile oamenilor muncii și cum trebuie să îndeplinească în mod optim sarcinile ce le revin în noua societate socialistă. Părerile asupra unor probleme artistice, ideologice și sociale sînt bazate în primul rînd pe gîndirea teoretică, ce anticipează totdeauna realizările, iar apoi pe experiența dobîndită în timpul proiectării și mai ales pe experiența din timpul realizării.

Varșovia — Palatul Culturii și Științei

